

Je'ej maj ye'ej huaríj a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej

*Dios pu hua'táratziiri' ti hua' jamuán hu-
atyá'itzeere'ej i júuricama'ra'*

¹ Muáaj Teófilo, séej jitze i yu'xarij i ta'nájcaj, a'íj nu jitze nyeríj jo'yú'xaca' néijmi'i je'ej ti huaríj a'íjna i Jesús, nyajta néijmi'i je'ej ti tyihuo'mua'aj i tyeítyee, ² 'asta na'aj quee jó'vi'tichiihuaca' u tajapuá a'íjna i Jesús, ti'ij tyihuo'ta'íitye'ej néijmi'i jime' a'íjma i ti hua'antyíhuoj a'íjci jime' i júuricama'ra' i Dios, je'ej maj tyi'tíj huá'uurej ti'ij na'aj yutíj jo'que'tij ja'mej. ³ Ti'ij huamuí' i Jesús, aj pu'ij a'íjma jimi huataséjre i maj jamuán huacíj, A'yaa pu tyu'tóosejrataca' mej mij jáamua'reej tíjin pu'ríj huatájuuriaca', huá'puatyej xicáj pu á'tyeej ti a'yan tyi'tásiseerihua'aj a'íjma jimi, ajta tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjci jime' i Dios ti jin néijmi'que' tyí'ijta.

⁴ Ajta ti'ij ooj a'áa jo'tyaváacaj hua' jamuán, a'yaa pu tyihuó'ixaaj maj quee iiráci'ca'an a'ájna a Jerusalén. A'yaa pu tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Setyu'chó've' 'asta na'aj quee tya'róo'astej i nyavástara' ti jamua'táraatziiri', i nyaj nyeríj jamuáa'ixaa. ⁵ A'íjna i Juan, a'íi pu huá'íiraca'aj i jájtyij jime', ajta capu che' á'tyeeren siati'ij a'íj jin

í'huan í júuricama'ra' í Dios, í tí huatyá'ítzeere'ej ja'mua tzajta'.

Jesús pu tyíraa u tajapuá

⁶ Majta í maj Jesús jimí aja'tyúusiiria'ca'aj, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tíjín:

—Tavástara', ¿nyiquij arí tya'rá'aj a'ájna xicáara' jitze paj jitzán tyu'ta'íjtaj iye'ej Israel?

⁷ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa jíjín:

—Capu mua'ajmaj já'muaci'puaj siaj jáamua'reej a'náj tí a'yan atyojo're'nyesij. A'íí pu'uj jamua'reej í Dios a'náj tí a'yan rinyij je'ej tí tyí'mua'tzej. ⁸ Ajta tí'ij yava'cáanyej a'ájna í júuricama'ra' í Dios, a'íí pu jamuaatá'sij í ca'nyíjra'aj, aj xu sij nye jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'ej a'ííjma í maj a'yaa huacháatimee iye'ej Jerusalén, siajta í maj a'áa huacháatimee a Samaaria majta a Judea, siajta a'ííjma í maj a'áa jo'cháatimee jo'tij joo'ástimee í cháanacaj.

⁹ Tí'ij a'yan tyihuo'ixáatya'aj, aj pu'ij jó'vi'tichiihuaca' u tajapuá, meeséeracaj í maj jamuán huacíj, aj pu'ij í jéetirij jaatyá'avaataca' a'íj mu mij jin quee che' jaaséj. ¹⁰ Móoche' mu jútye' jo'nyéenyere'ricaj matí'ij jiye'tzín hua'puaj huataséjre í tyétyacaa a'ííjma jimi, naa mu cuéeinavi' tyo'cacháatima'caa. ¹¹ A'yaa mu tyihuo'té'exaa jíjín:

—Mua'aj mu siaj Galileea ja'chej, ¿jín'nye een jime' jútye' setyityojó'nyejnye'? A'íjna í Jesús, í tí jó'vi'tichiihuaca' u tajapuá, a'yaa pu'ujtána'aj yetyí'cányesij, je'ej siaj seríj tyeeséj tí'ij jó'vi'tichiihuaca'.

A'íi mu ja'antyíhuoj i Matías tí'ij tyu'tyáhuire'en a'íjci jitze ma'can i Judas

¹² A'áa mu jo'tyú'uuca'aj a'ájna Aseitúunajrimi jiríj jitze tí avéjri' jo'tacá'aj a Jerusalén. A'yaa pu huatátyeej a'chu maj hua'tá'caria'aj tí a'tíj aja'tanyéj a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii, aj mu mij uja'ráacij a'ájna a Aseitúunajrimi.

¹³ Mati'ij ará'aj a'ájna a chájta', aj mu mij antycíj i chí'ij ta'antyityájtij jitze tí jujapuá tyiváatimee jo'maj je'ráatya'aj muá'ci'ij. A'íi mu uje'rátya'ca'aj a'ájna i Pedro, ajta i Juan, ajta a'ájna i Santiago, ajta a'ájna i Andrés, ajta i Felipe, ajta i Tomás, ajta a'ájna i Bartolomé, ajta i Mateo, ajta i Santiago, yójra' a'íjci i Alfeo, a'ájna i Simón i maj a'yan jatamuá'muaj tíjin i tí ooca'nyáaj a'yan ricij, ajta a'ájna i Judas i yójra' tí pué'een a'íjci i Santiago. ¹⁴ Néijmi'i mu a'úun ja'tyúusi'rihua'aj mej mij huatyényuunij i Dios jimi, a'íjma jamuán i ihuáamua'mua' i Jesús. Ajta a'ájna i Maríia, náanajra' i Jesús, majtáhua'aj séecan i úucaa.

¹⁵ A'ájna mati'ij néijmi'i jusírria'caj a'chu mu anxítyej japuan seityéj i maj ju'ihuáamua' ará'axcaa, aj pu'ij a'ájna i Pedro huatyéechaxij tí'ij a'yan tyihuo'té'exaatye'en tíjin:

¹⁶ —Nye'ihuáamua', a'yaa pu tyuuxié'va'caj tí a'yan tya'róo'astej je'ej tí i júuricama'ra' i Dios, a'íjci jitze ma'can i David tyaataxájtaca' i yu'xarij jitze a'íjci jime' i Judas, tí'ij huo'tátuiire'en i Jesús avíitzij jime', mej mij i tyeítyee jaatyéevi'. ¹⁷ Judas pu ajta tajitzé ajtyáma'cantaca'aj, a'yaa pu cha'tána'aj tyi'tíj

jìn tyi'tyávaaca'aj tyati'ij ityáj. ¹⁸ A'yaa pu tyáaruj a'íjci i Judas, a'íi pu chuéj huánaniej a'íjci jime' i túmii ti ja'ancuriáa' ti'ij huo'tátuii i Jesús. Ajta je'en cóocue'mi'in ti'quij acáatzaj, aj pu'ij a chóota' já'ajvej, ajta je'en ootatzáj ti'quij tye'ráacuaj i tyi'chuitiriaara'. ¹⁹ Majta i maj a'áa huacháatimee a'ájna a Jerusalén, néijmi'i mu jáamua'reeri' je'ej ti tyi'tíj jáaruuj a'íjci i Judas. A'íj mu jìn a'yan jaatamua'aj a'íjci i chuéj tijin Acéldama, a'yaa pu huatóomua'aj a'ájna i nyúucarij tijin chuéj ti xúure'me'. ²⁰ A'yaa pu tyi'ja'yájna, pu'ríj a'yan atyojo're'nyej je'ej ti tyé'yu'si' a'íjci jitze i yu'xarij ti a'yan huatóomua'aj tijin chuícarij ti jime' yee:

Che' yáana'quij metyóo'eenye' jo'tíj já'chajca'aj.

Che' quee che' a'tíj a'chajcaj.

A'yaa pu ajta tyá'xaj tijin:

Che' síj tye'entyájrutyey a'íjci jime' i ti jìn tyi'tyávaaca'aj a'ájna i a'tíj.

²¹ 'A'íj pu jìn juxie've' tyaj séej avá'huonyij, ti tajamuán jo'cha'canye'en, síj ti a'náj tina'aj tajamuán yahuatyávaaca'aj ti'ij ooj Jesús yeséeria'caj, ²² ti'ij na'aj i Juan tyáa'íiri' a'íjci i Jesús, ajta ti'ij jó'vi'tichiihuaca' u tajapuá, juxie've' ti síj tajamuán jo'cha'canye'en ti'ij ajta a'yan tyihuó'ixaatye'en i tye'ityee yee pu'ríj huatájuuriaca' i Jesús.

²³ Aj mu mij hua'puácaa antyíhuo: a'íjci i José Justo, i maj majta a'yan jatamuá'muaj tijin Barsabás, majta a'íjci i Matías. ²⁴ Aj mu mij huatyéenyuj i Dios jimi, a'yaa mu tijin:

—Tavástara', muáaj paj jamua'reej je'ej ti ye'ej tyí'mua'tzej i jutzájta' sáij ajta i sáij, taataséjratye' a'tanyíj períj antyíhuo a'íjma i maj hua'puaj. ²⁵ Tí'ij tye'entyájrutyej a'íjci jime' i ti jin tyi'tyávaaca'aj a'íjna i Judas. A'íi pu a'yan tye'rájraa tí'ij jó'ra'nyij jo'tíj a'yan tyiye'tyévijtye'.

²⁶ Aj mu mij huóomue'tíj, mej mij jáamua'reej a'tíj ti cí'tyij tí'ij tyu'tyáhuire'en, a'íi pu'ij tyu'mué'tíj a'íjna i Matías. Aj mu mij jaatá' ti tyu'tyáhuire'en hua' jamuán i maj tamuáamuata' japuan sáij ará'asej.

2

Tí'ij hua' jimi yava'cáanyej i júuricama'ra' i Dios

¹ Tí'ij atyojo're'nyej a'ájna xicáara' maj jitzán tyí'ye'estyahua'aj a'íjci jime' i ta'ráahua'puaj i itéerij. A'yaa mu jatamuá'muaj tíjin Pentecostés, aj mu mij néijmi'i tyúusiij a'ájna xicáara' jitze a'újna u chi'táj.

² Matí'ij mij jáanamujri' ti ca'nyíin jin aje'cájujhua'nasima'aj i jútye', ca'nyíin pu jin namujria'ca'aj u chi'táj jo'maj je'rátya'ca'aj.

³ Aj mu mij tyí'tíj huaséj yaa tí'ij nyanúrij ti á'taa, ajta jo'tzaanyixij a'íjna i nyanúrij, tí'quij hua' mu'úutze' anráavatzíj i ti huatyátzaanyixij.

⁴ Tí'quij huatyá'itzee i júuricama'ra' i Dios hua' jimi i tye'ityee, aj mu mij huatyóohuij maj tyu'taxáj séecan jime' i nyúucarij maj quee xu a'náj jin me'tyajá'xaj, a'íi pu huo'ta' i júuricama'ra' i Dios maj a'yan tyu'taxáj.

⁵ Séecan mu i tyeétyee a'áa jo'tyú'uuca'aj i maj imuáj curiá'cixij i maj jéehua jaxie'va'ca'aj i juyi'ráj, mej mij a'yan huárinyij je'ej ti tyá'xie've' i Dios, a'áa mu jo'tyú'uuca'aj a'ájna a Jerusalén. ⁶ Matí'ij huó'namuajri' i maj je'ej tyáhuuasime'ej ca'nyíin jime', néijmi'i mu tyúusiij, ajta quee je'ej huá'miteerastya'ca'aj, aj mu mij je'ej tyi-tyo'tóomuajtyaca', ji'nye mahuá'namuajraca'aj maj tyí'xajtaca'aj a'íjci jime' i huá'nyuucaa síij ajta síij. ⁷ Jéehua mu je'ej huojo'sejraca'aj, a'yaa mu tyúu'ihuo'raca'aj tíjin:

—¿Nyi mequee néijmi'i mu tyétyacaa, a'áa já'ma'can a Galilea? ⁸ ¿Ji'nye tyu'tái'riitaria'ca' maj a'yan tyí'xajtaj tyati'ij ityáj tyi'tamuá'muaj? Tanyúuca mu jin tyí'xaj a'múumaj. ⁹ Séecan tu a'áa já'ma'can a'ájna a Partia, tyajta séecan a'ájna a Media, tyajta séecan a'ájna a Elam, tyajta séecan a'ájna a Mesopotamia. Tyajta séecan a'áa já'ma'can a Judea, tyajta séecan a'ájna a Capadocia, tyajta séecan a'ájna a Ponto, tyajta séecan Asia já'ma'can. ¹⁰ Séecan tu tyajta a'áa já'ma'can a'ájna a Frigia, tyajta séecan a'ájna a Panfilia, tyajta séecan a'ájna a Egipto, tyajta pua'maquéj a'ájna a Libia, tyajta néijmi'que' a'áa tyaj imuáj tyaja'ránamuaj a Cirene, ¹¹ séecan mu Roma já'ma'can; majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj huatyóojuriiyutaca', ityáj tu huá'namuaj je'ej maj tyí'xaj i tanyúuca jime'. A'íj mu xaj i ti naa namuajre' je'ej ti ye'ej ricij i Dios.

¹² Séecan mu je'ej tyityo'tóomuajtyaca', majta quee jamua'reeriaca'aj je'ej maj tyú'mua'tyij, a'íi

mu mij tyúu'ihuo'raca'aj a'yan tijin:

—¿Ji'nye huatóomua'aj néijmi'i a'íjna?

¹³ Majta séecan huo'tyáxaahuataca', a'yaa mu tijin:

—Metyájta'ruj.

I nyúucarij ti anaquéj jaataxájtaca' i Pedro

¹⁴ Ajta a'íjna i Pedro, a'íi pu huatyéechaxij, a'íjma jamuán i maj tamuáamuata' japuan síj ará'asej, aj pu'ij huo'tajé ca'nyíin jime' a'íjma i tyeítjee, a'yan tijin:

—Xáanamujri' tyámua' naa, i nyaj jamuaaté'exaatye'sij mua'aj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, siajta mu siaj iieye'ej Jerusalén huacháatimee. ¹⁵ A'yaa xu tyí'xaj tijin: “Metyájta'ruj a'múumaj mu tyétyacaa. Capu a'yan tyi'ja'yájna, ji'nye óoche' pu hua'íya'aj na'aj.” ¹⁶ Ajta a'íi pu a'íin pué'een i ti jaaxájtaca' a'íjna i Joel. A'íi pu a'íjci jin tyi'tyávaaca'aj tí'ij Dios jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'en i tyeítjee.

A'yaa pu tyu'taxájtaca' a'íjna tijin:

¹⁷ A'yaa pu tyí'xaj i Dios.

A'yaa pu tye'mej a'ájna xicáara' jitze, tí'ij jitzán néijmi'i tye'entyipué'arij.

Nyajúuricamej nu ujo'ta'ítij

tí'ij hua' tzajta' huatyá'itzeere'en,

i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

Já'muayojmua', i maj tyétyacaa, majta i maj úuca,

a'íi mu nyenyúucaritze' tyihua'ixáatye'ej muá'ju'un i tyeítjee.

Majta i tyámua a'íi mu tyi'séeraj muá'ju'un i Dios tí jimi tyeje'ráma'can,

majta i já'muahuasimua', metyi'máaraj mu muá'ju'un.

18 Nyajta nu a'íjma jimi uyo'ta'ítij

tí'ij huatyá'itzeere'en hua' tzajta'

i maj tyí'huiire' nye jitze ma'can.

I maj tyétyacaa, ajta i maj úucaa.

A'íi mu majta nye jitze ma'can tyi-huo'té'exaatye'sij.

19 Nyáaj nu tyi'tíj jamuaataséjratye'ej u tajapuá

i siaj jin jamua'reej je'ej ti tyi'tíj rinyij.

Siajta tyi'tíj séjran i siaj jin je'ej

tyityo'tóomuajtyej

tí'ij na'aj ve'éj i chuéj.

Xúure'ej xu séjran

siajta tiéj, siajta i citzíj.

20 Ajta i xicáj já'mui'nyij, capu che' huanyéeri'cij ja'mej.

Ajta i máxcirie', a'yaa pu éenye'ej ja'mej tí'ij i xúure'ej.

Aj pu'ij atyojo're'nyesij a'ájna xicáara' jitze

tí'ij a'ín i tavástara' yava'cányesij

íiyan i cháanacaj japua,

naa pu tyu'sé'rihua'aj ja'mej a'ájna xicáara' jitze.

21 Ajta a'tíj tina'aj ti i Dios jimi huatyényuunyij,

a'ájna i Dios japuan pu huatányuusij a'íjci i a'tíj.

22 'Mu siaj Israel jitze ajtyáma'can,

xáanamujri' a'íjci, xu'ríj jamua'reej ti i Dios

ja'antyíhuoj a'íjci i Jesús Nazaret ti já'ma'can,

a'yaa pu tyi'ja'yájna, jí'nye a'ájna i Jesús, jéehua

pu tyi'tíj jin a'yan huaríj ti huápu'i'ij juxie've',

a'íjci jime' ti huo'taséjra i tyeítjee, a'íi pu a'yan

huaríj ja'mua jimi siaj sij jáamua'reej ti Dios

ja'antyíhuoj. ²³ A'íjna i tyáati' i ti ajta tyéviij jitze huanie'huaca', a'íj pu i Dios jamuaatátuii, ji'nye a'yaa pu jaatamua'aj, mua'aj xu sij yó'tatee i cúruuj jitze, majta séecan ja'mua jamuán i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee. ²⁴ Ajta i Dios pu jaatájuuriteej, a'íj pu ajta japuan huatanyúj i ti jin jajpuéjtzica'aj a'íjna i Jesús, a'yaa pu huaríj, ji'nye capu huatá'riitariaca' ti a'áa ja'séeria'aj já'ra'nyij mui'chítyee tzajta'. ²⁵ A'yaa pu tyu'taxájtaca' a'íjna i David a'íjci jime' i Jesús tíjin:

A'náj tina'aj nu jaséjraca'aj a'íjci i tavástará',
a'íj pu yésejre' nyamuáca'ta',

a'íj nu jin quee tyi'tíj jin ootyá'itzeereej jimi.

²⁶ A'íj pu jin jutyamua've' i nyaxiéjnyu'caa,
nyajta nyetyamua've' nyetyi'chuícaj.

A'íj nu jin nyaxáahuaj chaaj na'mej,

²⁷ ji'nye capáj tyu'tá'sij nyaj huámu'nyij,
capáj tyu'tá'sij nyaj a'áan ja'séeria'aj ná'ra'nyij
jo'maj jo'tyá'itze'rii i mui'chítyee,

capáj pajta tyu'tá'sij ti huatyéjpetyej
a'íjci i tyévira' i ti muahuíre'.

²⁸ Muáaj paj naataséjraj i juyéj
ti a'áa jó'nyee jo'tíj júuricamej já'sejre'.

Pajta naatá'sij nyaj huatányetyamua've'en
a'ájna jo'paj já'sejre'.

²⁹ 'Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye'
tzáahuatyira'aj jime', tí'ij i David huamuí',
majta je'en ja'vá'naj, ijíij óoche' pu yésejre'
iiye'ej Jerusalén jo'maj ya'vá'naj. ³⁰ Ajta a'íjna
i David, Dios jitze ma'can pu tyí'xaxa'ta'aj,
a'yaa pu'ij tyá'mua'reeriaca'aj ti i Dios a'yan

tya'táratziiri' ti séej i rey jime' tye'entyárutyij i ti jitzán eeráma'can. ³¹ Ji'nye a'íi pu i David jamua'reeriaca'aj tijin a'yaa pu tye'mej je'ej ti i Dios tyaataxájtaca'. A'íj pu jin a'yan tyu'taxájtaca' tijin huatájuuritaj i Ciriístu', ajta quee a'áa jo'tyá'itzeere'ej i mui'chítyee tzajta', capu ajta huatyépetyij i tyévira'. ³² Pu'ríj i Dios jaatájuurityej a'íjci i Jesús, ityáj tu tya-jta a'yan tyá'mua'reej tyajta tyu'séj a'íjci jime'. ³³ Pu'ríj ajcáayixi muáca'ta' i Dios u tajapuá, ajta arí ja'ancuriáa' a'íjci i júuricama'ra' i ti Dios jin atóoraj, a'íi pu'ij ta'ij i Jesús ityájma taatá' i júuricama'ra' i Dios, ji'nye a'yaa pu tyita'táratziiri'. A'íi pu'ij a'íin pué'een i siaj jaséj ajta i siaj janamuaj. ³⁴ Ji'nye capu a'íin pué'eenye'ej i David i ti tyíraa u tajapuá, ajta a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

A'yaa pu i tavástara' tyaaté'exaa a'íjci i nyavástara' tijin:

“Póoche' yan újcatyij iiye'ej nyamuáca'ta'.

³⁵ Asta nyana'aj quee hua'antymue'tin i maj muájcha'íire'.”

³⁶ 'A'íj pu jin siata'aj jáamua'reej néijmi'i i siaj iiye'ej huacháatimee Israel, ti a'yan tyi'ja'yájna a'íjna i Jesús i siaj jó'tatee, a'íi pu a'íin pué'een i ti Dios a'íjna jin tye'entyáaruptyej ti'ij Tavástara' pué'eenye' ajta Ciriístu'.

³⁷ Mati'íj jáanamujri' i tye'ítyee, je'ej pu pua'aj huo'tá'aj i hua' tzajta', aj mu mij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Pedro, majta a'íijma i séecan i maj tamuáamuata' japuan síj ará'asej, a'yan tijin:

—Ta'ihuámua', ¿ji'nye táarinyij ijíj?

³⁸ Aj pu'ij i Pedro a'yan tyu'tanyúj tíjin:

—Siata'aj seequéj tyú'mua'tyij a'íjci jimi i Dios, siajta huái'huaj nyúucaritze' i tavástara' Jesús, a'yaa xu huárinyij, aj pu'ij i Dios tyajamuaatú'uunyi'raj, a'íi pu ajta uyo'ta'ítiyij i ju júuricamej, tí'ij ja'mua jimi huatyá'itzeere'en.

³⁹ Ji'nye a'íjna i nyúucarij ja'mua jitze pu huatama'can, ajta já'muayojmua', ajta i maj a'ímuáj jo'cháatimee séej i chuéj japua. Néijmi'caa pu cí'tyij a'íjma i Dios ti huo'tájeevij.

⁴⁰ Séej pu nyúucarij ajta jin tyihuo'té'exaaj, jéehua pu huo'ijmujri' mej mij quee je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj mati'ij i séecan i tyeítýee.

⁴¹ A'íimaj i maj jáanamujri', majta tyá'antzaahuaj majta huái'huaca', huéecaj ví'ra'aj mu a'chu ará'axcaa, aj mu mij a'íjma jamuán antyóosiij i maj tyá'tzaahuatye'. ⁴² Majta néijmi'i mu a'íj jitze tyí'mua'ajcaj je'ej maj tyihuá'mua'tyajca'aj a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, tyámua' mu naa tyityetyúucha'íica'aj, máahuooca'aj i Dios jimi, majta jusi'rihua'aj mej mij néijmi'i jáacua'nyij i páan.

Je'ej maj tyí'tyechajca'aj i maj anáatya'aj tyá'antzaahuaj

⁴³ Néijmi'i mu je'ej tyojo'sejraca'aj majta je'ej tyityóomuajtyajca'aj, a'íjci jime' je'ej ti Dios tyi'tíj tyí'sejrataca'aj a'íimaj jime' i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

⁴⁴ Néijmi'i mu tyámua' tyí'tyechajca'aj i maj tyá'antzaahuaj, majta mu néijmi'i

tyi'tóoa'caria'aj a'chu ti sáij caa tyi'tíj tyí'ijcha'ij.
⁴⁵ A'yaa mu rijcaj, tìpua'aj a'tíj tyi'tíj ja'itziitya'aj,
 a'íi pu tyi'tíj toonyij, tí'ij ij jaatá'sij i túmii a'íjci
 i tiquee che' je'ej tyéejtyoovej. ⁴⁶ A'náj tina'aj
 mu jusi'rihua'aj u tyeyúuj tzajta', majta mu
 jusi'rihua'aj jo'maj ja'chej, mej mij jo'támua'reej
 i tavástara', majta je'en néijmi'i tyí'cua'nyij,
 muutyámua'va'aj i jutzájta'. ⁴⁷ Tyámua' mu
 tya'tá'caria'aj i Dios, majta i tyeítyee naa
 mu huojo'sejraca'aj a'íjma, a'íj mu jin a'náj
 tina'aj támui'risima'aj a'íimaj i tyeítyee i maj
 tya'antzá'huatyahua'aj.

3

Mati'ij tyáahuaj séej i tiquee tyéchavaaj

¹ Séej xicáj jitze pu a'yan tyu'ríj, a'íjna i Pedro
 ajta i Juan, néijmi'i mu a'áa jó'ju' i tyeyúuj
 ti jo'tyéjvee, mej mij huatyényuunyij, a'tzáaj
 pu putyí'rijcaa yáacij jé'ta' ucamá'caj i xicáj.
² Sáij pu tyáati' a'áa je'tyácatyij a ti ja'pueertaj,
 capu ráyi'vajca'aj a'íjna i a'tíj, a'yaa pu éenye'ej
 huanie'huaca', a'náj tina'aj mu aye'tyéyi'tzaaj a
 ti ja'pueertaj maj a'yan jatamuá'muaj tíjin ti naa
 huasé'rin, tí'ij a'íin túmii huá'huaviiraj i maj
 utyáru'pij u tyeyúuj tzajta'. ³ Tí'ij a'íjma huaséj i
 Pedro ajta i Juan i maj a'úun jo'tyáru'tyisima'aj u
 tyeyúuj tzajta', aj pu'ij túmii huo'táhuaviiri' maj
 jaatapuéjve'en. ⁴ Aj mu mij ja'ráasej tyámua'
 naa, ajta a'íjna i Pedro a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin:

—Taaséj.

⁵ Aj pu'ij quee che' huatanyúj a'íjna i tyáati', a'yaa pu tyí'mua'ajcaa tijn túmii mu naatá'sij.

⁶ Ajta a'íjna i Pedro a'yaa pu tyaaté'exaa tijn:

—Canu pláataj tyícha'ij, canu nyajta ooroj tyícha'ij, a'íj nu muaatá'sij tyi'tíj nyej tyícha'ij, a'yaa nu tyí'mua'ixaatye' a'íjci jitze ma'can i Jesús Nazaret ti já'ma'can, ájchesij, pajta rájra'nyij.

⁷ Aj pu'ij i Pedro jajví' i muáca'ta' pujmua', ti'quij ja'ajriáj, aj pu'ij huarúj néijmi'que' i ju'íicaj jitze. ⁸ A'íjna i tiquee tyéchavaaj ájtzunaca', ajta huatyéechaxij, aj pu'ij huatyóochej ti rájra'nyij, ti'quij hua' jamuán utyájrurij u tyeyúuj tzajta', tyitzúnie'cha'aj pu hua' jamuán utyájrurij, ajta tyé'tyojtzi'ria'ca'aj i Dios. ⁹ Néijmi'i mu jaaséej i tyeítjee ti arí rájyi'vej a'íjna i tiquee tyéchavaaj, majta jáanamujri' ti tyámua' tya'tá'caria'aj i Dios. ¹⁰ Aj mu mij tyámua' tyo'taséj, majta tyí'tziinya'ca'aj, mati'ij jaamua'aj tijn a'íi pu pu'ricij i ti túmii huá'huaviiraca'aj i tyeítjee a ti ja'pueertaj a'íjna i tyeyúuj, a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijn ti naa huasé'rin.

Ti'ij ajtáhua'aj tyihuo'té'exaaaj a'íjna i Pedro

¹¹ Ajta a'íjna i tiquee tyéchavaaj, capu hua'tato'ra'aj a'íjci i Pedro ajta i Juan. Aj mu mij néijmi'i i tyeítjee je'ej tyityo'tóomuajtyaca', mati'ij mij ootyáhuaachaca' a ti ja'pueertaj ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijn Salomón ti ja'a'rij, jo'maj a'íimaj jo'tyú'uucaj. ¹² Ti'ij i Pedro huo'séj, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tijn:

—¿Ji'nye een jime' je'ej setyityotóomuaajtyaca' mua'aj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can? ¿Ji'nye siaj sij a'yan tyí'tasej cuxáa ityáj tajímua'aj tyetyáahuaaj a'íjci i a'tíj, ajta cuxáa ityáj tyetyáahuaaj ti'ij rájra'nyij a'íjci jime' i tyaj jaayí'tin, nusu a'íjci jime' i tyej tyámua' tyi-huojó'mua'raj? ¹³ A'íjna i hua' Dios, a'íjma i Abraham, ajta i Isaac, ajta i Jacob. A'íjna i hua' Dios i tahuásimua'ci'ij, a'íi pu tyámua' tyaatá' a'íjci i juyóJ Jesús, i siaj mua'aj tyu'tátuii a'íjma jimi i maj tyí'ijta. Ajta a'íjna i Piláato, jaxie'va'ca'aj ti jaatátoonyijche', siajta mua'aj, caxu jaataxié'vej, sulu a'yaa xu tyá'xie'va'ca'aj ti huámui'nyij. ¹⁴ Caxu jaatátoJ a'íjci i a'tíj tíquee a'náj tyi'tíj jin ootyá'itzee i Dios jimi, ti ajta tyámua' tyí'tyevistaca'aj, sulu a'yaa xu tyaaté'exaa ti a'íj huatátoonyij i síij ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íica'aj. ¹⁵ Mua'aj xu jaajé'caJ a'íjci i ti hua'tá'caa maj júurij muá'ra'nyij i tyeítyee. Ajta i Dios pu jaatájuurityej, a'íj tu ityáj tyámua' tyí'mua'reej. ¹⁶ A'íi pu ca'nyíjra'aj jaatá' ti'ij huatyéjchenyij a'íjna i tyáati' i siaj jaséj siajta jamua'tyej, a'íi pu tyá'antzaahuaaj i Jesús jimi. A'íj pu jin arí huarúj tyámua' naa, siati'ij mua'aj serij tyé'sej.

¹⁷ Nyáaj nu jamua'reej, nye'ihuáamua', siati'ij mua'aj majta i maj tyajá'mua'ijtye' jaajé'caJ i Jesús, a'yaa xu huaríj, ji'nye caxu jamua'reeriaca'aj, je'ej siaj tyi'tíj uuriajca'aj. ¹⁸ Ajta i Dios ja'rá'astee je'ej maj anaquéej tyu'taxájtaca' a'íimaj i maj i jitzán ma'can tyi'xaxa'ta'aj. A'yaa mu tyu'taxájtaca' ti a'yan

tyúuxie'va'ca'aj ti a'ín huámui'nyij i Ciriístu'.
 19 Siata'aj seequéj tyú'mua'tyij i Dios jimi, tí'ij a'ín tyajamuaatú'uunyi' i siaj jin ootyá'itzee a'íjci jimi. 20 Aj pu'ij Dios uyo'ta'ítij ja'mua jimi a'íjci i Jesús, i ti ará'tyeej ja'antyíhuooca'aj tí'ij a'ín ja'mua Ciriístu' pué'eenye'. 21 Juxie've' tí i Jesús tajapuá jo'tyaváaj já'ra'nyij, 'asta na'aj quee Dios néijmi'i tyu'jájcuare'en i ti a'yan tyí'sejre' i cháanacaj japua, a'yaa pu i Dios ará'tyeej tyaataxájtaca' a'ímaj jitze ma'can i maj jitzán tyí'xaxa'ta'aj. 22 A'yaa pu i Moisés tyihuo'té'exaa a'íjma i tahuásimua'ci'ij tíjin: "Dios pu séej antyíhuosij i ti a'yan cha'tána'aj jitzán ma'can tyu'taxájtaj nyati'ij nyáaj, xáanamujri' néijmi'i je'ej ti tyu'taxájtaj, siajta ja'antzaahuatye'en. 23 Típua'aj a'tíj quee já'tzaahuatya'aj, che' quee che' hua' jimi séjre'ej i tyeítjee."

24 'Néijmi'i i maj tyí'xaxa'ta'aj i Dios jitze ma'can, tí'ij na'aj i Samuel tyu'séjrej yatij je'ré'nyej, a'íi mu majta jaaxájtaca' je'ej ti ijíj tyí'ricij. 25 Mua'aj xu a'ín pué'een i siaj ja'ancuriáa'sij i ti Dios jin atóoraj, a'íjma jitze ti jaataxájtaca' i maj jimi tyí'xaxa'ta'aj, a'íj xu siajta ancuriáa'sij i nyúucarij Dios tí jin atóoraj a'íjma jimi i já'muahuasimua'ci'ij. Ji'nye a'yaa pu i Dios tyaaté'exaa a'íjci i Abraham tíjin: "Néijmi'i i tyeítjee i maj a'áa huacháatima'aj muá'ju'un i cháanacaj japua, a'íi mu ja'ancuriáa'sij i ti xá'puí' i ti huo'tyáhuire'sij a'íjma i maj a jitze eerányesij." 26 Tí'ij i Dios jaatájuurij a'íjci i Jesús, a'íi pu anaquéj

uyo'ta'ít'yaca' ja'mua jimi, ti'ij a'ín tyámua' tyajamuaatá'an, siaj sij néijmi'i jaatapuá'citaj i ti je'ej pua'aj een.

4

Mati'ij huo'vívi' a'íjci i Pedro majta i Juan

¹ Móoche' mu i Pedro, ajta i Juan tyihuá'ixaatya'ca'aj i tyeít'yee, mati'ij séecan aje'ré'nyej jo'maj a'íimaj jo'tyú'uuca'aj. A'íi mu pué'eenye'ej i maj tyí'cha'ij u tye'yúuj tzajta', majta a'íimaj i Saduceos. ² Menyínyu'cacuca'aj a'íijma jimi i Pedro ajta i Juan, a'íjci jime' i maj a'yan tyihuá'mua'tyajca'aj i tyeít'yee, yee majtáhua'aj mu huatájuurij i maj tyá'antzaahuatye'sij, ji'nye a'yaa pu i Dios tyaatájuuritye a'íjci i Jesús. ³ Aj mu mij huo'vívi', mati'ij mij hue'tyáanaj, ajta camu tyihuo'íhuo'ri' ji'nye pu'ríj huachúmua'ca'aj. ⁴ Jéehua mu i tyeít'yee jáanamujri' i nyúucarij maj jaaxájtaca', majta tyá'antzaahuaj, a'íj mu jin meríj a'yan ará'axcaa a'chu anxí ví'ra'aj i maj tyá'antzaahuaj.

⁵ Yaa ariá'pua'aj, a'íi mu tyúusiij a'ájna a Jerusalén a'íimaj i maj antyúumua'reej a'ájna a chájta', majta a'íimaj i huáasij, majta i maj tyihuá'mua'tyahua'aj i yu'xarij jitze. ⁶ A'áa pu jo'tyávaaca'aj a'íjna i Anás i ti va'cán jin tyi'tyéjvee, ajta a'íjna i Caifás, ajta i Juan, ajta i Alejandro, majta mue'tíj i maj tyeít'yeristyamua' pué'een a'íjci i ti va'cán jin tyi'tyéjvee. ⁷ A'íi mu mij tyu'ta'íjtaca' maj ahuaja've'vi'tij a'íjci i Pedro majta i Juan, mej mij tyihuo'íhuo'. Aj mu

mij aje'ta' huo'tyáhuui, mati'ij mij tyihuo'íhuo'ri a'yan tijin:

—¿A'tanyíj jitze xa'rooca'nyéej siaj sij a'yan ricij, ca' a'tanyíj ca'nyíjra'aj jamuaatá' siaj sij a'yan tyú'uurej?

⁸ Aj pu'ij i Pedro a'íjci jitze arooca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios, ti'ij ij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Mua'aj mu siaj antyúumua'reej iye'e'ej chájta', siajta mua'aj huáasij. ⁹ Mua'aj xu tyí'ta'ihuo' a'íjci jime' i ti xá'pui' i ti jaaci'ij a'íjci i tyáataj i ti'quee tyéchavaaj, siata'aj sij jáamua'reej je'e'ej ti een jime' tyu'rúj. ¹⁰ A'yaa tu tyajá'mua'ixaaty'e' mua'ajmaj, tyajta néijmi'caa i siaj a'yan huacháatimee iye'e'ej Israel a'íjna i tyáati' yaa ti huatyéjve, a'ij pu jin arí huarúj a'íjci jime' ti ja'antzaahuaaj a'íjci i Ciríistu' Nazaret ti já'ma'can, a'íjci i siaj yó'tatee i cúruuj jitze, Dios ti jaatájuurityej. ¹¹ A'íjna i Jesús, a'í pu a'ín pué'een i tyetyéj i siaj quee jaataxié'vej mu siaj chi'ij ta'huacaa, a'yaa pu atyojo'ré'nyej ti a'ín pué'een i tyetyéj ti anájcaj ti ajta jéetze' juxie've'. ¹² Capu máaj a'tíj séejre' ti'ij táahuiire'en, ji'nye néijmi'que' i cháanacaj japua capu máaj séej uje'cá'ityaca' i Dios, tyej tyij jitzán huatyátahuiire'en.

¹³ Mati'ij i maj tyityatatyíj huo'séj maj ca'nyíjra'aj jin tyihuá'ixaatyaca'aj a'íjna i Pedro ajta i Juan, majta jáamua'reeri' maj quee a'náj tyi'huóomua'aj, majta quee ty-ojó'iteeca'aj, je'e'ej mu tyityo'tóomuajtyaca', aj mu mij huo'muájtyaca' tijin a'ij mu jamuán

huací'ca'aj i Jesús. ¹⁴ Ajta a'íjna i ti tyí'cui'ca'aj hua' jamuán pu ajo'tyávaaca'aj, a'íj mu jin quee je'ej tyu'taxájtaca' yee capu a'yan tyi'ja'yájna. ¹⁵ Aj mu mij huo'ta'íj maj iiráciinyej jo'maj jóosiiria'ca'aj a'íimaj i juéesij, mati'íj mij tyi'tyuu'ixáatya'ajraa.

¹⁶ A'yaa mu tijin:

—¿Ji'quij tyahua'uurej a'mújma mu tyétyacaa? Capu i'ríj tyaj a'yan tyaataxáj yee capu a'yan tyi'ja'yájna, ji'nye néijmi'i i maj iie'ej huacháatimee Jerusalén, a'íi mu jamua'reej je'ej ti tyi'tíj jáaruuj a'íjci i tyéviij i ti tyí'cui'ca'aj. ¹⁷ Ajta ti'íj quee jéetze' majca'huáyee namuajria'aj i tyeítyee tzajta', tyiche' iijíj huo'tányeechej mej mij quee che' tyihuá'ixaatye'ej i tyeítyee i nyúucaritze' i Jesús.

¹⁸ Aj mu mij huo'tajé, majta huo'tá'ijmujeri' mej quee che' tyihuá'ixaatye'ej majta quee tyihuá'mua'tyej i tyeítyee a'íjci jime' i nyúucaritze' i Jesús. ¹⁹ Ajta a'íjna i Pedro ajta i Juan, a'yaa mu tyihuo'té'exaa tijin:

—Mua'aj xu jujíimua'aj jaaxá'pui'intare'en tipua'aj a'yan tyí'xa'pui'íj tyaj mua'ajmaj jamuá'antzaahuatye'en, nusu tyaj a'íj ántzaahuatye'en i Dios. ²⁰ Ji'nye capu je'ej tyi'riij tyej quee jaxajta a'íjci i tyaj tyeríj jaaséej tyajta jáanamujri'.

²¹ Majta a'íimaj i juéesij, a'íi mu huo'tá'ijmujeri', majta huo'tányeechej, mati'íj mij huo'ta' maj iiráciinyej a'íjci jime' maj quee je'ej tyé'ejtyoove'ej je'ej maj puéjtzij tyihuo'tá'an, ji'nye néijmi'i mu i tyeítyee tyámua'

tya'tá'caria'aj i Dios a'íjci jime' je'ej ti tyi'tíj huaríj. ²² Ajta i tyáati' i ti huarúj nyúucaritze' i Jesús, a'yaa pu tyéejcha'íica'aj a'chu huá'puatyej nyinyi'ra'aj ajtáhua'aj a'tzúj jéetze'.

I maj tyá'tzaahuatye' máahuoo i ca'nyíjra'aj i Dios jimi

²³ Mati'ij mij huo'tátoo a'íjci i Pedro majta i Juan, aj mu mij jo'cáj, mati'ij mij a'áa ja'rá'aj jo'maj jo'tyú'uuca'aj a'íimaj i maj hua' jitze ajtyáma'can. Aj mu mij huo'té'exaa néijmi'i je'ej maj ye'ej tyu'taxájtaca' a'íimaj i maj va'cán jin tyityatatyíj, majta i huásij. ²⁴ Mati'ij a'íjma huánamuajri', aj mu mij néijmi'i a'yan tyaatáhuaviiri' i Dios tíjin:

—Tavástara', muáaj paj a'ín pué'een i paj jaatyátaahuaca' a'íjci i tajapuá, pajta i cháanacaj, pajta i jájtyij ti ve'ej. Néijmi'i ti'ij pua'máj a'yan tyí'sejre', muáaj paj tyú'taahuaca'.

²⁵ Muáaj paj tyu'tá' ti a'yan tyu'taxáj a'júuricamej jitze arooca'nyáaj a'íjna i David, i ti muahuíria'ca'aj, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tíjin:

¿Ji'nye mej mij a'íimaj tyí'tyenyinyu'cacuj i maj séej chuéj japua já'ma'can?

¿Ji'nye mej mij a'yan tyúumua'tziitye' a'íjci jime' i tiquee a'yan tyi'ja'yájna?

²⁶ A'íimaj i maj tyihuá'ijtye' i tyeítyee, majta i maj va'cán jin

tyityatatyíj iiye'ej cháanacaj japua.

Tyámua' mu ju'uurej mej mij huatyényo'se'en a'íjci jimi i Tavástara', majta a'íjci jimi i Ciríistu'.

27 'A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna, a'íjna i Herodes, ajta a'íjna i Poncio Piláato, a'íi mu tyúusiij iye'e'ej chájta', hua' jamuán i tyeítyee i maj séej chuéj japua já'ma'can, majta hua' jamuán i maj yéchej iye'e'ej Israel, múumua'tziitya'ca'aj je'e'ej maj tye'entyimué'tin a'íjci i ti muahuiire', a'íjci i Jesús, i paj ja'antyíhuoj pajta a'áan yó'o'jrasij i ipuárij japua. 28 A'yaa mu huaríj je'e'ej paj muáaj anaquéej tyaaxá'pui'intarej ti'ij a'yan tyú'rinyij, je'e'ej paj muáaj tyá'xie'va'ca'aj. 29 Ajta ijíj, muáaj paj tavástara', cási' mu meríj tyí'tanyeechej, taatá' i ca'nyíjra'aj tatzájta' ityájma i tyaj muahuiire', tyata'aj quee tyi'tziinye'e'ej tyetyihuó'ixaaty'e'en a jitze ma'can. 30 Huataséjrataj i paj jin néijmi'i putyí'uurej, petyihua'huáaty'e'ej i maj tyí'cucui', pajta huo'taséjratye'en a'íjci i paj jin períj huo'ta' maj jaayí'tihua'an a'íjci jitze ma'can i Jesús i ti muahuiire'.

31 Matí'ij ja'antypuá'rij i maj jin tyényuusime'ej, aj pu'ij huatóoca'tzij i chí'ij jo'maj je'rátya'ca'aj, ajta huatyá'itzee hua' tzajta' a'íjna i júuricama'ra' i Dios, camu tyí'tziinye'e'ej metyihuá'ixaatya'ca'aj i Dios jitze ma'can.

Tyi'táj maj tyí'ijcha'íica'aj néijmi'i mu' tyía'rica'aj

32 Néijmi'i i maj tyá'tzaahuatye', i maj mui'caa, juxa'aj mu tyí'mua'ajcaa ajta juxa'aj na'aj tyihuá'miteerastya'ca'aj. Capu a'táj jusíj na'aj tyi'tyóo'aritye' i tyúua'rij, a'yaa mu néijmi'i tyía'rica'aj. 33 Majta a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej,

móoche' mu tyihúa'ixaatya'ca'aj a'íjci jime' ti Dios jaatájuurityej a'íjci i Jesús. Dios pu jéehua huá'huiiria'ca'aj néijmi'caa. ³⁴ Capu a'náj a'tíj quee je'ej tyéejviicue'raca'aj, ji'nye metyi'tooca'aj i tyúuchuej majta i tyúuchi'ij, ajta i túmii ³⁵ a'íjma mu tatu'rihua'aj a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta a'íimaj, a'íi mu huo'riáa'caria'aj i túmii, a'chu ti séej á'itziitye'. ³⁶ A'íj pu jin a'yan tyu'ríj a'íjci jimi i José, a'íjna i ti tyí'huiiria'ca'aj i Leví jimi. A'áa pu já'ma'can jo'tíj a'yan tyaja'rájtyapuaaj tíjin Chipre, i maj a'yan jaatamua'aj tíjin Bernabé, a'íjna i nyúucarij tíjin Bernabé, a'yaa pu huatóomua'aj tíjin: Ti tyámua' tyihua'tá'caa a'íjma i maj juxaamuijritye'. ³⁷ Séej pu chuéj tyícha'íica'aj a'íjna i José, aj pu'ij jáatoj, ajta i túmii a'íjma pu huatá' i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

5

I ti jin maj jin ootyá'itzee a'íjna i Ananías, ajta i Safira

¹ Ajta a'íjna i ti a'yan ántyapuaaj tíjin Ananías, a'íi pu juchuéj huátoo a'íjci jamuán i ju'íj ti a'yan ántyapuaaj tíjin Safira. ² Ajta a'íjna i Ananías, a'yaa pu tyu'tóosejrataca' ti néijmi'i tyu'tátuii i túmii, ma'ajta je'cácaa pu huatyóo'itziirej i túmii, capu néijmi'i huo'ta' a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, néijmi'i pu ú'mua'reeriaca'aj i íira'ra'an. ³ Aj pu'ij i Pedro a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Ananías, ¿ji'nye petyaatá' ti i tyiyáaru' mua'antyimué'tin tí'ij ca'nyíjra'aj muaatá' paj jáacuanamuaj i júuricama'ra' i Dios a'íjci jime' i paj je'cácaa huatyá'itziirej i túmii i paj jaamué'tij a'íjci jime' i chuéj paj huátoo? ⁴ ¿Nyiquee muéetzij ja'a'rica'aj i chuéj? Ajta patí'ij jáatoj, ¿nyiquee ajta muéetzij mua' a'rica'aj i túmii? ¿ji'nye tí'ij a'yan tyimuo'támiteerastej pej pij a'yan tyi'tíj huá'uurej? Capáj a'íjma putyu'cuanamuaj i tyeítjee, sulu i Dios paj huácuanamuaj.

⁵ Tí'ij jáanamujri' a'íjci i nyúucarij, aj pu'ij eetávej a véjri' jo'tij ja'ra'íicajmee a'íjna i Pedro, tí'quij huamuí' a'íjna i Ananías. Majta néijmi'i i maj jáamua'reeri' je'ej ti tyi'tíj huaríj, tyámua' mu tyu'tátziin. ⁶ Aj mu mij séecan ave're'nyej i maj tyámua, matí'ij mij jacá'ijcataca' i cáanarij jime', aj mu mij yo'chuij mej mij uya'vá'naj.

⁷ Huéeicaj ooraj pu a'chu tyoomá'caj, aj pu'ij té'ej aje're'nyej a'íjna i íira'ra'an a'íjci i ti huamuí', capu tyi'tíj mua'reeriaca'aj a'íjna je'ej ti tyi'tíj huaríj. ⁸ Aj pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjna i Pedro tíjin:

—Naaté'exaatye', ¿nyi a'yan setyáatoj a'íjci i chuéj siatí'ij tyaataxájtaca'?

Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjna i íiti' tíjin:

—¡Jee! A'yaa tu tyáatoj.

⁹ Aj pu'ij i Pedro a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—¿Ji'nye siaj sij mua'aj a'yan tyaaxá'pui'intarej siaj sij jáacuanamuaj i júuricama'ra' i Dios? Cási' a' maj vá'ju', i maj uya'vá'naj a'cáin, a'íi mu majta muá'chueenyij

muéetzij. ¹⁰ Ti'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjna i Pedro, aj pu'ij eetávej jo'tij ja'ra'ícajmee, ti'ij ij huamuí' a'íjna i íiti', mati'ij utyájruij i tyáamua, aj mu mij jaaséj tijin pu'ríj mui'chij, mati'ij mij yo'chuij maj uya'vá'naj jo'maj ye'tyéetyej i cína'ra'an. ¹¹ Majta néijmi'i i maj tyá'tzaahuatye', majta i séecan a'chu maj pua'máj jáamua'reeri', néijmi'i mu tyu'tátziin.

Maj jéehua a'yan tyú'ruuj a'íjci jime' i ti huápu'i'ij juxie've' i Dios jimi

¹² Majta a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, jéehua mu a'yan huaríj mej mij huo'taséjratye'en i tyeítyee maj Dios jitze aróoca'nyej, majta i maj tyá'tzaahuatye', a'íi mu tyúusiij a'ájna jo'maj a'yan tyaja'tamuá'muaj tijin a ti jo'tyényinyi'ij Salomón ti ja'a'rica'aj. ¹³ Capu a'tíj óoca'nyajca'aj ti ajtyáxiirej a'íjma jamuán a'ájna jo'tij jo'tyényinyi'ij, majta a'íimaj i séecan, tyámua' mu tyihuá'ajcha'íica'aj a'íjma i maj tyá'tzaahuatye'. ¹⁴ A'íj mu jin, tyá'antzaahuaj jéehua i tyeítyee, tyétyacaa majta úucaa, mu'ríj jéetze' mui'caa i maj ja'tzaahuatye' a'íjci i tavástara'. ¹⁵ Mahue'rátora'aj i mej tyí'cucui' a cáayej jitze, utáatzij japua mu áan huo'ojto'aaj, majta itárij japua, a'yaa mu huó'ruuj, majta a'yan tyi'xáataj tijin ta'aj ij i quéenyi'istaria'ra' a'íjci i Pedro hua' japua ucáanyej a'íjma i maj tyí'cucui'. ¹⁶ Jéehua mu majta curiá'cixij i tyeítyee maj a' imuáj huacháatima'caa. A'íimaj mu uhuaja'ráavi'tij i maj tyí'cucui', majta i maj

tyiyáaru'uj hua' tzajta' séejre', a'íi mu néijmi'i huarúj.

Matí'ij huanámi'huaca' i maj tyá'tzaahuatye'

¹⁷ A'íjna i tí tyihuá'ijtye' u tyeyúuj tzajta', majta a'íimaj i maj hua' jamuán ajtyu'uj a'íijma i Saduceos, a'íi mu jéehua huá'anchueerej. ¹⁸ A'íj mu jin huo'vívi' a'íijma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, matí'ij mij hue'tyáanaj jo'maj já'nami'huacaa i tyeítýee.

¹⁹ Aj pu'ij tíca' sáij aje'ré'nyej, tí'quij tya'antacúj a'ájna jo'tij ja'pueertaj, a'íi pu a'ín pué'een i tí tyí'huíire' i tajapuá Dios tí já'sejre', aj pu'ij hui'ráavi'tij, a'yan tyihua'ixáatye'e'j tíjin:

²⁰ —Séricuj, siata'aj ujo'tyáhuixi'ín u tyeyúuj tzajta', siajta huo'té'exaatye'en i tyeítýee néijmi'i a'íjci i nyúucarij tí júuricamej pué'een.

²¹ Matí'ij mij a'yan huaríj, tapuá'risima'caj pu matí'ij utyájrurij u tyeyúuj tzajta', aj mu mij huatyóohuij maj tyihuó'mua'tyej i tyeítýee.

A'íjna i tí tyihuá'ijtye' i tyeyúuj tzajta', majta i maj jamuán ajtyu'uj, a'áa mu ja'rá'aj, matí'ij mij huo'ta'íj maj tyúusiire'en i juéesij, majta néijmi'i i huáasij, i maj a'áa jo'cháatimee a'ájna a Israel. Matí'ij mij huo'ta'íjtaca' maj ahuaja've'vi'tij a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej. ²² Matí'ij mij ujó'ju' i xantáaru', aj mu mij a'áa jo'ré'nyej jo'maj tyeítýee já'nami'huacaa, ma' ajta quee che' aja'ja'tiitaca'aj, aj mu mij huariá'cij mej mij huo'té'exaatye'en. ²³ A'yaa mu tíjin:

—A'yaa tu eenye' huátýoj jo'maj tyeítýee já'nami'huacaa, tyámua' pu naa

tye'tyánami'huaca'aj, majta tyámua' naa tyí'cha'iica'aj i xantáaru'uj, ajta tyatí'ij tya'antacúj, catu che' a'tíj uhuátyoj.

24 Tí'ij jáanamujri' a'íjna i tí tyihuá'ijtye' i maj tyí'huiire' u tyeyúuj tzajta', majta i maj viváajma'aj jin tyityatatyíj u tyeyúuj tzajta', jéehua mu tyúu'ihuo'raca'aj je'ej tí tye'mej a'íjci jime'. 25 Aj pu'ij síij aje're'nyej, ajta je'en a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Cási', a'íimaj i tyétyacaa i siaj hue'tyáanaj, a'úu mu je'rú'uj u tyeyúuj tzajta', metyi-hua'mua'tyáaj i tyeítyee.

26 Tí'quij a'íin ujó'mej a'íjna i tí tyihuá'ijtye', séecan jamuán i maj jahuiire', matí'ij mij huojó've'vi'tíj. Camu ca'nyéjrij jime', jí'nye mahuá'tziinya'ca'aj i tyeítyee, a'yaa mu tyi'mua'astíj tíjin tipua'aj mataatyáto'sixi'in tyetyéj jime'. 27 Matí'ij uhujó've'vi'tíj, aj mu mij huota'íj maj huatóosejrata a'íjma jimi i maj tyityatatyíj, ajta a'íjna i tyeyúuj tzajta' tí tyí'ijta, a'yaa pu tyihuo'tajé tíjin:

28 —Ityáj tu jamuaatá'ijmuejraca'aj siaj quee che' a'yan tyihuá'mua'tyej i tyeítyee a'íjci jitze ma'can i Jesús. ¿Nyi a'yan xaaríj? Caxu xaa nyu'uj a'yan huaríj, síoche' xu tyihuá'mua'tyej néijmi'que' iíye'ej Jerusalén, siajta tajitzé tyí'pua'ritye' a'yan tíjin ityáj tu a'íin pué'een i tyaj jaajé'caj a'íjci i tyéviij.

29 Aj pu'ij i Pedro a'yan tyu'tanyúj, majta i séecan tíjin:

—Juxie've' tyaj ja'antzaahuatye'en i Dios, capu a'yan tyúuxie've' tyaj mua'ajmaj jamuá'antzaahuatye'en mu siaj tyeítýee pué'een. ³⁰ A'íjna i ti hua' Dios i tahuásimua'ci'ij, a'íi pu jaatájuurityej a'íjci i Jesús, a'íjna i siaj mua'aj jaajé'caj, siati'ij yó'tatej i cúruuj jitze. ³¹ Dios pu yo'ví'tij ti'ij ij a'áan yó'ojraj i jumuáca'ta' pujmua', ajta a'íjci jin antyúumua'reeriaj ja'raa ti anájcaj, ajta ti hua' japua huatányuunyij i tyeítýee. Mej mij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can seequéj tyú'mua'tyij i Dios jimi, ajta ti'ij a'íin tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'itzee. ³² A'íj tu ityáj tyámua' tyí'mua'reej, ajta a'yan cha'tána'aj tyá'mua'reej i júuricama'ra' i Dios, i ti huo'ta' a'íjma i maj tyá'tzaahuatye'.

³³ Mati'ij a'íj huánamuajri', tyámua' mu tyityaatanyínyu'cacuca', a'íj mu jin a'yan tyá'xie'va'ca'aj maj huó'cui'nyij. ³⁴ Ajta síj pu a'áa jo'tyávaaca'aj ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Gamaliel, Fariseo pu pué'eenye'ej a'íjna, a'íi pu tyihuá'mua'tyahua'aj i yu'xarij jitze, néijmi'i mu tyámua' tyéejcha'íica'aj a'íjci i Gamaliel. Aj pu'ij a'íin tyu'ta'íjtaca' maj hui'rávi'tij a'íjma i tyétyacaa. ³⁵ Ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaaj a'íjma i maj tyí'ijta tijin:

—Mua'aj tyétyacaa iye'ej siaj huacháatimee Israel, tyámua' xu'uj je'ej siaj ye'ej huá'uurej a'mújma mu tyétyacaa. ³⁶ Xu'ríj jamua'reej, ti arí á'týeej ti síj huaséjre ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Teudas, a'yaa pu tyóotzaahuatya'ca'aj ti jéehua juxié'va'ca'aj, majta i maj jamuán huací'ca'aj, a'chu mu muáacuaaj anxityej

ará'axcaa i tyétyacaa, ajta mati'ij jaajé'caj a'íjci i a'tíj, a'íimaj i maj jamuán huací'ca'aj, mo'xíj, capu tyi'tíj je'ej tyeetyáhuüi a'íjci i Teudas. ³⁷ Ajtáhua'aj sáij huaséjre, a'íjna i Judas Galilea ti já'ma'can, aj pu huataséjre a'íjna mati'ij huo'tyé'itej i tyeítyee, a'íi pu huojo'ví'tíj je'cácaa mej mij jamuán huací'ca'an, majta mu jaajé'caj, majta i maj jamuán huací'ca'aj, a'íi mu ma'úrutyixij. ³⁸ A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' a'íjci jime' je'ej maj ricíj. Caxu je'ej tyihuá'jeevej a'íijma i tyétyacaa, miche' iiráciinyej, ji'nye tipua'aj jujíimua'aj mana'aj a'yan tyéejtyoj, néijmi'i pu tyojó'vesij. ³⁹ Na'ríij quee tipua'aj a'íjci jitze mua'róoca'nyej i Dios mej mij a'yan rijcaj, caxu mua'aj a'náj tyu'táviicue'raj, tyámua' xu'uj siaj sij quee a'íj nyo'si'tye'ej i Dios.

⁴⁰ Néijmi'i mu ja'antzaahuj, aj mu mij huo'tacho'vej i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej. Mati'ij huo'váaj, majta huo'ta'ijmúuraj maj quee che' tyihuá'ixaatye'ej i tyeítyee Jesús jitze ma'can, aj mu mij huo'tátoo. ⁴¹ Majta a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, mati'ij iiráciij jo'maj je'rátya'ca'aj a'íimaj i maj tyityatatyíj, muatóotyamua'vej a'íjci jime' ti i Dios huo'ta' maj a'yan tya'ajpuéetzij muá'ra'nyij a'íjci jitze ma'can i Jesús. ⁴² Majta camu jaatapuá'cítaca' mej mij quee che' a'yan rijcaj, a'náj tina'aj mu tyihuá'mua'tyahua'aj i tyeítyee, a'íi mu tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjci jitze ma'can i Jesús, u tyejúuj tzajta' majta jo'maj jo'cháatimee.

6

Mahua'antýíhuoj i maj aráahua'puaj ará'asej mej mij tyu'tyáhuüre'en

¹ Majta jéetze' meríj mui'caa i maj tyá'tzaahuatye', majta i maj jaayí'tihua'aj i huá'nyuucaa i griego, a'íi mu huatyóohuij maj tyinyínyu'caj a'íijma jamuán i maj jaayí'tihua'aj i huá'nyuucaa i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu tíjin camu tyihuo'riáa'caa i ti tyí'cue'ri' i ucaríjsee maj jujímua'aj, i maj jaayí'tin i huá'nyuucaa i griego. ² Aj mu mij hua'ajsii a'íijma i maj tyá'tzaahuatye', mati'ij mij a'yan tyihuo'té'exaaj a'íijma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej tíjin:

—Capu xá'pui' tyej quee che' tyihuá'mua'tyej i tyeítýee i Jesús jitze ma'can, tyej tyij a'íj tyana'aj i cue'ráj tyihuo'riáa'care'en. ³ Cási' ta'ihuáamua', siata'aj arahua'puácaa avá'huoonyij i tyétyacaa i maj ja'mua jitze ajtyáma'can, i maj tyámua' metyityoomuámua're' ti ajta i júuricama'ra' i Dios hua' jitze séejre', tyej tyij a'íj huo'íjcatye'en i tyaj jin antyítamua'reej. ⁴ Tyajta ityáj, tyóoche' tu tyámua' tyityaaju'uj tá'ju'un tyahuavíiraj i Dios, tyajta hua'ixáatya'aj i nyúucaria'ra'.

⁵ Aj pu'ij néijmi'caa aránajchaca' i tyeítýee, mati'ij mij a'íj antyíhuo a'íjci i Esteban, i ti jéehua tyá'tzaahuatye' i Dios jimi, ti ajta i júuricama'ra' jimí séejre', majta a'íjci i Felipe, majta a'íjci i Prócoro, majta a'íjci i Nicanor, majta a'íjci i Timón, majta a'íjci i Pármenas, majta a'íjci i Nicolás Antoquíia ti já'ma'can, i ti

anaquéej ja'antzaahuaj i huá'yi'raj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

⁶ Mati'ij mij huojo'ví'tij jo'maj jo'tyú'uuca'aj a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'íi mu mij jaatáhuaviiri' i Dios a'íjma jime', majta hua'vá'muarie'xij séej majta séej.

⁷ Ajta i nyúucaria'ra' i Dios jéehua mu jana-muajraca'aj, majta i maj tyá'tzaahuatye' jéetze' mu támui'risima'aj a'ájna a Jerusalén, majta a'íimaj i maj tyityatatyá'ca'aj u tyeyúuj tzajta', mue'tíj mu majta ja'antzaahuaj i nyúucarij.

Mati'ij a'íj huatyéevi' a'íjci i Esteban

⁸ Ajta a'ájna i Esteban, jéehua pu tyá'tzaahuatya'ca'aj i Dios jimi, ajta jéehua a'íj jitze aróoca'nyajca'aj, a'íj pu jin huo'taséjra i tyeítyee je'ej maj ye'ej tyámua' tyaatá'an i Dios.

⁹ Majta mu séecan aje'ré'nyej i maj séej jitze já'ma'can i tyeyúuj, maj a'yan jatamuá'muaj tíjin hua' tyeyúuj i maj huatátuiihuaca', majta séecan hua' jamuán i maj Cirene já'ma'can, majta séecan a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Alejandría, majta i maj a'áa já'ma'can a'ájna a Cilicia, majta séecan i Asia. Mati'ij mij huatyóohuij maj jaatájeevixi'in a'íjci i Esteban. ¹⁰ Camu ja'antyimué'tij, ji'nye a'íj pu jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios, ajta jéetze' pu jú'mua'reeriaca'aj a'ájna i Esteban mequee a'íimaj. ¹¹ Mati'ij mij séecan tyu'nájchij mej mij a'yan tyu'taxáj tíjin: "It'yáj tu jáanamujri' ti a'íin je'ej pua'aj tyá'xajta'ca'aj a'íjci i Moisés, ajta i Dios." ¹² A'yaa mu huaríj mej mij hua'ajriaxiejtye'en i tyeítyee, majta

ì huáasij, majta ì maj tyihuá'mua'tyahua'aj ì yu'xarij jítze, mati'ij mij jaatyéevi' ì Esteban, aj mu mij yo'vi'tij a'íjma jimi ì juéesij. ¹³ Majta séecan antyíhuo ì maj a'yan tyu'hué'taj tijin:

—A'náj tina'aj pu je'ej pua'aj tyá'xaj a'íjci ì tyeyúuj, ajta ì yu'xarij. ¹⁴ A'yaa tu tyáanamujri' ti a'yan tyí'xaj ti a'íjna ì Jesús Nazaret ti já'ma'can jaatyú'uunaj a'íjci ì tyeyúuj, ajta seequéj joorej ì tayi'ráj Moisés ti a'yan jaatyájtoo.

¹⁵ Mati'ij ja'ráasej néijmi'i ì juéesij, a'yaa pu huasé'rihua'aj ì nyéerima'ra' a'íjci ì Esteban ti'ij síj ì ti tajapúa tyí'huire' ì Dios jimi.

7

Ti'ij jujapúa huatanyúj a'íjna ì Esteban

¹ Aj pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjna ì ti tyí'ijta u tyeyúuj tzajta' tijin:

—¿Nyí a'yan tyi'ja'yájna mati'ij tyí'xaj a'múumaj? ² Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'íjna ì Esteban tijin:

—Xáanamujri' nye'ihuáamua', siajta mua'aj huáasij, Dios pu huataséjre a'íjci jimi ì Abraham, ti'ij ooj a'áa jo'tyaváacaj a Mesopotamia, ti'ij quee xu jo'ra'váacaj a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapua'j tijin Harán. ³ A'yaa pu ì Dios tyaaté'exaa tijin: “Eerájra' a'íjci japua ì a' chuéj, ajta mua' tyéeyteristyamua', capáj huá'vi'tij sulu miche' a'yan eenye', séej nu muaataséjratye'ej ì chuéj paj japuan séeria'aj puá'mej, pata'aj a'áa jó'ra'nyij.” ⁴ Aj pu'ij ì Abraham eerájraa a'ájna a Caldea, ti'quij a'áa jo'yíxij a Harán. A'tzúj a'tyéevi'caj pu'ij té'ej

huamuí' i táatajra' a'íjci i Abraham, aj pu'ij Dios jaata'íj a'íjci i Abraham ti eerájra'nyij a'ájna a Harán ti'ij ja'rájra'nyij a'íjci i chuéj japua i siaj ijíij yan japuan huacháatimee. ⁵ Ajta quee i chuéj jaatá' a'íjci i Abraham, nyi cíira'tzuj jo'tij ja'huóochejtye'en. Ajta i Dios a'yaa pu tya'tóoraj ti chuéj jaatá'sij, ta'aj ij ti'ij huámuí'nyij a'ájna i Abraham, a'íjma huáci'tyij i maj jitzán eerányesij. A'ájna xicáara' jitze ti'ij Dios jitzán a'yan tya'tóoraj, capu eexúj tyiyójmua'ca'aj a'ájna i Abraham. ⁶ A'yaa pu ajta tyaaté'exaa maj a'aa jo'tya'aj muá'ju'un i maj jitzán eerányesij, séej chuéj japua jo'maj quee já'ma'can, majta tyihuo'ta'íjtye'sij maj tyu'muárie'en puéjtzij jime', a'yaa mu á'tyeeren a'chu muáacuj anxityej nyinyi'ra'aj maj a'yan tya'ajpuéetzij muá'ju'un. ⁷ A'yaa pu ajta tyaaté'exaa i Dios tijin: "Nyáaj nu puéjtzij huo'ta'sij a'íjma i maj ca'nyéjrij jin tyihua'íttya'aj muá'ju'un, aj mu mij té'ej eeráaju'un a'íimaj, mati'ij mij naatyáhuire'ej iye'ej jo'paj jo'caj." ⁸ Aj pu'ij Dios jaatá' a'íjci i Abraham ti'ij a'íj jin antyúumua'reeriaj i maj ja'antysisí'chej i junavíj. A'íj pu jin ti'ij tyoomá'caj arahuéecaj xicáj ti huanie'huaca' i yójra' a'íjci i Abraham, a'yaa pu'ij jáaruuj i juyój ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Isaac. Ajta a'ájna i Isaac, a'yaa pu cha'tána'aj jáaruuj a'íjci i juyój ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Jacob. Ajta a'ájna i Jacob, a'yaa cha'tána'aj huó'ruuj a'íjma i juyójmua', i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'axcaa, i maj tahuásimua' pué'een.

⁹ 'Majta a'íimaj i yójmua'mua' a'íjci i Jacob,

a'íi mu ja'anchueerej séej i ju'ihuáara' ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin José, aj mu mij jáatoj mej mij séecan yo'ví'tij séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Egipto. Ajta Dios pu jaatyáhuui a'íjci i José, ¹⁰ jaatyáhuui ti'ij quee jajpuéetzij já'ra'nyij. Dios pu ju'cámua'riityej a'íjci i José, ti'ij tyámua' naa yó'sejraj a'íjna i ti va'cán jin tyí'ijta a'ájna a Egipto, i maj a'yan jata-muá'muaj tijin Faraón, a'íj pu jin ja'antyíhuoj a'íjci i José ti'ij tyu'ta'íjtaj néijmi'que' a'ájna a Egipto, ajta a'ájna jo'tij já'chajca'aj a'íjna i ti va'cán jin tyí'ijta.

¹¹ 'Ajta je'en jéehua huatúuri'huaj ja'raa a'ájna a Egipto, ajta a'ájna a Canaán, majta i tahuásimua'ci'ij, camu tyi'tij tyí'cha'íica'aj maj jáacua'nyij. ¹² Ti'ij a'yan tyáamua'reeri' a'íjna i Jacob, ti a'áa tyajá'xoovi'ca'aj a'ájna a Egipto tyi'tij maj jáacua'nyij, aj pu'ij huo'ta'ityaca' a'íjma i juyójmua', a'íimaj mu a'íin pué'een i tahuásimua'ci'ij. A'íi pu a'íin pué'een i maj anaquéej a'áa ja'tanyéj. ¹³ Ajta mati'ij majtáhua'aj a'áa jó'ju' a'ájna a Egipto, aj pu'ij i José huatóoxajtaca' hua' jimi i ju'ihuáamua' a'tij ti pué'eenye'ej, a'yaa pu'ij i Faraón tyáamua'reeri' a'tyán ti jitzán eeráma'can a'íjna i José. ¹⁴ Ajta je'en tyu'ta'íjtaca' a'íjna i José ti'ij i táatajra' aje're'nyej a Egipto, majta i maj jamuán ajá'chajca'aj, i maj huéecatyej japuan tamuáamuata' japuan anxíviy ará'axcaa. ¹⁵ Ti'quij Jacob a'áa ja'huóochejtye a Egipto, a'áa pu'ij jo'muá' a'íjna, majta a'íimaj i tahuásimua'ci'ij a'áa mu majta jo'cuij. ¹⁶ Aj

mu mij a'áa huojó'tij i mui'chítýee a'ájna a Siquem, a'áa mu huaja'vá'naj a'íjci jitze i chuéj ti huó'naniëeri' a'ájna i Abraham a'íjma i yójmua'mua' a'íjci i Hamor, Siquem ti já'chajca'aj.

¹⁷ Tí'ij arí atyojo're'nyéesima'caj a'íjci xicáara' ti jitzán aróo'astej i Dios ti jin tya'tóoraj a'íjci jimi i Abraham, jéehua mu huatámui'riaca' a'íimaj i tahuásimua'ci'ij maj jitzán eerányej, mu'ri'j mui'caa a'íimaj i tyeítýee i maj a'áa jo'tyá'ca'aj a'ájna a Egipto. ¹⁸ Aj pu'ij síj tye'entyájrurij i ti va'cán jin tyí'ijta'ca'aj a'ájna a Egipto, capu jaamua'aj a'íjci i José. ¹⁹ A'ájna i rey, a'íi pu huo'cuanamuaj i tatyétyeristyama', je'e'j pua'aj pu tyihuá'ajcha'íica'aj i tahuásimua'ci'ij. Ca'nyéjrij pu jin huo'ta'íj mej mij hui'ráhua'xij i juyójmua' i maj móoj unyáaque'ej mej mij huá'cui'nyij. ²⁰ A'ájna tí'ij huanie'huaca' i Moisés. Majta a'íimaj i huásimua'mua' i pá'ri'ij, a'íi mu jaaxá'pueeri' a'ájna a juchéj huéica'j máxciríe'. ²¹ Tí'ij tya'rá'aj a'ájna xicáara' jitze i maj jitzán huá'cui'nyij i tí'ri'ij, i yójra' a'íjci i ti va'cán jin tyí'ijta, a'íi pu japuan huatanyúj ajta jáave'sijri' yaa tí'ij juyó'j. ²² Mati'ij mij néijmi'i tyaamuá'tyej i maj tyojó'itej a'íimaj i maj Egipto já'ma'can. Tyámua' pu tyo'cámua'ria'ca'aj a'ájna i Moisés a'íjci jime' ti tyu'taxáj, ajta je'e'j ti tyí'tíj huá'uurej.

²³ 'Tí'ij huá'puatyej nyinyi'ra'aj jajcha'íica'j i Moisés, a'yaa pu tyu'tóoxajtaca' ti uhujó'vá'muaarej i maj Israel jitze ajtyáma'can, j'i'nye a'íjma pu jitze eeráma'can. ²⁴ Tí'ij

a'áa ja'rá'aj, aj pu'ij séej huaséj i ti Egipto já'ma'can, a'íi pu séej je'e'j pua'aj uuriajca'aj i ti hua' jitze ajtyáma'can, ti'quij i Moisés a'áa jo'mej ti'ij a'íjna japua huatányuunyij, aj pu'ij i Moisés jaajé'caj a'íjci i a'tíj Egipto ti já'ma'can. ²⁵ A'yaa pu tyí'mua'ajcaj yee máamua'reej i ihuáamua'mua' ti i Moisés Dios jitze aróoca'nyej, ti'ij hue'rátóonyij a'íjma, majta camu jáamua'reeri'. ²⁶ Yaa ariá'pua'aj pu huo'tyoy hua'puácaa i ju'ihuáamua', múunyo'si'tya'ca'aj a'íimaj, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj i Moisés ti huo'tá'ijmuj, ti'quij a'yan tyihuo'tajé tijin: “Mua'aj tyétyacaa mu siaj ju'ihuáamua', ¿ji'nye siaj sij je'e'j pua'aj ju'uurej jujíimua'aj?” ²⁷ Aj pu'ij i ti je'e'j pua'aj jooriajca'aj i séej i ju'ihuáara', a'íi pu jaatátajchaca' i Moisés, ajta a'yan tyaaté'exaa tijin: “¿A'tanyij mua'antyíhuoo muéetzij tyi'tíj jime', pej pij ityájma tyitaata'íjtye'en? ²⁸ Nyi pajta nyéetzij nyeje'catan pati'ij tajquij tyeejé'caj a'íjci i ti Egipto já'ma'can.” ²⁹ Ti'ij jáanamujri' a'íjna i Moisés, aj pu'ij huatóo'uj, jó'raa a'ájna séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapua'aj tijin Madián, a'áa pu jó'catyii yaa ti'ij a'tíj tiquee a'áa já'ma'can, a'áa pu jo'tyényehchaca', ajta hua'puácaa tyiyóomua'aj ja'raa a'íjna i Moisés.

³⁰ Tyoomá'caj huá'puatyej nyinyi'ra'aj, aj pu'ij síj huataséjre a'íjci jimi i Moisés a'ájna jo'tíj quee já'tyi'tíj a véjri' i jiríj jitze ti a'yan ántyapua'aj tijin Sinaí. A'áa pu jo'taséjrej i ti tajapua' tyí'huiire' tyi'tíj tu'píj jitze ti tyátaasima'aj. ³¹ Ti'ij a'íj huaséj a'íjna i

Moisés je'ej pu jo'taséj, aj pu'ij ajtyáxiiriaca' ti'ij véjri' tyámua' naa tyeeséj, ti'quij jáanamujri' a'íjci i tavástara' ti a'yan tyí'xajtaca'aj tijin: ³² “Nyáaj nu a'ín pué'een i hua' Dios i já'muahuasimua'ci'ij, a'íjci i Abraham, a'íjci i Isaac, nyajta a'íjci i Jacob.” Ajta i Moisés, jéehua pu tyóoviveesima'aj, capu óoca'nyajca'aj ti jaaséj. ³³ Ajta a'yan tyaaté'exaa i tavástara' tijin: “Pata'aj ajtáí'pu'xi'in mua' ca'quéj, ji'nye nyéetzij pu nya'a'rij mu chuéj paj japuan jo'cha'can. ³⁴ Nyáaj nu nyeríj huo'séj je'ej maj tyá'puejtzitarej i nyetye'ítyeristyamua' i maj a'áa jo'tyíj a Egipto, nyáaj nu huó'namujri' a'íjci i maj jin á'viicue're', nu'ríj yava'cáanyej nyej nyij hua' japua huatányuunyij mej mij iiráciinyej a'ájna a Egipto. A'íj nu jin nyáaj muaata'ítyij, pej pij a'áa jó'me'en a Egipto.”

³⁵ 'Maj majta a'ímaj quee jaataxié'vej a'íjci i Moisés, mati'ij a'yan tyaaté'exaa tijin: “¿A'tanyíj mua'antyíhuoo muéetzij tyi'tíj jime', pej pij ityájma tyitaata'íjtye'en?”, Dios pu uyo'ta'ítyaca' yaa ti'ij i ti hua' jime' antyúumua'reej, ajta i ti hue'rátóonyij, a'íjci jime' i ti sáij hu-ataséjre i ti tajapuá tyí'huiire' a'íjci jitze i tu'píj ti tyátaasima'aj. ³⁶ A'ájna i Moisés, a'íj pu a'ín pué'een i ti hui'rájtoj a'ájna a Egipto a'íjma i tahuásimua'ci'ij, tyi'tíj pu huo'taséjra mej mij a'íjci jin jáamua'reej ti Dios jitze aróoca'nyajca'aj, ajta a'ájna jájritze' ti a'yan tyaja'rájtyapua'aj tijin jájtyij ti po'vij, ajta a'ájna jo'tíj quee já'tyi'tíj, a'áa pu huá'puatyej nyinyi'ra'aj á'tyeej ti a'yan rijcaa i Moisés.

³⁷ A'íjna i Moisés, a'íi pu ajta a'íin pu'éeenye'ej i ti a'yan tyihuo'té'exaaaj a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can tijin: “Dios pu séej antyíhuoosij ti mua'ajmaj jitze ajtyáma'can ti ajta a'yan tyihuo'tyáhuire'sij nyati'ij nyáaj.” ³⁸ Mati'ij i tyeítyee a'áa ja'tyúusi jo'tij quee já'tyi'tij, a'íi pu ajta i Moisés ajo'tyávaaca'aj hua' jamuán i tahuásimua'ci'ij ti'ij a'íin jamuán tyu'xáj i ti tajapuá tyí'huire' a'ájna jiríj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Sinaí, a'íi pu'ij ja'ancuriáa' i nyúucarij júuricamej ti jitzán séejre', ti'ij tajimí séeria'aj já'ra'nyij.

³⁹ 'Majta i tahuásimua'ci'ij camu jaataxié'vej maj ja'antzaahuatye'en, a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj i jutzájta' maj huariá'ciinyej a'ájna a Egipto. ⁴⁰ A'yaa mu tyaaté'exaa a'íjci i Aarón tijin: “Sáanturij táataavej mej mij a'íin anáatya'aj muá'ra'nyij, ji'nye catu jamua'reej je'ej ti tyi'táj jáaruuj a'íjci i Moisés, i ti tii'rájtoo a'ájna a Egipto.” ⁴¹ Aj mu mij sáantuj huatyátaahuaca' ti a'yan huasé'rihua'aj ti'ij visáaru', mati'ij mij tyaatámu'vejrityej a'íjci i visáaru', mu-atóotyamua'vej majta tyu'yé'estej a'íjci jime' i maj jaatyátaahuaca' jujímua'aj i sáantuj. ⁴² Ajta i Dios ajtáaraa a'íijma jimi, ti'ij ij huo'ta' mej mij séej jimi tyu'tyáhuire'en, a'íijma jimi i xú'ra'vetyee, máxciríe', xicáj, tyi'táj ti je'ej tyí'sejre' i jútye'. A'yaa pu tyé'yu'si' a'íjci jitze i yu'xarij i maj jo'yú'xaca' a'íimaj i maj tyityatatyá'ca'aj i Dios jimi tijin:

Mua'aj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can,

¿Nyiquij setyinaatámu'vejritye, siatí'ij
huá'puatyej

nyinyi'ra'aj á'tyeej a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij?

⁴³ Nyij sequée a'yaa siana'aj tyáatisima'aj i
chi'ra'an

a'íjci i sáantuj ti a'yan ántyapuaj tíjin Moloc,
siajta i xú'ra'vejra' i séej i sáantuj

i ti a'yan ántyapuaj tíjin Refán,

a'íi mu a'íin pu'éeenye'ej i sáanturij

i siaj jujíimua'aj huó'taahuaca'

siaj sij tyámua' tyihuo'tá'an a'íjma.

A'íj nu jin a'áa imuáj jamuaata'ítij

jo'tij a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Babilonia.

⁴⁴ 'A'ájna jo'tij quee já'tyi'tij, a'íi pu aja'
sójria'ca'aj hua' jimi i tahuásimua'ci'ij a'íjna i
ináamuaj ti curiá'nami' jo'maj jóosi'rii, a'yaa
mu eenye' huatyátaahuaca' je'ej ti ye'ej i Dios
tyaata'íj a'íjci i Moisés, tí'ij a'yan tyaaté'exaa
ti jaatyátaavej a'yan eenye' tí'ij i mua'tyéjrij ti
a'íin jaataséjra. ⁴⁵ A'íi mu i tahuásimua'ci'ij

ja'ancuriá'ja a'íjci i ináamuaj, aj mu mij
uya'rájtii a'íimaj i maj mu ujo'vá'ju' a'íjci ja-
muán i Josué, mati'ij huo'mué'tij i tyeítjee i
maj séecan i chájta'naj jitze já'chajca'aj, a'íjma
i ti Dios huo'ta' mej mij huo'mué'tin. A'áa

pu já'sejria'ca'aj a'íjna i ináamuaj 'asta quee
huaséjre i David. ⁴⁶ A'íjna i David, a'íj pu

huaci'ij ti Dios tyámua' tyéejcha'íij, a'íj pu jin
jaatáhuoj a'íjna i David i Dios jimi, tí'ij Dios
jaatá' ti David ja'ajtaavej i tyeyúuj tí'ij a'yan
tyi'huúire'ej já'ra'nyij tí'ij chi'ra'an a'íjci i Dios ra'
i Jacob. ⁴⁷ Capu ajta a'yan atyojo'ré'nyej, sulu

a'íi pu ja'ajtaahuaca' i chi'ra'an i Dios a'íjna i Salomón. ⁴⁸ Ma'ajta i Dios capu a'áa ja'chej i chi'ij tzajta' i maj ja'ajtaahuaca' i tyeítyee, a'íj pu jin a'yan tyo'yú'xaca' i síij ti tyi'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can tijin:

⁴⁹ I tajapuá pu a'íin pué'een i nya' ipuáaj, ajta i cháanacaj pu a'íin pué'een i nyaj japuan rányaca'nyej.

¿Tyi'tanyí chi'ra'an sianaatyátaavej nyéetzij?

¿Jo'nyij ij já'i'rij nyaj huányaso'pe'en?

⁵⁰ ¿Nyij nyequee nyáaj a'íin pué'een i nyaj néijmi'i tyú'taahuaca'?

⁵¹ 'Aj pu'ij a'yan ajta tyihuo'té'exaaj a'íjna i Esteban tijin:

—Maj siajta mua'aj xu tyési', capu tyi'táj ja'mua tzajta' utyényinyij, a'náj tina'aj xu jitzán raatyij a'íjci i júuricama'ra' i Dios, a'yaa xu tyi-tyetyóonaamuaj i jutzájta', mati'ij tyeeyi'tihua'aj i já'muahuasimua'ci'ij. ⁵² ¿A'tanyíj mequee

je'ej huáruuj i já'muahuasimua'ci'ij i maj jax-ajtaca'aj i Dios ti jitze eeráma'can? A'íi mu huo'cuij a'íjma i maj anaquéej jaataxájtaca' ti yava'cányesij i ti jí'réenye'ej séejre' i Dios jimi. Ajta ti'ij yatanyéj a'íjna i tiquee tyi'táj jin á'itzeere' i Dios jimi, mua'aj xu jáacuanamuaj, siajta jaajé'caj. ⁵³ Mua'aj mu siaj ja'ancuriáa' a'íjci i nyúucarij, a'íimaj jimi i maj tajapuá tyi'huíire', caxu ja'tzaahuatye'.

Mati'ij jaajé'caj a'íjci i Esteban

⁵⁴ Mati'ij a'yan tyáanamujri', tyámua' mu tyityaatanyínyu'cacuca', majta ancurioci'máaj i jutaméj jitze a'íjci jimi i Esteban. ⁵⁵ Ajta i

Esteban, a'íj pu jitze arooca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios, ti'quij jútye' jó'nyeeriaca', aj pu'ij jaaséj ti aje'cátatzaca'aj i Dios ti jin naa huasé'rin, ajta pu a'íj huaséj i Jesús ti muáca'ta' pujmua' i Dios jo'tyávaaca'aj. ⁵⁶ Ajta je'en a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Cási' nyéesej i ti antácun i tajapuá, nyajta nu jaaséj a'íjci i ti ajta tyéviij jitze huanie'huaca', ti a'áa jo'tyéjvee i muáca'ta' i Dios.

⁵⁷ Majta a'íimaj mui'tyóonaxij i junaxiéeta' i jumuáca' jime', majta huatyeljíhuajra ca'nyíin jime', aj mu mij ootyáhuaachaca' a'íjci jimi.

⁵⁸ Mati'ij mij je'ráajaj a'ájna a chájta', aj mu mij jaatyáto'sixij tyetyéj jime', majta i maj tyí'sejraca'aj, a'íi mu antyúuchuiixi i tyúusiicu', mati'ij mij atyaja'ajraj a'íjci jimi i tyamuéej ti a'yan ántyapuaj tijin Saulo.

⁵⁹ Mati'ij jatyató'xa'caj a'íjci i Esteban, a'yaa pu tyaatáhuo i Dios jimi tijin:

—Jesús, nyavástara', ancuriáa' i nyajúuricamej.

⁶⁰ Aj pu'ij tyítunutaca', ajta je'en ca'nyíin jin a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Nyavástara', capáj hua' jitze japua'ritya'aj i maj jin ootyá'itzee.

Ti'ij a'yan tyu'taxáataj, aj pu'ij huamuí'.

8

¹ Ajta a'íjna i Saulo a'áa pu jo'tyávaaca'aj, a'íi pu hua'sejraca'aj mati'ij jaajé'caj a'íjci i Esteban.

Saulo pu je'ej pua'aj huá'uurej a'íjma i maj tyá'tzaahuatyé'

A'ájna xicáara' jitze mu huatyóohuij maj je'ej pua'aj huó'uurej a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', i maj a'áa já'chajca'aj a Jerusalén. Néijmi'i mu ma'úrutyixij ti'ij na'aj a'áa ti huataca'aj a Judea, ajta a'ájna a Samaaria, a'íi mu'uj quee jo'cáj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej. ² Majta séecan i maj tyámua' tyí'tyetyeii'tyeristaca'aj, a'íi mu ja'vá'naj a'íjci i Esteban, jéehua mu á'tyeej maj juxaamuijritye' a'íjci jime'. ³ Meentyij a'íjna i Saulo, je'ej pua'aj huá'uuriajca'aj a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', a'íi pu utyáru'picha'aj hua' chi'táj jo'maj jo'cháatima'caa, aj pu'ij hui'rája'puana'aj i tyétyacaa, ajta i úucaa, néijmi'caa pu tyí'tuiiria'ca'aj mej mij hue'tyáanaj.

Felipe pu huo'té'exaa i tavástará' nyuucáaj a'íjma i maj Samaaria já'ma'can

⁴ Majta a'íimaj i maj ma'úrutyixij, jo'tij na'aj maj joojú'ca'aj, a'íi mu hua'mua'tyajca'aj i tyeítyee i nyúucaria'ra' i Dios, i ti jin hua' japua huatányuusij. ⁵ Aj pu'ij Felipe a'áa ja'tanyéj a'ájna chájta' ti a'áa ja'ajtyáma'can a Samaaria, ti'quij huatyóochej ti tyihuó'ixaatye'en a'íjci jitze ma'can i Ciríistu'. ⁶ Jéehua mu tyúusi'rihua'aj i tyeítyee, majta tyámua' naa tyúunamuajrastya'ca'aj je'ej ti tyí'xajtaca'aj a'íjna i Felipe, ji'nye jéehua pu tyí'sejrataca'aj tyí'táj ti huápu'i'ij juxie've' mej mij jáamua'reej tijin Dios pu jitze aróoca'nyajca'aj. ⁷ Majta mue'táj huarúj i maj tyiyáaru'uj hua' tzajta' séjria'ca'aj, muatyejiihuajraa i tyiyáaru'uj mati'ij iirácij i tyeítyee tzajta'. Majta mue'táj

huarúj i maj quee tyéchavaaj, majta i maj quee tyámua' tyityaací'ij. ⁸ A'íj mu mij jin tyámua' tyityahuóotyamua'vej a'ájna a chájta'.

⁹ Síij pu ajta a'áa jo'tyávaaca'aj ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Simón, i ti ará'tyeej ti tyí'hua'tacare'ej a'íjci jitze ma'can i tyiyáaru', i ti ajta huá'cuanamuajca'aj i tyeítyee Samaaria maj jo'cháatimee, jéehua pu'ij a'íj jin óotzaahuatya'ca'aj. ¹⁰ Néijmi'i mu ja'tzaahuatya'ca'aj, ti'ij na'aj i maj cíle'en, majta i maj huásij, a'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin:

—A'íi pu a'íin pué'een i maj a'yan jata-muá'muaj tijin:

—I Dios ti jin néijmi'i putyí'uurej.

¹¹ Majta ja'tzaahuatya'ca'aj, ji'nye pu'ríj á'tyeevi'ca'aj a'íjna i Simón ti a'yan rijcaj a'íjci jime' mej mij je'ej tyo'taséj i tyeítyee. ¹² Ajta mati'ij ja'antzaahuaj a'íjci i nyúucarij i Felipe ti huó'ixaa, i Dios ti jin tyí'ijta, ajta i Ciríistu', aj mu mij huái'huaca' i tyétyacaa, majta i úucaa. ¹³ A'íi pu ajta i Simón tyá'antzaahuaj, aj pu'ij huái'huaca', ti'quij huatyóochej ti jamuán jo'cha'canye'en a'íjci i Felipe, tyámua' pu tyóomua'ajcaa a'íjci jime' je'ej ti rijcaj a'íjna i Felipe, ajta a'íjci jime' i ti tyí'sejrataca'aj Dios jitze ma'can.

¹⁴ Mati'ij jáamua'reeri' i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj a Jerusalén, maj meríj ja'antzaahuaj a'íimaj i maj Samaaria jo'cháatimee i nyúucarij Dios ti jimi je'ráma'can, aj mu mij huo'ta'ítyaca' a'íjci i Pedro, majta

a'íjci i Juan a'íjma jimi. ¹⁵ Mati'ij a'áa ja'rá'aj, aj mu mij jaatáhuaviiri' i Dios a'íjma jime' i maj tyá'tzaahuatye' Samaaria maj já'ma'can, ti'ij huatyá'itzeere'en hua' tzajta' a'íjna i júuricama'ra' i Dios. ¹⁶ Ji'nye capu eexúj yava'cányajca'aj i júuricama'ra' i Dios ti'ij huatyá'itzeere'en hua' tzajta', a'íj mu jin huái'huaca' i tyeítyee nyúucaritze' i Jesús. ¹⁷ Mati'ij mij a'ín i Pedro ajta i Juan, hua'vá'muarie'xij hua' mu'úutze' a'íjma i tyeítyee, aj pu'ij hua' jitze rá'aj a'íjna i júuricama'ra' i Dios.

¹⁸ Ti'ij i Simón jaaséej ti aje'cáma'ca'aj i júuricama'ra' i Dios mati'ijta séej avá'muarie'en áan mu'úutze', aj pu'ij a'ín túmii huaá'ca'aj. ¹⁹ A'yaa pu tyihuo'té'exaaaj a'íjna i Simón tijin:

—Sianaatá' siajta nyéetzij a'íjci i siaj jin jaayí'tin, ta'aj ij a'íjna i nyej nyáaj ja'vá'muarie'sij jitzán huatyá'itzeere'en i júuricama'ra' i Dios.

²⁰ Aj pu'ij i Pedro a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Che' jó'vetyij mua' túmii, pajta muáaj, ji'nye pej pij a'yan tyí'mua'tzej paj túmii jin jáananan i Dios ti huápua'aj hua'tá'caa. ²¹ Capáj a'yan tyu'tá'ci'puaj paj ja'ancuriá'an, ji'nye capáj tyámua' tyi'tyía'cha'ij mua' tzajta' i Dios jimi. ²² Huatapuá'citaj a'íjci i paj jin je'ej pua'aj ricij, pajta jaatáhuavii i Dios, ti'ij tyimuaatú'uunyi' a'íjci jime' i paj asíj a'yan tyéejtyoj mua' tza-jta'. ²³ Ji'nye a'yaa nu tyí'muasej muéetzij, paj quee tyámua' huojo'mua'raj i tyeítyee, a'í pu muatyánaamuaj i ti je'ej pua'aj een.

24 Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'íjna i Simón tijin:
—Xaatáhuavij i Dios nyaj jime', ti'ij quee tyi'táj
je'ej nyoorej, siati'ij tyinaaté'exaa.

25 Mati'ij huo'ixáatya'aj i nyúucaria'ra'
i tavástara' a'íjma i tyeítyee, majta mu
huo'té'exaa i nyúucarij i ti jin Dios hua'
japua huatányuunyij, mui'caquéj a'áa maj
huacháatimee a Samaaria, mati'ij mij jo'cáj
a'ájna a Jerusalén.

I Felipe ajta i a'táj Etiope ti já'ma'can

26 Ti'quij síj tyu'taxájtaca' a'íjci jamuán i
Felipe, a'íi pu a'íin pué'een síj ti tyi'huiire' u
tajapuá i Dios jimi, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Ájchesij pajta jó'ra'nyij aacij pujmua', a'íjci
juyéj jitze Jerusalén ti je'cáanyee yu jitze puj-
mua' a Gaza.

A'íjna i juyéj, a'íi pu a'íin pué'een i ti a'áa
jo're'nyee jo'tij quee já'tyi'tij. 27 Aj pu'ij ájchej
i Felipe, ti'quij jo'mej, a'áa pu jo'camá'caj ti'ij
a'táj antyinájchaca' Etiope ti já'ma'can. Va'cán
pu jin tyi'tyávaaca'aj a'íjna i a'táj a'íjci jimi i
Candace, a'yaa pu huatóomua'aj i Candace tijin
hua' reínaj i maj a'áa já'ma'can a Etiope. A'íjna
i a'táj, a'íi pu a'íjna jin antyúumua'reeriaca'aj
ti túmii siiria'ca'aj, a'íi pu a'áa ja'tanyéj a'ájna
a Jerusalén ti'ij Dios jo'tyáanajchej. 28 Pu'rij
a'áa jó'raa a'ájna chuéj japua jo'tij já'ma'can,
a'íj pu jitze araquée huama'ca'aj i caríáata'.
Yu'xarij pu jitze tyé'jijva'ca'aj a'íin ti jo'yú'xaca'
i Isaías. 29 Aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios, a'yan
tyaaté'exaa a'íjci i Felipe tijin:

—Áricuj, ajtyáxiirij a'mújcij jitze mu caríáata'.

³⁰ Tí'ij ij i Felipe ajtyáxiiriaca' a'íjci jimi i a'táj, aj pu'ij jáanamujri' ti tyé'jijva'ca'aj a'íjci jitze i yu'xarij a'ín ti jo'yú'xaca' i Isaías, tí'quij i Felipe a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi peyó'itej i paj já'jijve'?

³¹ Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'íjna i a'táj tijin:

—¿Ji'nye tyí'rij nyaj yo'itéej ná'ra'nyij, tipua'aj quee a'táj náamua'tyej je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij?

Aj pu'ij jaatá'inyej a'íjna i a'táj tí'ij i Felipe antyíra'nyij i caríáata' jitze, ajta je'en jamuán atyéyixi'in.

³² A'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj i ti jitzán tyé'jijva'ca'aj tijin:

A'yaa mu tyiyo'já matí'ij i cánya'aj jo'maj huaja'cui'caa.

A'yaa pu éenye'ej ja'mej tí'ij cánya'aj tiquee nyuuej matí'ijta jacáyesime'en.

A'yaa pu cha'tána'aj quee tye've'nyuuca'aj, matí'ij je'ej pua'aj jáaruuj.

³³ Jéehua mu jaatyáxaahuataca', capu a'táj japuan huatanyúj.

¿A'tanyíj ij jaataxájtaj a'táj ti jitze eeráma'can a'íjna i a'táj?

Ji'nye a'íi pu yo'ví'tij i júuricama'ra' tí'ij quee che' iie'ej séjre'ej i cháanacaj japua.

³⁴ Aj pu'ij a'íjna i a'táj a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Felipe tijin:

—A'tzúj cui' naaté'exaatye', ¿a'tanyíj pu tyí'xaj i ti tyó'siimuaj, nyiquij jusíj tyóoxajta ca' a'táj séej tyáxajta?

³⁵ Aj pu'ij i Felipe huatyóochej ti jaaté'exaatye'en a'íjci i ti já'jijva'ca'aj i yu'xarij jitze, a'íj pu huataxájtaca' i nyúucarij je'ej ti tyi'tíj jáaruuj a'íjci i Jesús. ³⁶ Mati'ij a'áa jo're'nyej jo'tij ja'rájmuaa, aj pu'ij a'íjna i a'tíj a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Felipe tijin:

—Cási' yána'aj arájmuaa, ¿nyiquij quee je'ej tyí'rij paj náa'íiraj nyéetzi?

³⁷ Aj pu'ij i Felipe a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Típua'aj petyá'tzaahuatye'ej mua' tzajta', aj pu huatái'riitarij.

Aj pu'ij a'yan tyu'taxájtaca' a'íjna i a'tíj tijin:

—Nyáaj nu tyá'tzaahuatye' ti i Jesús yójra' pué'een i Dios.

³⁸ Aj pu'ij jaata'íjtaca' ti óochaxij i caríáata', mati'ij mij acáacij i maj hua'puaj, aj mu mij atyáacij a jáata', ti'quij i Felipe jáa'íiri' a'íjci i a'tíj. ³⁹ Mati'ij eetacíj a jáata', aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios yo'ví'tij a'íjci i Felipe jiye'tzín jime'. Ajta a'íjna i a'tíj capu che' jaaséej a'íjci i Felipe je'ej ti huárupij, aj pu'ij jó'raa a'íjna i a'tíj naa tyuutyámua've'ej. ⁴⁰ Ajta a'íjna i Felipe, a'áa pu jo'taséjrej a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Azoto. A'íi pu huo'té'exaa i tyeítýee a'íjci i nyúucarij ti jin Dios hua' japua huatánuunyij, a'yaa pu a'íjci jin huaríj, ajtáhua'aj áyee ti huachájta'tajmee jitze, ajtáhua'aj áyee, 'asta na'aj quee a'áa ja'rá'aj a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Cesarea.

9

Ti'ij a'íjna i Saulo huatóotoj i Dios jimi
(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Ti'ij ooj a'íjna i Saulo hua'nyeechacaj ti huó'cui'nyij a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi, aj pu'ij uyo'tyéesej a'íjci i ti tyihuá'ijtya'ca'aj u tyeyúuj tzajta'.

² Aj pu'ij jaatáhuaviiri' ti a'ín i yu'xarij jaatapíjtye'en i ti jin ujo'tyájrutyey u tyeyúuj tzajta' a'ájna ti a'yan tyaja'rájtyapuj tijin Damasco. Ti'ij a'áa huojó'huoonyij i tyeítýee i maj ja'tzaahuatye' i nyúucarij i maj jin tyámua' tyityaajú' i Dios jimi, ti'ij na'aj tyétyacaa majta úucaa, ti'ij a'áa hueje'tyáanaj a Jerusalén.

³ Ti'ij arí a véjri' joomá'caj a Damasco, aj pu'ij jiye'tzín jéehua japuan rányeerí'ciria'ca', a'ájna jo'tij jooma'ca'aj i Saulo. ⁴ Aj pu'ij acájvej ti'quij chóota' atyívej, nyúucarij pu huánamuajri' ti a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Saulo, Saulo, ¿ji'nye een jime' je'ej pua'aj pényoorej?

⁵ Ti'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjna i Saulo tijin:

—¿A'tanyíj paj pué'een nyavástara'?

Aj pu'ij a'yan utyeje'cánamuajre tijin:

—Nyáaj nu a'ín pué'een i Jesús, i paj je'ej pua'aj joorej.

⁶ Aj pu'ij i tavástara' a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Ájchesij, pata'aj jó'me'en a chájta', a'áa mu muojó'té'exaatye'sij je'ej paj ye'ej huárinyij.

⁷ Majta a'íimaj i maj jamuán huajú'ca'aj, jéehua mu tyí'tziinya'ca'aj, ji'nye nyúucarij mu huánamuajri', majta camu a'tíj a' jo'séj. ⁸ Aj pu'ij

ájchej a'íjna i Saulo, ti'ij a únyeeriaca', capu che' tyi'sejraca'aj, mati'ij mij ja'naví'raj i muáca'ra'an jitze meyo'ví'tij a Damasco. ⁹ A'yaa pu á'tyeej huéecaj xicáj tiquee atányeej, ajta quee tyi'tíj huácuaj capu ajta ya'ca'aj.

¹⁰ Síj ti tyá'tzaahuatye' pu a'áa já'chajca'aj a'ájna a Damasco, a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Ananías, aj pu'ij tavástara' huataséjre a'íjci jimi, a'yaa pu tyaatajé tijin:

—Ananías.

Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Yá'nyaj huatyéjve, nyavástara'.

¹¹ Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjna i tavástara' tijin:

—Ájchesij áricuj, a'ájna cáayej jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin ti huatóoje'yey, pata'aj a'áa tyojo'ta'íhuo' a Judas ti ja'chej, a'íjci jime' i a'tíj ti a'yan ántyapuaaj tijin Saulo, Tarso ti já'ma'can, a'íi pu jahuoo i Dios jimi. ¹² A'tíj pu huataséjre a'íjci jimi i Saulo, ti a'yan ántyapuaaj tijin Ananías, a'yaa pu tyu'taséjre ti a'íjna i Ananías ujo'tyájrurij, ti'quij ja'vá'muariej mu'úutze', ti'ij ajtáhua'aj atányeerej.

¹³ Ti'ij a'yan tyáanamujri', a'yaa pu tyu'tanyúj a'íjna i Ananías tijin:

—Cási', nyavástara', mue'tíj mu meríj naaté'exaa je'ej ti tyi'tíj uurej a'íjna i a'tíj, je'ej pua'aj pu huá'uurej a'íjma i maj mua'tzaahuatye' i maj a'áa jo'cháatimee a'ájna a Jerusalén. ¹⁴ Ajta ijíj, a'íimaj i maj tyí'ijta i tyeyúuj tzajta', a'íi mu jaatá' ti a'íin yatanyéj,

ajta huá'anvi'tij hua'nají'caxi'in a'íjma i maj muéetzij muana'michej.

¹⁵ Ajta i tavástara' a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Áricuj, nyáaj nu ja'antyíhuoj a'íjci i a'tíj ti'ij nyéetzij jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'en, a'íjma i maj séej chuéj japua ja'chej, ajta i maj va'cán jin tyí'ijta, ajta a'íjma i maj a'áa jo'cháatimee a'ájna a Israel. ¹⁶ Nyáaj nu jaataséjratye'ej a'íjci i Saulo ti a'yan tyúuxie've' ti jéehua jajpuéetzij já'ra'nyij nyéetzij jitze ma'can.

¹⁷ Aj pu'ij ujó'mej a'íjna i Ananías, a'áa pu ja'rá'aj a Judas ti ja'chej, aj pu'ij utyájrurij u chi'táj. Ajta je'en ja'vá'muariej áan mu'úutze' a'íjci i Saulo, aj pu'ij a'yan tyaatajé tijin:

—Nye'ihuáara' Saulo, a'íi pu a'yan tyinaata'íj i tavástara', a'íjna i Jesús i ti muéetzij jimi hu-ataséjre pati'ij aja'va'má'caj, a'yaa pu tyinaata'íj pej pij pajtáhua'aj atányeerej, ajta paj a'íjci jitze ará'aca'nyej i júuricama'ra' i Dios.

¹⁸ Ti'ij a'yan tyaaté'exaa, tyi'tíj pu eetácuurixij i jí'sáara' jitze ti jo'riá'najca'aj, ti'ij atányeeriaca', aj pu'ij ájchej a'íjna i Saulo ti'quij huái'huaca'. ¹⁹ A'tzúj a'tyéevi'caj pu'ij té'ej tyú'cuua, ti'quij jaatáca'nyisti'ri', a'áa pu jo'tyá'itzee hua' jamuán i maj tyá'tzaahuatye' a'chu pua'an xicáj a'ájna a Damasco.

Saulo pu tyihuá'ixaatye' a Damasco

²⁰ Aj pu'ij huatyóochej ti tyihuó'ixaatye'en i hua' tyeyúuj tzajta', a'yaa pu tyi-huá'mua'tyajca'aj ti i Jesús yójra' pué'een a'íjci i

Dios. ²¹ Néijmi'i i maj jáanamujri', a'íi mu je'ej yó'sejraca'aj, a'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin:

—¿Nyiquee a'íin pué'een i ti je'ej pua'aj huá'uuriajca'aj a'ájna a Jerusalén a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' i Jesús jimi? ¿Ajta nyiquee a'íjci jin mu jo've'mej ti'ij a'mújma ánvit'ij hua'nají'caxi'in ti'ij huo'tátuiire'en i maj tyí'ijta i tyeyúuj tzajta' a'ájna a Jerusalén?

²² Jéetze' pu jaca'nyisti'raca'aj a'íjci i Saulo, ti'ij a'yan tyihuo'té'exaatye'en i tyeítsee, ajta huo'mué'tij a'íjma i juríiyuj i maj Damasco já'chajca'aj ti'ij a'yan tyihuo'té'exaaj ti i Jesús a'íin pué'een i Ciríistu'.

Saulo pu huatóo'uj mej mij quee jaatyéevi' i juríiyuj

²³ A'chu pua'an xicáj, aj mu mij jaaxá'pui'intarej a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can mej mij jaajé'caj a'íjci i Saulo.

²⁴ Aj pu'ij jáamua'reeri' a'íjna i Saulo. A'náj tina'aj tújca majta tíca', a'áa mu je'tyétya'ca'aj jo'tij ja'pueertaj jo'tij je'ráanyee i juyéj, mej mij jaajé'caj. ²⁵ Majta a'íimaj i séecan i maj tyá'tzaahuatye', sicírij jitze ti ve'éj mu ja'tyáaraj mati'ij mij ja'ancuriá'toj i ti curiá'nami' jitze, a'tzáaj jé'ta' tíca' aj pu'ij huatóo'uj.

²⁶ Ti'ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, jaxie'va'ca'aj ti hua'antyáanaxcaj a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', majta a'íimaj néijmi'i mu jatziinya'ca'aj, ji'nye camu ja'tzaahuatya'ca'aj yee a'íi pu ajta a'íin pué'een i ti tyá'tzaahuatye'. ²⁷ Ajta a'íjna i Bernabé ja'antzaahuaj, aj pu'ij yo'ví'tij

a'íjma jimi i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, ajta huo'té'exaa ti i Saulo jaaséj a'íjci i tavástara', ti'ij a'áa joomá'caj i juyéj jitze, ajta i Saulo tyihuó'ixaaj i Jesús jitze ma'can a'íjma i maj Damasco já'chajca'aj. ²⁸ A'yaa pu'ij a'áa tyojo'tyá'itzee a'íjna i Saulo a'ájna a Jerusalén, ajta a'íjma jamuán jo'chá'canya'aj. Tyihuá'ixaatya'ca'aj tzáahuatyira'aj jime' i Jesús jitze ma'can. ²⁹ Séecan pu ajta jamuán tyu'taxájtaca', i maj jaayí'tín i huá'nyuucaa i griego, majta a'íimaj jéehua mu tyúu'ixaatya'ca'aj a'íjci jime', majta tyí'tyesa'ca'aj maj jaajé'caj. ³⁰ Matí'ij a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' jáamua'reeri', aj mu mij yo'ví'tij a'íjci i Saulo a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Cesarea, matí'ij támij jaata'ítyaca' a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Tarso.

³¹ Matí'ij mana'aj i maj tyá'tzaahuatye', a'áa maj huacháatimee a'ájna a Judea, ajta Galileea, ajta a Samaaria, néijmi'i mu tyámua' tyí'tyechajca'aj, majta a'íjci jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios. Me'tyesa'ca'aj a'íjci i tavástara' maj tyi'táj jin ootyá'itzeere'en jimi, majta a'íjna jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios, a'íj mu jin támui'risima'aj.

Pedro pu tyáahuaj a'íjci i Eneas

³² A'íjna i Pedro, a'í pu hua'camuáarejyi'ca a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', a'íjma pu ajta ujo'vá'muaariaca' i séecan i maj tyá'tzaahuatye', a'áa maj já'chajca'aj a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Lida. ³³ Séej pu a'áa

jo'tyoo i tyáataj ti a'yan ántyapuaj tijin Eneas, pu'rij aráhueeicaj nyinyi'ra'aj á'tyeevi'ca'aj ti'quee ajcha'ca'aj i utáatzij japua, ji'nye capu tyéchavaaj. ³⁴ Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjna i Pedro tijin:

—¡Eneas! a'íi pu tyí'muahuaatye'en i Jesús. Ájchesij, pata'aj tyámua' jaa'uurej mua' utáatzij.

Ti'ij a'yan tyu'taxájtaca', aj pu'ij ájchej i Eneas. ³⁵ Néijmi'i i maj a'áa jo'cháatima'caa a'ájna a Lida, majta a'ájna a Sarón, a'íi mu jaaséej ti'ij ájchej, aj mu mij ja'antzaahuaaj a'íjci i tavástara'.

Pedro pu jaatájuurij a'íjci i Doorcaj

³⁶ Síij ti ajta tyá'tzaahuatye', a'áa pu jo'tyávaaca'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Jope, íiti' a'íjna i a'tíj, a'yaa pu ántyapuaj tijin Tabiita; Tabiita a'yaa pu huatóomua'aj huá'nyuucaa jime' i griego tijin Doorcaj. A'íjna i íiti' jéehua pu a'yan rijcaa tyi'tíj jime' ti xá'pui', huá'huiiria'aj i maj quee je'ej tyéejviicue'.

³⁷ Ti'ij Pedro ooj a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a Lida, aj pu'ij i Doorcaj tyi'ijcu'nyaca' ti'quij huamuí', ajta i tyévira' mati'ij jacajo'sij, aj mu mij ju'tyájtóo u chi'táj. ³⁸ A'ájna a Jope a'áa pu véjri' putyajá'ricij a Lida, a'áa pu jo'tyávaaca'aj a'íjna i Pedro, mati'ij jáamua'reeri' a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', hua'puácaa mu huata'ityaca' mej mij uyo'té'exaatye'en a'yan tijin:

—Pata'aj jiye'tzín mu ja'rájra'nyij iiye'ej Jope.

³⁹ Ti'quij i Pedro hua' jamuán ujó'mej, ti'ij a'áa ja'rá'aj, aj mu mij ju'tyéevi'tíj jo'tíj

je'ráca'tyii i mui'chíj, majta néijmi'i a'íimaj i maj antyúujimua'astariaca', mua'cooyi'nya'aj mu eetyahuíistiraj a'íjci jimi i Pedro, mati'íj mij tyaataséejra i cáanarij a'íin ti tyí'ta'huacare'ej i Doorcaj ti'íj óoche' júuricaj. ⁴⁰ Pedro pu huo'ta'íj maj néijmi'i iiráciinyej, ti'quij tyítunutaca', ajta jaatáhuoj i Dios jimi, ja'raséeraj a'íjci i mui'chíj, aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—¡Tabiita, ájchesij!

Ti'quij atányeeriaca' a'íjna i íiti', ti'íj jaaséj a'íjci i Pedro, aj pu'ij ooyíxij. ⁴¹ Ajta i Pedro muáca'ra'an pu jitze jajví'raj ti'quij ja'ajriáj, aj pu'ij huo'tajé a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', ajta a'íjma i úucaa i maj antyúujimua'astariaca', ti'quij júurican huataséjrataca'. ⁴² Néijmi'que' mu jáamua'reeri' a'íimaj i maj a'áa huacháatima'caa a'ájna a Jope, mue'tíj mu mij ja'antzaahuaj a'íjci i tavástara'. ⁴³ Pedro pu a'áa jo'tyá'ítzee a'chu pua'an xicáj a'ájna a Jope, a'íjci jimi i navíj ti tyí'huacaa, Simón pu ántyapuaaca'aj a'íjna i a'tíj.

10

I Pedro ajta a'íjna i Cornelio

¹ Síj pu a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuj tíjin Cesarea, Cornelio pu ántyapuaaca'aj, a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i ti tyihuá'íjtye' a'íjma i xantáaru'uj i maj Italia já'ma'can. ² A'íjna i Cornelio, jéehua pu naa ty-ihuojó'mua'rajca'aj, majta néijmi'i i maj jamuán chajca'aj, máana'micha'aj i Dios. Jéehua pu huo'táhuíi túmii jime' a'íjma i maj Israel jitze

ajtyáma'can, ajta a'náj tina'aj jahuooca'aj i Dios jimi. ³ Séej pu a'yan tyu'ríj, a'tzáaj yáacij jé'ta' ucamá'caj i xicáj, tyi'tíj pu jimi huataséjre, naa pu tyámua' tyeeséj a'íjci i Dios ti jimi tyí'huüre', ti a'úun jo'tyájrurij jo'tíj a'ín je'rácatyii, aj pu'ij a'yan tyaatajé tijin:

—¡Cornelio!

⁴ Ti'quij ja'raséeraj ja'raa a'íjna i Cornelio, tyi'tzínnye'ej pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí nyavástara'?

Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjna i tajapuá ti tyí'huüre' tijin:

—Dios pu jú'mua'ree a'íjci i paj jahuooc a'náj tina'aj, ajta i paj períj huo'tyáhuüi i maj quee je'ej tyéejviicue'. ⁵ Pata'aj huo'ta'ítyej i tyétyacaa maj a'áa jó'ju' a'ájna a Jope, mata'aj yo've'vi'tíj a'íjci i Simón i ti ajta a'yan ántyapuaj tijin Pedro. ⁶ A'áa pu jo'caj séej jamuán ti ajta a'yan ántyapuaj tijin Simón, navíj pu tyí'huacaa a'íjna i Simón, a'áa pu véjri' ja'chej jo'tíj jájtyij ja'vá'asej.

⁷ Ti'ij jó'raa a'íjna i ti tajapuá tyajá'huüre' i ti jamuán tyu'xájtaca', aj pu'ij i Cornelio hua'puácaa huatacho'vej i maj jahuüre', ajta séej i xantáaru' i ti ajta ja'tzaahuatya'ca'aj i Dios. ⁸ Néijmi'i pu huo'té'exaa je'ej ti tyi'tíj huaríj, aj pu'ij huo'ta'ítyaca' maj a'áa jó'ju' a Jope.

⁹ Yaa ariá'pua'aj, a'tzáaj tacuaríxpuaj, mati'ij meríj a véjri' ajooju'caj a chájta', aj pu'ij Pedro antyíraj i chi'ij japua, ti'ij jaatáhuoonyij i Dios jimi. ¹⁰ Pu'ríj i'cuataca'aj, jaxie'va'ca'aj ti tyi'tíj huácua'nyij, mati'ij

móoj tya'cue'ráatacaj i ti tyí'cua'nyij, aj pu'ij tyi'tíj jimi huataséjre. ¹¹ A'íj pu huaséj ti antacúj i tajapuá, tyi'tíj pu aje'cáma'ca'aj muáacuaque' pu tya'ajhuihuíjma'caj. ¹² Néijmi'i mu tyí'tyesejria'ca'aj a'íjci jitze i ti aje'cáma'ca'aj néijmi'i i tyi'tyán i maj muáacuacaa iira'íicajmee, majta i maj chóota' huaci'ij, i maj hua'cínayajci'ij, majta i maj rá'riee. ¹³ Aj pu'ij nyúucarij huánamuajri' ti a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Pedro, ájchesij, pata'aj huó'cui'nyij pajta huo'ci'mej.

¹⁴ Ajta i Pedro a'yaa pu tyu'tanyúj tíjin:

—Canu xaa nyu'uj a'náj tyi'tíj cua'nyij i tiquee tyéevijtij, na'ríij tyi'tyán maj xána'vi're'. ¹⁵ Ajtáhua'aj pu i nyúucarij a'yan tyatajé tíjin:

—Néijmi'i i Dios ti tyámua' naa tyú'ruuj, capáj che' a'yan tyí'xajtaj yee tyí'xana'vi're'.

¹⁶ A'yaa pu huéeicaj huaríj, ti'quij ajtáhua'aj tyíraa u tajapuá a'íjna i ti aje'cáanyej. ¹⁷ Jéehua pu tyí'mua'ajcaj a'íjna i Pedro a'íjci jime' je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i ti jaaséj, mati'ij a'íin ará'aj a ti ja'pueertaj a'íimaj i Cornelio ti huojo'ta'ítyaca', mati'ij a'áa ja'rá'aj a'íi mu tyu'íhuo'sime'ej jo'tíj ja'chej a'íjna i Simón. ¹⁸ Aj mu mij ca'nyíin jin tyu'ta'íhuo' tipua'aj a'úun je'rájcatyij a'íjna i Simón, i ti ajta a'yan ántyapuaaj tíjin Pedro. ¹⁹ Ajta i Pedro óoche' pu tyí'mua'ajcaa a'íjci jime' i ti huataséjre a'íjci jimi, aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa i júuricama'ra' i Dios tíjin:

—Simón, huéicaj mu i tyétyacaa muatyáhuoonyij. ²⁰ Ájchesij, pata'aj acájra'nyij, pajta jó'me'en hua' jamuán, capáj je'ej tyí'mua'ajcaa, ji'nye nyáaj nu uhujó'ta'ítയാaca'.

²¹ Aj pu'ij acájraa a'ájna i Pedro, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Nyáaj nu a'íin pué'een i siaj jatyaáhuoonyij, ¿tyi'tanyí jin yesiavá'ju'?

²² Aj mu mij a'yan tyityaatanyúj tijin:

—A'íj tu jin yavá'ju' a'íjci jitze ma'can i Cornelio i ti tyihuá'ijtye', tyámua' pu tyí'tyevij, jéehua pu ja'tzaahuatye' i Dios, majta néijmi'i tyámua' tyéejcha'íij i maj Israel jitze ajtyáma'can. Síij ti tyí'huiire' u tajapuá i Dios jimi, a'íi pu jaaté'exaa ti muéetzij muaata'íjta paj ujó'me'en a ti ja'chej, ti'ij a'íin Cornelio muáanamuj a'chu paj nyúucarij tyaaté'exaatye'sij.

²³ Ti'quij i Pedro huo'tá'inyej maj utyájrutyey u chi'táj, a'áa mu jo'tyóo'itzee, yaa ariá'pua'aj pu jó'raa i Pedro hua' jamuán, séecan mu majta hua' jamuán ujó'ju' i maj tyá'tzaahuatye' maj a'áa já'chajca'aj a'ájna a Jope.

²⁴ Yaa ariá'pua'aj mu a'áa ja'rá'aj a Cesarea, jo'tij i Cornelio huaja'cho'va'ca'aj, a'íjma jamuán i ju'ihuáamua', ajta i maj tyámua' naa tyá'mua'tyey, néijmi'i mu tyúusiij u chi'táj. ²⁵ Ti'ij Pedro ará'aj a ti ja'chej, a'íi pu ja'antynájchaca' a'ájna i Cornelio, aj pu'ij tyítunutaca' a ti jóonyee i Pedro, ti'ij jaatyáanajche. ²⁶ Ajta i Pedro ja'ajriáj, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Huatyéjchaxij, tyévíj nu nyajta nyáaj pué'een, pati'ij muáaj.

²⁷ Mati'ij tyu'taxáataj jujímua'aj, aj mu mij utyájrurij u chi'táj, ti'quij a'íjna i Pedro huo'séj i maj jéehua tyúusiij i tyeítyee. ²⁸ Pedro pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Mua'aj xu jamua'reej ti i tayi'ráj quee tyi'tá'caa ityájma i tyaj Israel jitze ajtyáma'can, tyaj a'yan tyityojó'juhua'nye' a'íjma jamuán i maj séej chuéj japua já'ma'can, nyij tyaj huá'muaariaj. Ajta i Dios pu naamuá'tyej nyaj quee a'yan tyá'xajta yee capu naa een mu a'tíj, nusu yee xána'visi' pu huasé'rin a'mújna. ²⁹ A'íj nu jin, mati'ij naatajé nyaj mu mujo've'mej, canu tyi'tíj je'ej tyu'taxájtaca'. A'yaa nu tyá'xie've' nyaj jáamua'reej ji'quij een jime' setyinaatacho'vej.

³⁰ Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'íjna i Cornelio tijin:

—Pu'ríj muáacuaj xicáj tyooméj, yáapua'aj a'tzáaj, a'yaa nu huaquéej iiye'ej nyichéj, nyati'ij huatyéenyuj i Dios jimi, a'tzáaj yáacij jé'ta' ucamá'caj i xicáj, ti'quij a'tíj huataséjre nye jimi, naa pu tyi'tyama'astáji'caa a'íjna i ti jucáchajca'aj. ³¹ Ajta a'yan tyinaaté'exaaj a'íjna i a'tíj tijin: “Cornelio, Dios pu arí jáanamua'jri' a'íjci i paj jimi huatyéenyuj, ajta pu jo'támua'reeri' a'chu paj tyihuo'tapuéjve i maj quee je'ej tyéejviicue'. ³² Pata'aj huo'ta'ítyej maj ujó'ju'un a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapua'j tijin Jope, miche' uyo've'vi'tij a'íjci i Simón, i ti ajta a'yan ántyapua'j tijin Pedro, a'áa pu jo'caj jo'tij

ja'chej i Simón, a'íjna i navíj ti tyí'huacaa, a'áa pu ja'chej a'ájna véjri' jájtyij ti ja'vá'asej.” ³³ A'íj nu jin jiye'tzín huo'ta'ityaca' mu séecan mata'aj mojo'tájeevej, pajta muáaj xá'puí' paj huaríj paj mujo've'mej. Ya tu'ríj tyij ijíj néijmi'i huatyu'uj, Dios pu jamua'reej je'ej tyaj ye'ej tyá'xie've', tyata'aj néijmi'i jáanamuj a'chu ti i tavástara' tyimuaata'íj paj tyitaaté'exaatye'en.

Pedro pu tyihuó'ixaaj jo'tij Cornelio ja'chej

³⁴ Aj pu'ij Pedro a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Nu'ríj ijíj yó'itej tíjin a'yaa pu tyi'ja'yájna a'íjci jimi i Dios néijmi'i mu juxa'aj mana'aj een síj ajta síj. ³⁵ Néijmi'i mu jitzán juxie've' i Dios a'íimaj i tyeítjee i maj ja'tzaahuatye', majta xá'puí' ricíj. ³⁶ Dios pu a'yan tyihuo'tajé a'íimaj i maj Israel jitze eeráma'can, a'íi pu huo'té'exaa i nyúucarij ti tyú'tyamua'viste', a'íjci jime' i Ciríistu', a'íjna i ti néijmi'caa vástara'.

³⁷ Xu'ríj jamua'reej je'ej ti tyi'tíj huaríj néijmi'que' a'ájna a Judea, a'áa pu jo'tyóochej a'ájna a Galileea, ti'íj i Juan a'yan tyihuo'té'exaaj i tyeítjee ti a'yan tyúuxie've' maj huái'huaj.

³⁸ A'yaa xu tyá'mua'reej ti i Dios jitzán jaatyájtoo i ju júuricamej ajta i ti néijmi'i jin putyi'uurejve, a'íjci jimi i Jesús Nazaret ti já'ma'can, a'yaa pu rijcaj je'ej ti tyí'xa'puí', ajta tyihuá'huaatya'ca'aj néijmi'caa i maj jajpuéetzij a'íjci jime' ti tyiyáaru' tyihuá'ijtya'ca'aj. A'íi pu néijmi'i putyi'uuriajva'aj, ji'nye Dios pu jitzán séjria'ca'aj. ³⁹ Ityáj tu néijmi'i mua'reej je'ej ti tyi'tíj huáruuj iye'ej jo'maj ja'chej a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta a'ájna a

Jerusalén. A'tzúj a'tyéevi'caj mu mati'ij jaajé'caj a'íjci jime' i maj yó'tatej i cúruuj jitze. ⁴⁰ Ajta i Dios pu jaatájuuritej ti'ij tyoomá'caj huéeicaj xicáj i ti huamuí', ajta tyu'tá' ti'ij huataséjre tajimí. ⁴¹ Camu néijmi'i jaaséej, sulu ityáj tu'uj jaaséej, i ti a'íin arí ta'antyíhuooca'aj i Dios. Ityáj tu jamuán tyú'cuaa, tyajta hua'íj a'íjci jamuán i Jesús ti'ij huatájuuriaca'. ⁴² A'íi pu tyitaata'íj tyej tyij huo'té'exaatye'en i tyeítýee, yee Jesús pu a'íin pué'een i ti huá'xijtye'en néijmi'caa i tyeítýee, i maj júurij, ajta i maj merij huácuij. ⁴³ Néijmi'i i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj a'íi mu jaxajtaca'aj a'íjci i Jesús, a'yaa mu majta tyu'taxájtaca' yee néijmi'i i maj tyá'antzahuatye'en a'íjci jimi a'íi pu tyi-huo'tú'uunyi'raj i maj jin ootyá'ítzee i Dios jimi.

*A'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'íi mu ja'ancuriáa' i júuricama'ra' i Dios
(Hch. 11:15-17)*

⁴⁴ Óoche' pu tyi'xáatacaj a'íjna i Pedro, ti'ij i júuricama'ra' i Dios hua' jitzán rá'aj néijmi'caa, a'íjma i maj janamuajraca'aj je'ej ti tyí'xajtaca'aj a'íjna i Pedro. ⁴⁵ Majta séecan i maj tyá'tzaahuatye', i maj a'íjma jitze aj-tyáma'can i maj ja'antýisi'chej i junavíj, tyámua' mu tyo'taséj a'íimaj a'íjci jime' ti Dios ajta jaatyájtóo i ju júuricamej a'íjma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can. ⁴⁶ Tyámua' mu tyo'taséj, ji'nye mahuó'namuajri' maj séecan nyúucarij jin tyí'xajtaca'aj, majta tyámua' tya'tá'caria'aj i Dios.

47 Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa*j* a'íj*na* i Pedro tíj*in*:

—¿Nyi je'ej tyí'i'rij ti a'tíj tyu'tyáanaj mej mij quee huái'huaj a'íimaj i tye'ityee, i maj majta meríj ja'ancuriáa' i júuricama'ra' i Dios yaa tyati'ij ityáj?

48 Ajta je'en huo'ta'íj maj huái'huaj nyúucaritze' a'íjci i Jesús ti Ciríistu' pué'een. Mati'ij mij i maj huái'huaca' jaatáhuaviiri' i Pedro ti huatyá'itzeere'en hua' jamuán a'chu pua'an xicáj.

11

Pedro pu huo'té'exaa je'ej ti tyi'tíj huaríj a'íjci jimi i Cornelio

(Hch. 10:9-23, 44-48)

¹ Aj mu mij a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj, majta i maj tyá'tzaahuatye' i maj a'áa jo'cháatima'caa a'ájna a Judea, a'íi mu jáamua'reeri' tíj*in* i maj séej chuéj japua já'ma'can mu majta ja'ancuriáa' i nyúucaria'ra' i Dios. ² Ti'ij a'íj*na* i Pedro a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, je'ej mu pua'aj tyaaxájtaca' a'íimaj i maj majta tyá'tzaahuatye', i maj ja'antyisi'chej i junavíj, ³ a'yaa mu tyaatajé tíj*in*:

—Je'ej paj pua'aj huaríj, ji'nye a'íj*ma* paj ujo'vá'muaariaca' i maj quee ja'antyisi'chej i junavíj, pajta hua' jamuán tyú'cuaa.

⁴ Aj pu'ij Pedro huatyóochej ti huo'té'exaatye'en néijmi'i je'ej ti tyi'tíj huaríj, ⁵ a'yan tíj*in*:

—A'áa nu chájta' jo'tyávaacaj ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijn Jope, nyati'ij nyooj tyenyúusima'caj i Dios jimi, aj pu'ij tyi'táj nyej jimi huataséjre, cáanarij tyi'táj ti jútye' aje'cáanyej, muáacuaque' pu tyé'ejvivin, a'áa pu jútye' je'cáanyej jó'nyaj jo'oicatyij. ⁶ Tyámua' nu tyeeséj tyi'táj ti eeriáa'ca'aj, aj nu nyij tyi'tyán huaséj i maj muáacuacaa iira'íicajmee, majta i maj simuáaruunyij, majta i maj chóota' huacínyajci'ij, majta i maj rá'riee.

⁷ Nyati'ij nyij nyúucarij huánamuajri', ti a'yan tyinaatajé tijn:

—Pedro, ájchesij, pata'aj huó'cui'nyij, pajta huo'ci'mej. ⁸ A'yaa nu tyu'tanyúj tijn: “Canu xaa nyu'uj nyavástara', ji'nye canu a'náj tyi'táj cua'nyij tiquee tyéevijtáj ti ajta xána'vi're.” ⁹ Jútye' pu ajtáhua'aj je'cánamuajre i nyúucarij ti a'yan tyinaaté'exaaj tijn: “I Dios ti tyámua' naa tyú'ruuj, capáj a'yan tyí'xajtaj yee tyí'xana'vi're.” ¹⁰ Huéicaj pu a'yan tyu'ríj, ajta je'en tyíraa u tajapuá a'íjna i cáanarij. ¹¹ Aj mu mij huéicaj i tyétyacaa a'áa ja'rá'aj jó'nyaj jó'catyii, a'áa mu huojo'ta'ítyaca' a Cesarea mej mij nyéetzij náahuonyij. ¹² Ajta i júuricama'ra' i Dios, a'í pu naata'íj nyaj ujó'me'en hua' jamuán a'íjma, nyequee je'ej tyi'mua'astáj, a'í mu majta jó'ju' nyaj jamuán a'ímaj i ta'ihuáamua' i maj aráseej ará'asej, néijmi'i tu jo'tyájrurij u chi'táj jo'tij ja'chej a'íjna i a'táj. ¹³ A'í pu taaté'exaa ti síj i tyéviij huataséjre ti tajapuá tyí'huire' i Dios jimi a'ájna jo'tij ja'chej, a'yaa pu tyaaté'exaa tijn: “A'táj

huata'ítयेj a'ájna a Jope mej mij uyo've'vi'tij a'íjci i Simón i maj majta a'yan jatamuá'muaj tijin Pedro. ¹⁴ A'íi pu muaaté'exaatye'sij je'ej ti i Dios tyimuaatú'uunyi'raj ajta a'íjma a'tyéityeristyamua'." ¹⁵ Nyati'ij huatyényechej nyaj tyihuo'té'exaatye'en, aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios hua' jitzán rá'aj a'íjma, a'yaa pu cha'tána'aj ti'ij jájcuaj tajimí tyu'tyá'itzee. ¹⁶ Aj nu nyij jo'támua'reeri' je'ej ti tyitaaté'exaaj i tavástara' ti a'yan tijin: "A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna, a'ájna i Juan, a'íi pu huá'íraca'aj jájtyij jime', siajta mua'aj a'íj xu jin i'huan i júuricama'ra' i Dios." ¹⁷ A'íj pu jin tipua'aj Dios a'yan cha'tána'aj tyihuo'tá' a'íjma a'íjci i ti ajta ityájma taatá', i tyaj ja'antzaahuaj a'íjci i Jesús i ti ajta Ciríistu' pué'een, ¿ji'nye tyí'rij nyej nyaj quee tyi'tá'care'en je'ej ti i Dios tyá'xie've'?

¹⁸ Mati'ij jáanamujri' a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' i maj a'áa huacháatimee a'ájna a Jerusalén, camu che' huatanyúj, sulu tyámua' mu tyaatá' i Dios, a'yan metyi'xáataj tijin:

—Pu'ríj Dios huo'ta' i maj séej chuéj japua ja'chej mej mij jájcuaj jin tyámua' naa tyú'mua'tyij jimi, mej mij jusén jin júurij muá'ra'nyij.

I hua' tyeyúuj a'íjma i Antoquíia maj ja'chej

¹⁹ Ti'ij huamu'í' a'ájna i Esteban, aj mu mij huatyóochej maj je'ej pua'aj huó'uurej a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', séecan mu mij a'áa ja'rá'aj a Fenicia, majta séecan a'ájna a Chipre, majta séecan a'ájna jo'tij a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Antoquíia. Camu a'tíj tina'aj ixaatya'ca'aj

a'íjci i nyúucarij i Dios ti jitze je'ráma'can, a'íjma mu'uj huaté'exaaaj i maj Israel jitze ajtyáma'can. ²⁰ Majta i séecan i maj Chipre já'ma'can a'íjma jamuán i maj Cirene já'ma'can, a'íi mu a'áa ja'tanyéj a'ájna a Antoquíia, aj mu mij huó'ixaaj a'íjma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, a'íj mu huo'té'exaa i nyúucaria'ra' i Jesús i ti ajta tavástara' pué'een. ²¹ Jéehua pu huo'tyáhuui i tavástara', a'íj mu jin mue'tíj tyu'tátoj i tyúuye'raj, mati'íj ja'antzaahuaj a'íjci i tavástara'.

²² Majta a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', i maj a'áa já'chajca'aj a'ájna a Jerusalén, mati'íj a'íimaj jáanamujri' je'ej ti tyi'tíj huaríj, a'íj mu huata'ítയാca' a'íjci i Bernabé a'ájna a Antoquíia. ²³ Ti'íj a'áa ja'rá'aj, Bernabé pu jaaséej ti Dios tyámua' tyú'ruuj a'íjma jimi. A'íj pu jin jéehua huatóotyamua'vej, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj maj huatyóoca'nyej i jutzájta' mej mij tyámua' tyityaaju'un i tavástara' jimi. ²⁴ A'yaa pu tyú'ruuj a'ájna i Bernabé, ji'nye tyámua' pu tyí'tyevistaca'aj, a'íj pu jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios, ajta jéehua tyá'tzaahuatya'ca'aj, a'íj mu mij jin jéehua i tyeítyee ja'antzaahuaj a'íjci i tavástara'.

²⁵ Ti'íj té'ej jó'raa a'ájna i Bernabé a'ájna a Tarso, ti'íj jáahuonyij a'íjci i Saulo. ²⁶ Ti'íj jáatyoj, aj pu'ij yo'ví'tíj a'ájna a Antoquíia, a'áa mu séej nyinyi'ra'aj já'tyeej hua' jamuán i maj tyá'tzaahuatye', metyihua'mua'tyáaj jéehua i tyeítyee. A'ájna a Antoquíia a'áa mu anaquéej a'yan huojo'tamua'aj tijin cristianos.

27 A'ájna xicáara' jitze, séecan mu a'áa ja'rá'aj a'ájna a Antoquíia Jerusalén maj ja'ráacij, a'íi mu a'íin pué'een i maj Dios jitze ma'can tyí'xaj. 28 Síij pu a'yan ántyapuaaca'aj tijn Agabo, a'íi pu ajo'tyéechaxi hua' tzajta', a'íj pu jitze arooca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios, ti'ij a'yan tyihuo'té'exaatye'en ti huatúuri'huaaj ja'mej néijmi'que' íiyan i cháanacaj japua. A'yaa pu'ij tyu'ríj ti'ij a'ájna tyí'ijtaca'aj i ti va'cán jin tyi'tyávaaca'aj i ti a'yan ántyapuaaca'aj tijn Claudio. 29 Aj mu mij i maj tyá'tzaahuatye' Antoquíia maj já'chajca'aj, a'íi mu a'yan tyaaxá'pui'intarej maj tyihuo'ta'ítyi're'en a'íijma i ju'ihuáamua' Judea maj já'chajca'aj, a'chu ti síij caa putyá'uurejve ti'ij huo'tapuéjve'en. 30 A'yaa mu huaríj, u mu tyihuojo'ta'ítyi'ri' néijmi'i i maj tyihuo'tapuéjve. Ajta a'ájna i Bernabé, a'íjci jamuán i Saulo, a'íi mu huo'tátuui i huásasij i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj a'ájna a Jerusalén.

12

Ti'ij huamu' a'ájna i Santiago, ajta i Pedro eetyánami'huaca'aj

1 Ajta a'ájna xicáara' jitze, a'ájna i Herodes i ti va'cán jin tyi'tyávaaca'aj, a'íi pu huatyóochej ti je'ej pua'aj huó'uurej i maj tyá'tzaahuatye'. 2 A'íi pu jaata'íjtaca' maj jaajé'caj a'íjci i Santiago, i ti ihuáaria'ra' pué'een a'íjci i Juan. 3 Ajta ti'ij jaaséj ti hua'ránajchaca' a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj pu ajta huata'íjtaca' maj jaatyéevi' a'íjci i Pedro. A'yaa pu tyu'ríj a'ájna mati'ij a'íj jin tyi'ye'estyáacaj

i maj páan cua'caa tiquee cu'ustij. ⁴ Mati'ij jaatyevi'raj, aj pu'ij i Herodes je'tyaánaj, jéehua mu tyí'cha'iica'aj, muáacuaque' mu tyiú'pu'ca'aj metyamuáacuastajma'aj. A'yaa pu tyi'mua'ajcaa ti a'ájna jaataséjrataj, ti'ij tya'náara'an i maj tyí'ye'estyaa. ⁵ A'íj pu jin i Pedro eetyánami'huaca'aj ajta tyámua' tyí'cha'iiri'huaca'aj, majta i maj tyá'tzaahuatye', a'íi mu jéetze' jahuooca'aj i Dios jimi a'íjci jime' i Pedro.

Síj ti tajapuá tyí'huüre' pu jirájtoo a'íjci i Pedro

⁶ Ti'ij huaré'chumua'riaca' aj pu'ij i Herodes jiratoonyíche' mej mij jaaséej i tyeítýee, ajta a'íjna i Pedro a'íi pu tyácusima'aj a jé'ta' jo're'que'tíj anají'qui'huaj i cadéenaj jime' ju'íicaj jitze ajta i jumuáca' jitze, majta hua'puaj i xantáaru'uj ajtatápi'huaca'aj i Pedro jitze, majta séecan i xantáaru'uj, a'áa mu je'tyú'uuca'aj a ti ja'pueertaj maj jacha'iica'aj. ⁷ Aj pu'ij jiye'tzín jime' síj ti tajapuá tyí'huüre' huataséjre a'újna jo'maj tyeítýee já'namuacaa, ti'quij uhuanyéeri'ciriajraa, aj pu'ij jaatóoriaxij a'íjci i Pedro ajta a'íin huájij, ti'quij a'yan tyaatajé tijin:

—Ca'nácan, ájchesij.

Aj pu'ij aja'ajvátzij i cadéenaj a chóota' a'íjna i ti jin anají'qui'huajma'caaj i Pedro. ⁸ Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tyu'tyé'chejtye' pajta ajtá'aca'queetye'.

Aj pu'ij a'yan huaríj i Pedro, ajtáhua'aj a'yan tyaaté'exaa a'íjna i ti tajapuá tyí'huüre' tijin:

—Uca'rújtyi'raj mua' máancaj, pata'aj nyajamuan jó'me'en.

⁹ Aj pu'ij iirájraa i Pedro, cújta' a'íjci i ti tyí'huiire' u tajapuá, ajta quee jamua'reeriaca'aj tyij a'yan tyi'ja'yájna je'e'j ti tyi'tíj uuriajca'aj a'íjna i ti tyí'huiire' u tajapuá, nusu tyi'tyámaarasima'aj na'aj. ¹⁰ Mati'ij mij ajo'ré'nyej jo'maj je'tyú'uuca'aj i xantáaru'uj i maj tyí'cha'íica'aj, majta áyee séecan jimi i xantáaru'uj, aj mu mij ajo'ré'nyej jo'tíj tyapúusti' puéertara' je'tyéjvee jo'tíj je'ráanyee i juyéj, tí'quij jusíj antacúj i puéertaj, aj mu mij iirácíj, a'íj mu jitze huajú'ca'aj i juyéj. Mati'ij móoj ajoju'caj jo'tíj jo'ré'nyee i juyéj, aj pu'ij jiye'tzín jó'raa a'íjna i ti tajapuá tyí'huiire'. ¹¹ Aj pu'ij uhuóomua'tzij a'íjna i Pedro, a'yaa pu'ij tyu'taxájtaca' tijin:

—Nu'ríj jamua'reej ti a'yan tyi'ja'yájna ti tavástara' séej ujo'ta'ítyaca' i ti tyí'huiire' u tajapuá tí'ij a'íin nii'rátoonyij, tí'ij quee a'yan tyí'nyoorej je'e'j ti tyá'xie've' a'íjna i Herodes, majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can.

¹² Tí'ij jáamua'reeri' ti a'yan tyi'ja'yájna, aj pu'ij jó'raa, a'áa pu ja'rá'aj a Mariía ti ja'chej, náanajra' a'íjci i Juan ti ajta a'yan ántyapuj tíjin Marcos. A'áa mu jóosiiria'ca'aj jéehua i tyeítyee i maj jahuooca'aj i Dios jimi. ¹³ Tí'quij a'íin tye'e'jtyáto'sixij jo'tíj ja'pueertaj, aj pu'ij íjmue'esti' iirányeeriaca' ti a'yan ántyapuj tíjin Rode, tí'ij jaaséej a'tíj ti pué'een. ¹⁴ Tí'ij a'íin jaamua'aj ti i Pedro atyaja'xajtaca'aj, capu tya'antacúj,

ji'nye huápui'ij pu huatóotyamua'vej a'íjna i íjmue'esti', ti'quij huaria'téechajra ti'ij huo'té'exaatye'en ti i Pedro aje'tyéjvee a ti ja'pueertaj. ¹⁵ Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i íjmue'estaj tijin:

—Puá'timue' papu'uj.

Ajta a'íjna, je'can jime' pu a'yan tyi'xajtaca'aj ti a'yan tyi'ja'yájna. Majta a'íimaj a'yan mu tyi'xajtaca'aj tijin:

—Capu a'ín pué'een, a'íi pu'uj pué'een i ta-japuá ti tyi'huüre' i ti jacha'ij.

¹⁶ Meentyij óoche' i Pedro tye'ejtyáto'xa'aj i puéertaj jitze, aj mu mij tya'antacúj, mati'ij jaaséej metyu'tátzin. ¹⁷ Jumuáca' pu jin huo'té'exaa a'íjna i Pedro mej mij quee che' je'ej tyáhuaasime'en, aj pu'ij huo'té'exaa je'ej ti tyi'rájto a'íjna i tavástara' jo'tij je'tyánami'huaca'aj, ajta a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Siata'aj jaaté'exaatye'en a'íjci i Santiago, sia-jta i séecan i ta'ihuáamua'.

Aj pu'ij iirájraa, ti'quij aja'hua' yee ja'rá'aj.

¹⁸ Yaa ariá'pua'aj ti'ij huatapuá'riaca', jéehua pu quee je'ej huá'miteerastya'ca'aj i xantáaru'uj, ji'nye camu jamua'reeriaca'aj je'ej ti tyi'tij huaríj a'íjci jimi i Pedro. ¹⁹ Aj pu'ij i Herodes tyu'ta'íjtaca' maj jáahuonyij, majta a'íimaj camu jáatyoj, a'íj pu jin a'íjma jitze tyo'ojpua'rij i xantáaru'uj i maj jacha'íica'aj, ajta je'en huo'ta'íjtaca' maj huó'cui'nyij. Ti'ij a'yan tyu'ríj, aj pu'ij i Herodes eerájraa a Judea, ti'quij a'áa jó'raa a Cesarea, a'áa pu ja'cháaj ja'raa.

Ti'ij huamuí' i Herodes

20 A'íjna i Herodes, tyámua' pu tyihuá'jaaxiejvi'raca'aj a'íjma i maj a'áa jo'cháatima'caa a Tiro majta a Sidón, a'íi mu mij tyúusiij, mati'ij mij uja'tanyéj a'ájna a Cesarea. Mati'ij mij séej huamue'tij i a'tíj ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Blasto, a'íi pu a'íin pué'een i ti jahuiiria'ca'aj a'íjci i Herodes, a'íi pu huo'tyáhuui mej mij jaatáhuaviiij a'íjci i Herodes ti'ij quee che' huá'jaaxiejvi'raj a'íjma, ji'nye i Tiro maj já'chajca'aj majta a Sidón, a'áa mu tyajá'huocaria'aj i maj tyí'cua', a'ájna i chuéj japua jo'tij tyejé'ijtaj a'íjna i Herodes.

21 A'ájna xicáara' jitze maj jaaxá'pui'intarej, a'íi pu ucóochejtyej i jusíicu' i maj jin jáamua'tyij ti a'íin pué'een i ti va'cán jin tyí'ijta, aj pu'ij acáayixij i ipuárij jitze, ti'quij tyihuá'tyixaa néijmi'caa i tyeítyee. 22 Mati'ij jáanamujri' a'íjci i Herodes, a'yaa mu tyityeetyejíihuajraa tijin:

—A'íjna i ti tyí'xaj capu tyéviij pué'een, sulu dios pu pué'een. 23 A'ájna pu'uj tána'aj, síij i ti tyí'huíire' u tajapúa i tavástara' jimi puéjtzij pu jaatá' a'íjci i Herodes, ti'ij a'íin tyí'ijcuí'nyej, ji'nye capu tyaatatyójtzi'rej i Dios, aj pu'ij hu-atyéchui'nurej ti'quij huamuí'.

24 Ajta i nyúucaria'ra' i Dios, néijmi'que' pu huanamuáariajraa, jo'tij na'aj mu jaxajtaca'aj.

25 Mati'ij a'íimaj i Bernabé ajta i Saulo ja'antyci'ij i maj tyu'muáriej a'ájna a Jerusalén. Aj mu mij jo'cáj majta a'íj jo'ví'tij a'íjci i Juan i ti ajta a'yan ántyapuaaca'aj tijin Marcos.

13

Mati'ij huatyóohuij a'íjna i Bernabé ajta i Saulo maj tyihuó'ixaatye'en i tyeítyee

¹ A'ájna tyeyúuj ti jo'tyéjvee a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Antoquíia, a'áa mu séecan jo'tyú'uuca'aj i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, majta séecan i maj tyihuá'mua'tyajca'aj i tyeítyee. A'íi mu a'íin pué'eenye'ej a'íjna i Bernabé, ajta i Simón, i maj majta a'yan jatamuá'muaj tijin ti xú'muara', ajta i Lucio Cirene ti já'ma'can, ajta i Menahem (a'íjna i Menahem, a'íj pu jamuán huave'sej i Herodes i ti tyí'ijtaca'aj néijmi'que' a Galillea), ajta a'íjna i Saulo. ² A'ájna mati'ij jusíiria'caj i tavástara' jimi, majta ju'ítzi've'ej, aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Siahua've'vi'tichij a'mújcij mu Bernabé, siajta mu Saulo mata'aj a'yan tyu'tyáhuire'en a'íjci jime' i muárie'rij i nyaj nyeríj jin hua'antýíhuoj.

³ Mati'ij jaatáhuaviiraj i Dios majta huoo'ítzi'va'aj, majta hua'va'muárie'xi'ij i hua' mu'úutze', aj mu mij huo'ta'ítyaca' maj jó'ciinyej.

Mati'ij a'áa ja'tanyéj a Chipre

⁴ A'íjna i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu huo'ta'ítyaca' a'íjci i Bernabé, ajta i Saulo, mej mij a'áa jó'ju' a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Seleucia, a'áa mu mij báarcuj jitze atyáacij, mati'ij mij antacíj séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Chipre. ⁵ Mati'ij a'áa ja'rá'aj jo'tij i báarcuj

ja'ajtyéecha'caj, a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Salamina, aj mu mij huatyóohuij maj huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios, a'úu mu tyihuá'ixaatya'ca'aj i hua' tyeyúuj tzajta' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can. A'íi pu ajta i Juan hua' jamuán huama'ca'aj, a'íi pu'ij huá'huiiria'ca'aj.

⁶ Néijmi'que' mu ciinyaca'aj ti'ij na'aj va'tíj a'chájta', mati'ij mij a'áa ja'rá'aj chájta', ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Pafos, a'áa mu séej ja'antynájchaca' ti tyí'chahuaa Israel ti jitze ajtyáma'can, a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Barjesús, i ti hue'tzij jin tyihuá'ixaatya'ca'aj i Dios jitze ma'can. ⁷ A'íjna i ti tyí'chahuaa, a'íi pu jamuán ajo'tyávaaca'aj a'íjci i tajtúhuan i ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Sergio Paulo, tyámua' pu metyóomua'riajca'aj a'íjna i tajtúhuan, aj pu'ij huo'tacho'vej a'íjci i Bernabé, ajta i Saulo, ji'nye janamuájramui'ca'aj i Dios nyuucaaj. ⁸ Ajta i ti tyí'chahuaa a'yaa pu ántyapuaaca'aj hua' nyuucaaj jime' i Griegos tijin Elimas, a'íi pu tyu'tyáanaj ti'ij quee tyá'antzaahuatye'en i tajtúhuan. ⁹ Ajta i Saulo, i ti ajta a'yan ántyapuaj tijin Pablo, a'íj pu jitze juca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios, ti'ij ij ja'ráasej tyámua' naa. ¹⁰ Ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj mu paj tyí'hue'tacaa, pajta je'ej pua'aj metyóomua'rej, tyiyáaru' pu atáataj, muáaj paj quee janamuajramui' i ti naa een. ¿Ji'nye petyihua'antyiú'nyl'raj i maj a'yan ricij je'ej ti tyá'xie've' i Dios? ¹¹ Pu'rij Dios puéjtzij muaatá'sij, pua'racúunij paj puá'mej, capáj che'

tyi'tíj séeraj puá'mej a'chu pua'an xicáj.

Aj pu'ij a'yan tyá'raa je'ej ti tyaaté'exaa i Pablo, ti'quij aracúunyij ja'raa a'íjna i ti tyí'chahuaa, aj pu'ij a'tíj huáhuo ti'ij ja'naví'raj, ji'nye capu che' atányeerica'aj. ¹² Ti'ij a'íj huaséj i tajtúhuan, aj pu'ij tyá'antzaahuaaj, ajta tyámua' naa tyo'taséj a'íjci jime' je'ej maj ye'ej tyihuo'muá'tyej i tavástara' nyuucaaaj.

Mati'ij a'áa tyihuojo'mua'aj a Antoquíia a'áa ti huataca'aj a Pisidia

¹³ A'íjna i Pablo, majta a'íimaj i maj jamuán huajú'ca'aj, a'áa mu atyáacij i báarcuj jitze a'ájna a Pafos, mati'ij mij a'áa ja'rá'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Perge, a'áa ti huataca'aj a Panfilia, ajta a'íjna i Juan a'áa pu huojoohuá'xij, ti'quij huariá'raa a'ájna a Jerusalén. ¹⁴ Majta a'íimaj i séecan, a'íi mu eeráacij a'ájna a Perge, mati'ij mij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Antoquíia, a'áa ti huataca'aj a Pisidia. A'áa mu jo'tyájrurij hua' tyeyúuj tzajta' a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii, mati'ij mij huatyára'saca'. ¹⁵ Mati'ij jo'jíiva'aj i yu'xarij i ti anxíviij, majta séecan i yu'xarij i maj jo'yú'xaca' i maj tyí'xajtaca'aj i Díos jitze ma'can. Aj mu mij i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', a'íi mu a'yan tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—Ta'ihuáamua', tipua'aj tyi'tíj
sياهوá'ixaatya'cuj i tyeítyee i siaj jin ca'nyíjra'aj
huo'tá'an, sياهو'té'exaatye' ijíij.

¹⁶ Ti'quij huatyéechaxij a'íjna i Pablo, aj pu'ij i jumuáca' jin huo'tá'ijmiejri' mej quee je'ej tyáhuaasime'en, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—Setyú'namuajri' mua'aj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, siajta mua'aj mu siaj séej chuéj japua já'ma'can, mu siaj já'tyese' i Dios. ¹⁷ A'íjna i hua' Dios i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi pu hua'antyíhuoj a'íijma i tahuásimua'ci'ij, jéehua pu huo'támui'rej, mati'ij móoj a'áa jo'tyá'caj a'ájna a Egipto jo'maj quee já'chajca'aj. A'tzúj a'tyéevi'caj pu i Dios hue'rájtoo a'ájna a Egipto, a'íjci jime' i ti néijmi'i jin putyí'uurej. ¹⁸ A'íi pu hua' jime' huatyéeviicue'rej huá'puatyej nyinyi'ra'aj a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij. ¹⁹ Ajta arahua'puaquej pu hua'antypua'rij i tyeítyee i maj a'áa jo'cháatima'caa i séej chuéj japua, ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Canaán, ti'ij ij huo'tapuejve a'íjci i chuéj a'íijma i tahuásimua'ci'ij. ²⁰ A'yaa pu á'tyeej a'chu muáacuaj anxityej, japan huá'puatyej japan tamuáamuata' nyinyi'ra'aj. Ajta je'en Dios huo'ta' i juyójmua' ti tyihuo'ta'íjtye'en juéesij jime', a'yaa mu tyityaajú'ca'aj 'asta na'aj quee huaséjre a'íjna i Samuel i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj. ²¹ Aj mu mij jaatáhuaviiri' ti síj tye'entyájrutyey ti'ij va'cán jin tyu'ta'íjtaj, ti'quij i Dios a'yan tyu'tá' ti síj tyu'tyáhuire'en huá'puatyej nyinyi'ra'aj jime', a'íi pu a'íin pué'eenye'ej a'íjna i Saúl ti yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Quis, i ti hua' jitze ajtyáma'cantaca'aj a'íijma i maj Benjamín jitze eeráanyej. ²² A'tzúj a'tyéevi'caj ti'quij té'ej i Dios jáa'ri'ri' i ti jin tyihua'íjtya'ca'aj a'íjna i Saúl, ajta a'íj huatá' i David ti'ij tyihuo'ta'íjtye'en, ti'ij a'yan tyu'taxájtaca' i Dios tijin: “Nyáaj nu

ja'antyíhuoj a'íjci i David, i ti yójra' pué'een a'íjci i Isai, tyámua' pu tyiná'astijre', néijmi'i pu a'yan tyí'uurej je'ej nyaj tyá'xie've'." ²³ Síj ti a'íj jitze eeráma'can i David, a'íi pu a'íin pué'een i Jesús, i ti Dios uyo'ta'ítyaca' tí'ij hua' japua huatányuunyij a'íjma i maj Israel huacháatimee, a'yaa pu tya'rá'astej i Dios i ti jin atóoraj. ²⁴ Tí'ij quee xu uve'nyáava'caj a'íjna i Jesús, pu'ríj i Juan huá'ixaatya'ca'aj néijmi'caa a'íjma i maj Israel jo'cháatimee, a'yaa pu tyihuá'ixaatya'ca'aj ti a'yan tyúuxie've' maj seequéj tyú'mua'tyij jutzájta', majta huái'huaj. ²⁵ Ajta tí'ij arí a'ájna atyojo'rényesima'aj i xicáara' ti jitzán mui'nyij i Juan, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tíjin: "Canu nyáaj a'íin pué'een i siaj jacho've', síj pu óoche' yaja've'mej, a'íjci jimi capu nyéetzij nyetyévíjtye' nyaj tyi'tíj jin jaatyáhui're'en."

²⁶ 'Nye'ihuáamua' mu siaj Abraham jitze eeráanyeje, siajta mua'aj mu siaj séej chuéj japua já'ma'can, mu siaj já'tyese' i Dios, a'íjna i nyúucarij i ti tyi'tyáhuí'rii ityájma pu jitze huatama'can. ²⁷ A'íimaj i maj Jerusalén já'chajca'aj, majta i maj tyihuá'ijtya'ca'aj, camu jaamua'aj a'tíj ti pué'eenye'ej a'íjna i Jesús, camu majta yo'itéej muá'raa i nyúucarij i maj jo'yú'xaca' a'íimaj i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, tí'ijta atyojo'rényeje a'ájna xicáara' i maj jitzán juso'pii, a'íi mu a'yan tya'rá'astej a'íjci i nyúucarij matí'ij jitzán tyo'ojpuá'rij a'íjci i Jesús. ²⁸ Camu je'ej ja'tyoova'aj tyi'tíj maj jitzán ujpuá'aritye'en mej mij jaajé'caj, matí'ij mij

jaatáhuaviiri' a'íjci i Piláato ti a'íin jaata'íjta maj jaajé'caj. ²⁹ Matí'ij néijmi'i jin a'yan huaríj je'ej ti tyé'yu'si'huaca'aj a'íjci i jitze yu'xarij, aj mu mij ja'ajtajá i cúruuj jitze, mati'ij mij jaatyá'avaataca'aj. ³⁰ Ajta i Dios pu jaatájuurityej. ³¹ A'chu pua'an xicáj, Jesús pu huatóosejrataca' a'íjma jimi i maj jamuán huacíj tí'ij a'áa ja'rájraa a'ájna a Galillea, tí'ij ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, ajta ijíj a'íi mu a'íin pué'een i maj tyihuá'ixaatye' i tyeítýee a'íjci jitze ma'can i Jesús.

³² 'Tyajta ityáj, a'yaa tu tyajá'mua'ixaatye' a'íjci i nyúucarij ti naa huánamuajrii, a'íjna i ti jin Dios atóoraj a'íjma jimi i tahuásimua'ci'ij. ³³ Pu'ríj ityájma a'yan tyita'rá'astijre, i tyaj hua' jitze eeráma'can, a'íj pu jin aróo'astej tí'ij jaatájuurij a'íjci i Jesús, a'yájna tí'ij tyé'yu'si' i chuícarij jitze ti hua'puaj tíjin: "Muáaj paj nyiyóoj pué'een, ijíj nu'ríj nyáaj muatáataj." ³⁴ Pu'ríj i Dios a'yan tyaataxájtaca' ti jaatájuuritye'sij tí'ij quee huatyéjpetyej i tyévira', a'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj tíjin: "A'yaa nu jì'ré'can jime' tya'ránýa'astesij je'ej nyaj nyeríj tyi'táj tya'táratziiri' a'íjci i David." ³⁵ A'íj pu jin ajta a'yan tyá'xaj séej jitze i chuícarij tíjin: "Capáj tyu'tá'sij ti huatyéjpetyej i tyévira' a'íjci i ti muahuíre', i ti ajta quee tyi'táj jin á'ítzeere' a jimi." ³⁶ A'yaa pu tyi'ja'yájna, a'íi pu i David huo'tyáhuíi i jutýéityeristyamua' je'ej ti i Dios tyaata'íjtya'ca'aj, a'tzúj a'tyéevi'caj tí'quij huamuí', mati'ij mij ja'vá'naj a'íjma jamuán i huásimua'ci'ij, ajta je'en huatyépetyaca'

nyúucaria'ra' i tavástara'. ⁴⁵ Mati'ij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can huo'séj maj jéehua tyúusiij i tyeítyee, tyámua' mu tyi-huá'anchueerej, aj mu mij huatyóohuij maj a'yan tyu'xáj tiquee a'yan tyi'ja'yájna je'ej ti tyí'xajtaca'aj a'íjna i Pablo, majta je'ej pua'aj tyé'jeevaca'aj. ⁴⁶ Mati'ij mij ca'nyíjra'aj huatóoa' a'íjna i Pablo, ajta i Bernabé, aj mu mij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—A'yaa pu tyí'taci'puaj tyaj anaquéej mua'ajmaj jamuaaté'exaatye'en mu siaj Israel jitze ajtyáma'can a'íjna i nyúucaria'ra' i Dios. Siajta mua'aj caxu jaataxie'vej, caxu siajta tyá'tzaahuatye' siaj júurij xá'ra'nyij i Dios jimi jusén jime', a'íj tu tyij jin a'íjma jimi ujo'ju'uj tá'ju'un i maj quee Israel jitze ajtyáma'can.

⁴⁷ Ji'nye a'yaa pu tyitaata'íj i tavástara' tijin:

Nyáaj nu jamua'antyíhuoo mu siaj Israel jitze ajtyáma'can,

siata'aj huó'ixaatye'en i maj quee Israel jitze ajtyáma'can,

mata'aj mij jáamua'reej a'íimaj i nyúucarij i nyaj jin hue'rátosij,

néijmi'que' íyan i cháanacaj japua.

⁴⁸ Mati'ij jáanamujri' i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, naa mu tyityaatóotyamua'vej, mati'ij mij huatyóohuij maj a'yan tyu'taxáj tijin naa pu huánamujrii i nyúucaria'ra' i tavástara', aj mu mij néijmi'i tyá'antzaahuaj i Dios ti arí hua'antyíhuoca'aj mej mij júurij muá'ra'nyij jusén jime'. ⁴⁹ A'íj mu jin jaaxájtaca' i nyúucaria'ra' i tavástara' néijmi'que' a'áa ti

huaca'aj. ⁵⁰ Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu tyu'xájtaca' séecan jamuán i úucaa i maj naa tyí'tyetyeiityee, majta tzáahuatyi'ra'aj hua' jimi tyí'cha'ij, majta a'íimaj i tyétyacaa i maj jéehua tyi'tíj jin juxié'va'ca'aj a'ájna a chájta', ca'nyíjra'aj mu huo'ta' mej mij je'ej pua'aj huó'uurej a'íjci i Pablo, majta i Bernabé, mej mij hue'rá'ityej jo'maj jo'cháatima'caa. ⁵¹ Mati'ij mij a'íimaj jaatacá'tzij i juca'quéj tí'ij cáaxij i chuéj, mej mij a'íimaj i tyeítyee jáamua'reej maj ootyá'itzee i Dios jimi, aj mu mij jo'cíj, a'ájna a'chájta' a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Iconio. ⁵² Majta a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', naa mu tyúutyamua'va'ca'aj, ajta a'íin jéehua hua' jitze séjria'ca'aj i júuricama'ra' i Dios.

14

Mati'ij a'áa tyihuojo'mua'aj a'ájna a Iconio a'íjna i Pablo ajta i Bernabé

¹ Mati'ij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Iconio, a'íjna i Pablo, ajta i Bernabé, aj mu mij utyájrurij i hua' tyeyúuj tzajta' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, mati'ij mij tzáahuatyi'ra'aj jin tyihuo'mua'aj a'íjma i tyeítyee, a'íj mu jin jéehua tyá'antzaahuaj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can. ² Majta séecan i maj quee tyá'tzaahuatya'ca'aj, a'íi mu ca'nyíjra'aj huo'ta' a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, mej mij a'íimaj je'ej pua'aj huojo'namuajraj a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye'. ³ A'íj mu jin a'áa já'tyeej a'íjna i

Pablo, ajta i Bernabé, a'íj mu jitze tyi'ca'nyáaj i tavástara' metyihuo'ixaaaj, ajta i tavástara' a'yaa pu tyá'xa'pui'intaria'ca'aj je'ej maj a'íimaj tyí'xajtaca'aj, a'íjci jime' ti Dios hua'xie've', a'íj pu jin ca'nyíjra'aj huo'ta' mej mij a'yan huárinyij, majta jáamua'reej i tyeítyee yee i Dios mu jitze aróoca'nyej. ⁴ Majta i tyeítyee i maj a'áa já'chajca'aj a chájta', a'íi mu jé'ta' huacíj, séecan mu a'íijma jamuán i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta séecan a'íijma jamuán i Jesús maj jamuán huacíj. ⁵ Aj mu mij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'íi mu jaaxá'pui'intarej a'íijma jamuán i maj tyityatatyíj, mej mij huo'tyá'xi'in, majta huo'tyáto'sixi'in tyetyéj jime'. ⁶ Ajta a'íjna i Pablo ajta i Bernabé, mati'ij jáamua'reeri' aj mu mij huatóo'uj, a'áa mu ja'rá'aj a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Listra, ajta a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Derbe, a'áa pu jitzán ja'ajtyáma'can a'ájna a Licaonia, majta néijmi'que' a'áa ti hua'ca'aj, ⁷ jo'maj majta huaja'ixaatya'ca'aj i tyeítyee i nyúucaria'ra' i Dios.

Mati'ij jaatyáto'sixij a'íjci i Pablo a'ájna a Listra

⁸ A'áa pu síj jo'tyávaaca'aj a'ájna a Listra, tyéviq tiquee ráyi'vaaca'aj. Capu huáyí'caa, ji'nye a'yaa pu éenye'ej huanie'huaca'. A'íjna i tyáati' a'áa pu jo'tácatyii, ⁹ jatyanamuáarasima'aj je'ej ti tyí'xajtaca'aj a'íjna i Pablo, ti'quij i Pablo jaaséj ti jéehua tyá'tzaahuatya'ca'aj ti'ij huarúj. ¹⁰ Aj pu'ij a'yan tyaatajé ca'nyíin jime' tijin:

—Huatyéjchaxij, tyámua' naa.

Ti'quij a'ín ajtzunaca', ajta je'en huatyóochej ti rájra'nyij. ¹¹ Mati'ij jaaséj je'ej ti tyi'tíj huáruuj i Pablo, aj mu mij huatyejíhuajra i tyeítjee junyúuca a jime' i maj jin tyí'xaj a'ájna Licaonia, a'yaa mu tijin:

—Dioosij mu yava'cáanyej, a'yaa muaasé'rihua'aj mati'ij tyétyacaa mej mij yahuataséjre'en tajimí.

¹² A'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin, a'mújna mu Bernabé, a'íi pu a'ájna pué'een i dios tyaj a'yan jatamuá'muaj tijin, Júpiter, ajta a'mújna mu Pablo, a'íi pu a'ín pué'een a'ájna i Mercurio, a'yaa mu jaatamua'aj a'íjci i Pablo, ji'nye a'íi pu tyí'xajtaca'aj. ¹³ A'ájna i puaaríj ti jin tyí'huíire' i tyeyúuj tzajta', Júpiter ti ántyapuaj a'áa ti jo'tyávaaca'aj jo'tíj jo'tyárutyi'ij a chájta', a'íi pu túuru'uj ajootoj, ajta i xúuxu'uj ti to'tyátutzijhua, majta i tyeítjee, a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj tyi-huo'támu'vejritye'en. ¹⁴ Mati'ij jáamua'reeri' a'ájna i Pablo, ajta i Bernabé, aj mu mij tya'cásujtza'naj i tyúucaanaa, mati'ij mij áan jo'tyájrupid i tyeítjee tzajta' mua'antijíhuaj, ¹⁵ a'yaa mu tijin:

—Mua'aj tyétyacaa, ¿ji'nye sij tási a'yan tyi'tyaricij? Ityáj tu tyajta tyétyacaa pué'een, yaa siati'ij mua'aj. A'yaa tu een jime' mujo'vá'ju'un tyata'aj jamuaaté'exaatye'en siaj sij jaatapuá'citaj a'íjci i tiquee tyi'tíj huíire', siajta ja'antzaahuatye'en i Dios ti júurij, i ti jaatyátaahuaca' i tajapuá, ajta i cháanacaj, ajta

ì jáytyij, ajta néijmi'i tí'ij na'aj pua'máj tyí'sejre'.
¹⁶ A'náj imuáj pu a'yan tyu'ríj, Dios pu tyu'tá'
 maj ì tyeítýee a'yan rijcaj je'ej maj a'íimaj
 tyá'xie'va'ca'aj. ¹⁷ Capu a'náj quee a'yan rijcaj
 je'ej tí tyúuxie've', a'íjci jime' ì tí tyámua' ricij,
 jì'nye a'íi pu uhuaja'ta'ítýacaa ì víityee, ajta
 tí tyámua' tyú'ciirej, ajta tyajamuaatá'sij ì siaj
 jáacua'nyij, siata'aj naa tyuutyámua've'ej.

¹⁸ Tyij majta meríj a'yan tyi-
 huo'té'exaatya'ca'aj, tyámua' pu tyi-
 huo'tatyési'huarij maj huo'tá'ijmuejra mej mij
 quee ì tyeítýee tyihuo'támu'vejritýe'en.

¹⁹ Aj mu mij séecan ará'aj ì maj Israel jitze
 ajtyáma'can, ì maj a'áa ja'ráacij a Antoquíia,
 majta a Iconio, mati'ij mij a'yan tyihuo'té'exaaaj ì
 tyeítýee tí je'ej pua'aj tyí'tyevij ì Pablo. Aj mu mij
 ì tyeítýee jaatyáto'sij tyetyéj jime' a'íjci ì Pablo,
 a'yaa mu tyí'mua'ajcaa tíjin pu'ríj huamuí',
 mati'ij mij jì'rasa'riéechajraa ajéjre' ì chájta'naj
 jitze. ²⁰ Ajta mati'ij a'íimaj ì maj tyá'tzaahuatye'
 tyúusíij, a'íi mu mij eetyahuústiraj a'íjci jimi ì
 Pablo, aj pu'ij ájchej, ajtáhua'aj ujo'tyájrurij u
 chájta', yaa ariá'pua'aj pu jó'raa a'íjci jamuán ì
 Bernabé, a'áa mu jó'ju' a Derbe.

²¹ Mati'ij huo'ixáatya'aj ì nyúucarij ì Dios tí
 jin hue'rátóosij, a'ájna a Derbe, jo'maj jéehua
 huojomue'tij ì tyeítýee maj tyá'antzaahuaj, aj
 mu mij támij huariá'cij a'ájna a Listra, majta
 a'ájna a Iconio, majta a Antoquíia. ²² A'yájna
 yatij huaca'aj jéehua mu ca'nyíjra'aj huo'ta'
 a'íimaj ì maj tyá'tzaahuatye', a'yaa mu tyi-
 huó'ixaaaj mej mij a'yan tyityaajú'caj je'ej tí

tyúuxie've', majta mu a'yan tyihuo'té'exaaaj tì ajta juxie've' maj jaapuéjtzitarej mej mij ujo'tyájrutyey jo'tij Dios tyejé'ijtaj. ²³ Majta mu huáasij antyíhuo mej mij tyu'tyáhuüre'en hua' tyeyúuj tzajta', mati'ij mij huatyéenyuj i Dios jimi, majta huoo'ítzi'va'aj, aj mu mij jitzán huo'tyájtó a'íjci i tavástara' i maj jitzán tyá'antzaahuaaj.

I Pablo ajta i Bernabé, majtáhua'aj mu ujó'ju' a Antoquía Siria tì jitze ajtyáma'can

²⁴ Mati'ij mu jó'ju' a'ájna a Pisidia, a'áa mu mij ja'rá'aj séej chuéj japua tì a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Panfilia. ²⁵ Mati'ij huo'ixáatya'aj i nyúucaria'ra' i Dios, a'ájna chájta' tì a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Perge, aj mu mij támij jo'cáj a'ájna chájta' tì a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Atalía. ²⁶ A'áa mu báarcuj jitze atyáacij, mati'ij a'áa jó'ju' séej chuéj japua tì a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Antoquía, a'ájna chájta' jo'maj yo'táhuaviiraca'aj tì i Dios huó'cha'íin, mej mij a'yan tyu'muárie'en je'ej maj meríj tye'entyicí'ij. ²⁷ Mati'ij a'áa ja'rá'aj a Antoquía, aj mu mij hua'ajsii i maj tyeyúuj tzajta' jusi'rihua'aj, néijmi'i mu huo'té'exaa je'ej tì i Dios tyu'muáriej a'íjima jimi, je'ej tì ajta i tavástara' tyihuo'tá' a'íjima i maj séej chuéj japua já'ma'can mej mij majta a'íimaj tyá'antzaahuatye'en. ²⁸ I Pablo ajta i Bernabé, a'áa mu á'tyeej hua' jamuán i maj tyá'tzaahuatye'.

15

Mati'ij a'áa ja'tyúusii a Jerusalén

¹ A'áa mu a'náj séecan ja'rá'aj a'ájna a Antoquíia, Judea maj ja'ráacij, mati'ij mij huatyóohuij maj a'yan tyihuó'mua'tyej i ju'ihuáamua', tiquee je'ej tyí'rij ti Dios tyihuo'tú'uunyi' tìpua'aj mequee ja'antyisíjchej i junavíj, a'yájna tí'ij tyeetyájtoo i Moisés.

² A'íjna i Pablo, ajta i Bernabé, tyámua' mu tyihuó'ixaa'j tzáahuatyí'ra'aj jime', mati'ij mij a'íjma antyíhuo a'íjci i Pablo majta i Bernabé, majtáhua'aj séecan, mej mij a'áa jó'ju' a Jerusalén, majta je'en jaaxá'pui'intare'en a'íjma jamuán i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huásij i maj jusi'rii u tyeyúuj tzajta' a Jerusalén.

³ Mati'ij a'áa ja'ráacij a Antoquíia, a'áa mu je're'nyej a Fenicia, majta a'ájna a Samaaria, majta huo'té'exaa maj majta a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can tyá'antzaahua'j i Dios jimi. Aj mu mij huatóotyamua'vej a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' mati'ij huó'namuajri' je'ej maj tyí'xajtaca'aj.

⁴ Mati'ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén a'íjna i Pablo ajta i Bernabé, tyámua' mu tyihuo'tyéje a'íimaj i maj jusi'rii u tyeyúuj tzajta', majta i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huásij. Mati'ij mij néijmi'i huo'té'exaa je'ej ti i Dios tyámua' tyú'ruuj hua' jimi i séecan i tyeétyee. ⁵ Majta séecan a'íimaj i fariseos i maj majta tyá'tzaahuatye', a'íi mu ájhuiixij, mati'ij mij a'yan tyu'taxájtaca' tìjìn:

—Juxie've' maj ja'antyísiichixi'in i junavíj a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' i maj séej chuéj japua já'ma'can, miche' ja'rá'astej néijmi'i je'ej ti tyu'ta'íjtaca' a'íjna i Moisés.

⁶ Aj mu mij tyúusiij a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huáasij, mej mij tyi'huó'ixaatye'en a'íjci jime'.
⁷ Mati'ij a'tzúj a'tyéevi'ij maj tyi'xaj, aj pu'ij i Pedro ájchej, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa'j tijn:

—Nye'ihuáamua', mua'aj xu seríj jamua'reej a'náj ti imuáj i Dios na'antyíhuoj nyéetzij, nyej nyij huo'té'exaatye'en i nyúucarij ti jin Dios tyi-huo'tú'uunyi' i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, mej mij a'íimaj tyá'antzaahuatye'en. ⁸ Ajta i Dios, i ti jú'mua'ree je'ej ti a'tíj tyi'mua'tzej i jutzájta', a'íi pu taataséjra ti huo'taxié'vej, ji'nye a'yaa pu cha'tána'aj tyihuo'tá' a'íjna i ju júuricamej ti'ij huatyá'itzeere'en a'íjma tzajta' ti'ij ajta ityájma tyitaatá'. ⁹ A'íjci jimi i Dios, néijmi'i tu taxa'aj tyana'aj een, ji'nye a'yaa pu cha'tána'aj tyámua' tyihuó'ruuj mati'ij jimí tyá'antzaahua'j. ¹⁰ A'íj pu jin, ¿ji'nye een jime' a'yan setyá'xaj i Dios a'íjci jime' siaj tyihuá'ijtye' a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' yi'ráj jime' i maj quee ja'viicue'raca'aj i tahuásimua'ci'ij, tyajta ityáj? ¹¹ Ajta a'yájna, a'yaa tu tyá'tzaahuatye' tyaj quee tyu'nájchitaca', a'íjci jime' ti tavástara' tajapuá huatanyúj, a'yaa pu cha'tána'aj hua' japua tyu'tányuusij a'íjma.

¹² Aj mu mij néijmi'i huatyápua'riaca' i maj tyi'xajtaca'aj, mati'ij mij huó'namuajri' je'ej maj

tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjna i Pablo, ajta i Bernabé. Néijmi'i mu huo'té'exaa je'ej ti i Dios tyihuo'tá' mej mij tyi'tíj huo'taséjratye'en i maj jin tyámua' tyo'taséj, a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can. ¹³ Mati'ij ja'antyipua'rij i maj tyí'xajtaca'aj, aj pu'ij Santiago a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Nye'ihuáamua', sianáanamujri'. ¹⁴ Simón pu taaté'exaa ti i Dios huo'tyáhuu a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, séecan i tyeítjee tzajta' mej mij majta tyámua' tyaatá'an. ¹⁵ Je'ej maj tyí'xaj a'íimaj, a'yaa mu cha'taj mana'aj ará'tyeej tyo'yú'xaca' i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze, ¹⁶ a'yan tijin:

Ti'ij antyúuci'tyij, aj nu xaa nyij nyáaj uvé'nyesij. A'íjna i chi'ra'an i David, i ti arí á'vej, nyáaj nu nyajtáhua'aj já'ajca'nyej.

Nyáaj nu ja'antýítaahuaj jájcuan a'íjci jitze i ti ooj ajá'ajnyee.

¹⁷ Mata'aj mij séecan jáahuonyij i tavástara', a'íjma jamuán i tyeítjee i maj séej chuéj japua já'ma'can,

i maj meríj nyejitzé pu huatóomua'aj.

¹⁸ I tavástara' pu jájcuaj imuáj tyu'tá' maj a'íjci tyú'mua'tyij, ajta ará'tyeej ti tyu'tá' i junyúuca.

¹⁹ A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' tyaj quee tyihua'antýiú'nyi'ra'an a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can i maj majta ja'antzaahuatye'sij i Dios. ²⁰ Jéetze' pu tyí'huiire' tyaj tyi-huo'ta'ityi're'en yu'xarij jitze, tyej tyij a'yan

tyihuo'té'exaatye'en maj quee tyí'cua'caj i maj tyu'támu'vejritaca' hua' jimi i hua' dioosij, majta quee juxana'ciria'aj úucaá jamuán, majta i úucaá quee juxana'ciria'aj i tyétyacaa jamuán, majta quee jacua'caa hue'ria'ra' tyi'tíj maj jaatyácue'mi'in, ajta maj quee jacua'caa i xúuria'ra'. ²¹ Ji'nye mati'ij mana'aj tyi-tyeetyóohuij jo'maj jo'cháatimee, tyeítyee mu séejre' maj huá'ixaatye' je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i Moisés, i maj hua' tyeyúuj tzajta' já'ji'vii tí'ijta atyojo'ré'nyej a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii.

I yu'xarij maj huo'ta'ítyi'ri' a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can

²² A'íimaj i maj tamuáamuata' japan hua'puaj ará'asej, majta i huásij, majta néijmi'i i maj jusi'rii u tyeyúuj tzajta', a'íi mu jo'xá'pui'intarej maj séecan antyíhuoonyij, mej mij huo'ta'ítyej a Antoquía, a'íjma jamuán i Pablo, ajta i Bernabé. A'íj mu antyíhuo i Judas ti ajta a'yan ántyapuaj tijin Barsabás, majta a'íjci i Silas, a'íi mu a'íin pué'een i tyétyacaa maj jéehua juxie've' hua' tzajta' i maj tyá'tzaahuatye'. ²³ A'íjma mu jimi jaata'ítyaca' i yu'xarij ti a'yan tyá'xaj tijin:

“Ityáj i tyaj tamuáamuata' japan hua'puaj ará'asej, majta i huásij i tyaj tasi'rii i tyeyúuj tzajta', yaa tu já'muatyoytye' mu siaj tyá'tzaahuatye', siajta séej chuéj japua jo'cháatimee a'ájna Antoquía, siajta a'ájna Siria, ajta a'ájna a Cilicia. ²⁴ Tu'ríj jáamua'reeri' maj séecan iie'e'ej jo'cíj tyaj quee ityáj huo'ta'ítyaca', a'íi mu mij tyajamua'antyiú'nyi'

a'íjci jime' je'ej maj tyajá'mua'ixaatye', a'íj xu sij jin quee che' je'ej jájtyoovej. ²⁵ Ji'nye néijmi'i tu'ríj a'yan tyo'xá'pui'intarej tyaj séecan antyíhuoonyij ityájma maj jitze ajtyáma'can, tyata'aj tyij huo'ta'ítyej ja'mua jimi, a'íjma jamuán i Pablo, ajta i Bernabé, ²⁶ A'íimaj mu meríj a'yan tyityatóomua'aj maj huá'cui'nyij a'íjci jimi i tavástara' i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een. ²⁷ A'íj tu jin huo'ta'ítyaca' a'íjci i Judas, tyajta i Silas, a'íi mu jamuaaté'exaatye'sij néijmi'i je'ej tyaj tyeríj tyaaxá'pui'intarej. ²⁸ A'yaa pu tyámua' naa tya'rá'najchaca' a'íjci i júuricama'ra' i Dios, ajta ityájma, tyaj quee jéehua tyi'tíj jin tyajá'mua'ijcatye'ej, sulu a'íj tu'uj i ti jéetze' juxie've'. ²⁹ Siaj quee jacua'caa i ya'muáatyee hue'ra' i maj hua' mu'vejritacaa i judioosij jimi, caxu siajta jacua'caj hue'ria'ra' i tyi'tíj ti huatyácue'mi'nyi'huaca' nusu i xúuria'ra', caxu siajta juxana'ciria'aj úucaa jamuán, majta i úucaa quee majta juxana'ciria'aj i tyétyacaa jamuán. Tipua'aj a'yan xáarinyij a'íjci jime' je'ej tyaj tyajá'mua'ixaatye', tyámua' xu tyityeetyá'itzeere'sij i Dios jimi. A'yaa tu tyaja'muatyojtzi're'."

³⁰ Mati'ij a'íimaj huo'tatyóotya'aj, aj mu mij jo'cáj a'ájna a Antoquíia, aj mu mij hua'ajsií néijmi'caa i maj tyá'tzaahuatye', mati'ij mij huo'tapíj i yu'xarij. ³¹ Mati'ij a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' jo'jíjvej i yu'xarij, tyámua' mu naa tyityaatóotyamua'vej, ji'nye jéehua pu ca'nyíjra'aj huo'ta'. ³² Ajta a'ájna i Judas, ajta

ì Silas, ì maj majta tyihuá'ixa'tyahua'aj ì Dios jitze ma'can, a'íi mu jéehua ca'nyíjra'aj huo'ta' ì ju'ihuáamua' a'íjci jime' ì maj tyihuo'té'exaaj. ³³ Matí'ij a'tzúj a'áa a'tyéevi'ij, aj mu mij ì maj tyá'tzaahuatye' tyámua' naa tyihuo'tatyójtjej mej mij juxáahuaj jó'ciinyej, mata'aj mij matáhua'aj a'áa ja'rá'astij a'íjma jimi ì maj uhuojo'ta'ítയാca'. ³⁴ Ajta a'íjci ì Silas, a'yaa pu tya'ránajchaca' ti a'áa jo'tyá'itzeere'en. ³⁵ Ajta a'íjna ì Pablo, ajta ì Bernabé, a'íi mu Antoquíia jo'tyá'itzee, majta séecan jamuán, móoche' mu tyihuá'mua'tyajca'aj, majta huá'ixaatya'ca'aj ì tavástara' nyuucacaj.

Tí'ij ì Pablo ajtáaraa a'íjci jimi ì Bernabé

³⁶ A'tzúj a'tyéevi'icaj, aj pu'ij ì Pablo a'yan tyaaté'exaa a'íjci ì Bernabé tíjin:

—Tyooj tyajtáhua'aj huojó'va'muáaren ì ta'ihuáamua' ì maj a'áa jo'cháatimee néijmi'que' jo'tyaj tyeríj huojó'ixaa ì nyúucaria'ra' ì tavástara', tyata'aj jáamua'reej je'ej ti tyihuá'huiire'.

³⁷ Ajta a'íjna ì Bernabé, a'íj pu vi'tímu'cay ì Juan, ì maj majta a'yan jatamuá'muaj tíjin Marcos. ³⁸ Ajta a'íjci ì Pablo capu ja'ránajchaca' ti já'anvi'tij, jí'nye ì Marcos pu a'áa huojóohua'xijca'aj a'ájna a Panfilia, capu che' hua' jamuán tyihuá'mua'tyajca'aj. ³⁹ A'íj mu jin quee tyámua' tyo'xá'pui'intarej, matí'ij mij juxáxui'ij jo'cíxij, ajta a'íjna ì Bernabé, a'íj pu jo'ví'tij ì Marcos, báarcuj jitze mu jo'cíj a'ájna a Chipre. ⁴⁰ Ajta a'íjna ì Pablo, a'íj pu huatajé ì Silas tí'ij jamuán jó'me'en, majta a'íimaj ì

maj tyá'tzaahuatye', a'íi mu jaatáhuaviiri' i tavástara' tí'ij huó'cha'íin a'íijma i maj hua'puaj, mati'ij mij jo'cáj. ⁴¹ A'áa mu huatyéenyej a'ájna a Siria, majta a'ájna a Cilicia, ca'nyíjra'aj mu hua'tá'caria'aj i hua' tyeyúuj tzajta' i maj tyá'tzaahuatye'.

16

Tí'ij Timoteo hua' jamuán ujó'mej a'íijma i Pablo ajta i Silas

¹ A'íjna i Pablo, ajta i Silas, a'áa mu jo're'nyej a Derbe, majta a'ájna a Listra, a'áa mu séej jo'tyoo tí tyá'tzaahuatye', tí a'yan ántyapuj tíjin Timoteo, ajta i náanajra' Israel pu jitze ajtyáma'can, ajta i táatajra' griego pu pué'een. ² Tyámua' mu yó'mua'rajca'aj a'íjci i Timoteo a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' i Listra maj já'ma'can, majta i Iconio maj já'ma'can. ³ A'íjna i Pablo, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj tí i Timoteo ujó'me'en hua' jamuán, a'íj pu jin jaata'íjtaca' maj ja'antyisíjchej i navíira' mej mij quee je'ej tyá'mua'tziire'ej a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, jí'nye néijmi'i mu jamua'reeriaca'aj tí griego pué'eenye'ej i táatajra' a'íjci i Timoteo. ⁴ Néijmi'que' jo'maj jo're'nyinyiica'aj tí'ij na'aj tye'chájta'najmee, a'áa mu huó'ixaaj i tyeítyee je'ej maj tyaaxá'pui'intarej i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huásaj i tyeyúuj tzajta' maj tyí'huíire' a Jerusalén. ⁵ A'íimaj i maj jusi'rihua'aj, a'íi mu ca'nyíjra'aj tooa'care'ej i maj jitzán

tyá'tzaahuatye', a'íj mu jin támui'risima'aj i maj tyá'tzaahuatye'.

Pablo pu jimí huataséjre a'íjna i a'tíj Macedonia ti já'ma'can

⁶ Ajta i júuricama'ra' i Dios, capu huo'ta' maj huó'ixaatye'en i nyúucarij a'ájna a Asia, a'áa mu huatyéenyej a Frigia majta a'ájna a Galacia, ⁷ a'áa mu véjri' tanyéj jo'tij ja'vá'asej síj i chuéj ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Misia. A'yaa mu tyí'mua'ajcaa maj utyájrutyey a'ájna chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Bitinia, ajta capu huo'ta' i júuricama'ra' i Dios. ⁸ Mati'ij mij antacíj után jitze pujmua' a Bitinia, mati'ij mij a'áa je'cáanyey chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Troas. ⁹ Tíca' pu i Pablo tyi'tíj huaséj, ti a'áa jo'tyávaaca'aj után jitze pujmua', a'tíj ti séej chuéj japua já'ma'can ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Macedonia, jéehua pu jaatáhuaviiri' a'yan tijin: “Eetára' yu jitze pujmua' pata'aj taatáhuire'en.” ¹⁰ Ti'ij a'yan tyu'séeraj a'íjna i Pablo, jiyet'zín tu tyámua' huátaruj tyej tyij antáciinyej a'ájna a Macedonia, j'i'nye a'yaa tu tyá'mua'reeriaca'aj ti i Dios taatajé tyej tyij huo'té'exaatye'en i nyúucarij ti jin Dios hue'rátoosij.

Mati'ij tyihuo'mua'aj a'ájna a Filipos

¹¹ A'ájna a Troas a'áa tu i báarcuj jitze atyáacij, tyati'ij tyij jo'cíj a'ájna a Samotracia jo'tij chuéj já'ajnyeej a jáata', yaa ariá'pua'aj tutyij ará'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Neápolis. ¹² Tyajta je'en a'áa jo'cíj,

aj tu tyij a'áa ja'rá'aj séej i chájta'naj jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Filipos. A'áa mu já'chajca'aj a'íimaj i maj Roma jitze aj-tyáma'can, a'íi pu a'íin pu'éen i chájta'naj ti jéetze' juxie've' a'áa ti huataca'aj a Macedonia. A'áa tu á'tyeej a'chu pua'an xicáj. ¹³ A'náj mati'ij pua'aj juso'píhua'aj, aj tu tyij iirácij a jéjre' chájta', a'áa tu jo're'nyej véjri' játye', tyej tyij jáahuoonyij jo'tij jáa'rij tyaj huatyényuunyij i Dios jimi. A'áa tu oorá'saca', tyati'ij tyij huo'té'exaa i nyúucaria'ra' i Dios a'íjma i úuca a maj tyúusiiria'ca'aj. ¹⁴ Síj i íiti', a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Lidia, Tiatira pu já'ma'can a'íjna, cáanarij pu tyí'to'racaria'aj ti tyí'nacamuua. A'íi pu ajta tyá'tzaahuatya'ca'aj i Dios jimi, aj pu'ij Dios jaatá' ti'ij tyámua' tyáanamuaaj je'ej ti tyí'xajtaca'aj a'íjna i Pablo. ¹⁵ Aj pu'ij huái'huaca', majta néijmi'i i ihuáamua'mua', ajta a'yan tyitaatajé a'íjna i Lidia tijin:

—Típua'aj a'yan tyajamuá'miteeraste'ej i nyaj nyeríj ja'tzaahuatye' a'íjci i tavástara', siata'aj mujo'vá'ju'un nyaj jamuán jó'nyaj ja'chej.

Aj pu'ij ca'nyéjrij jime' taatajé.

¹⁶ Séej pu a'yan tyu'ríj, tyati'ij a'áa joojú'caj jo'tyaj tyiye'ixa'tyehua'aj i Dios, a'áa tu íjmue'estaj ja'antynájchaca' ti tyiyáaru' tzajta' séjria'ca'aj ti támua'rej. Séecan pu jimi ajtyávaaca'aj ti'ij jéehua túmii huo'mué'tiste'en. ¹⁷ Ti'quij a'íjna i íiti' taatavén, a'áa pu ja've'jijhuasima'aj tacújta' a'yan tijin:

—A'múumaj mu tyétyacaa mu jahuiire' i Dios i ti tajapuá já'sejre' a'yaa mu mij tyajá'mua'ixaatye' je'ej ti tyí'rij ti Dios tyajamuaatú'uunyi'.

¹⁸ Á'tyeej ti a'yan tyihuojó'vajran, 'asta na'aj quee i Pablo jatyúna'vej, aj pu'ij ooré'nyeeriaca', tí'quij a'yan tyaatajé a'íjci i tyiyáaru' tijn:

—A'yaa nu tyí'mua'ijtye' a'íjci jitze ma'can i Ciríistu' paj iirájra'nyij a'mújci'jitze mu íjmue'estaj.

Ti'ij a'yan tyaatajé, aj pu'ij iirájraa a'íjci i íitaj tzajta'.

¹⁹ Majta a'íimaj i maj tyé'ijtya'ca'aj i íjmue'estaj, mati'ij jáamua'reeri' tíquee che' je'ej tyí'riitaca'aj maj jaamué'tin i túmii a'íjci jimi, aj mu mij huo'vívi' a'íjma i Pablo majta i Silas. Mati'ij mij huojó'ví'tij a'íjma jimi i maj tyí'ijta a'ájna jo'tij ja'rájta'cuaj. ²⁰ Mati'ij mij a'yan tyihuo'té'exaaj i juéesij tijn:

—A'íimaj i tyétyacaa, Israel maj jitze aj-tyáma'can, jéehua mu hua'jaaxiejtye'ej iiye'ej maj huacháatimee. ²¹ Yi'ráj mu tamua'tyej tíquee je'ej tyí'rij tyaj ja'antzaahuatye'en, na'ríij tyaj a'yan huárinyij ityáj i tyaj Roma jitze aj-tyáma'can.

²² Mati'ij mij i tyeítýee huo'tájaaxiejvi'ri' a'íjci i Pablo, majta i Silas, aj mu mij i juéesij tyu'ta'íjtaca' maj tyihua'cáa'ri'raxi'in i tyihuá'caanaa, majta hue'riá'vaxi'in. ²³ Mati'ij jéehua huo'tyaváaxi'ij, aj mu mij hue'tyáanaj, majta jaata'íj i ti tyí'cha'ij ti huó'cha'íin tyámua'naa. ²⁴ Aj pu'ij a'ájna i maj tyéecha'íiraj,

a'íi pu a'úun huojo'tyáito jo'tij quee já'i'rij maj iirá'cïnyej, ajta i huá'icaj, a'áan pu a'nárujtya'xij i táabla jitze.

²⁵ A'tzáaj jé'ta' tíca', a'íjna i Pablo ajta i Silas, móoche' mu tyenyúusima'caj i Dios jimi, majta tyí'chuiicaca'aj, majta i séecan i maj nami'huaca'aj hua' jamuán, a'íi mu huá'namuajraca'aj, ²⁶ ti'ij jiye'tzín jime' huatóoca'tzij i chuéj, ajta i chi'ij jo'maj je'tyánami'huaca'aj, ca'nyiin pu huatóoca'tzij. Aj pu'ij tya'antácuunyixij jo'maj je'tyánami'huaca'aj, ajta tyí'ijtzaanyixij i cadéenaj i maj jin anají'qui'huajma'caaj i maj námi'. ²⁷ Ajta a'íjna i ti tyí'cha'icaca'aj, ti'ij huájij, aj pu'ij jaaseej ti arí tya'antacúunyi'huajma'caj jo'tij tyeje'tyanámi'huajma'caa, ti'quij juchúun ijcutaca' ti'ij huóoje'caj, ji'nye a'yaa pu jaata'aj maj meríj iiráacij i maj nami'huaca'aj. ²⁸ Ajta i Pablo, a'yaa pu tyaatajé ca'nyiin jime' tijin:

—Capáj asíj je'ej ja'uurej, yú'tyaj tyooj néijmi'i iiráatyij.

²⁹ Aj pu'ij tiéj huáhuo i ti tyí'cha'icaca'aj, ti'quij huatéechisima'aj ujo'tyájrurpij jo'maj já'nami'huaca'aj, aj pu'ij tyítunutaca' a'ájna véjri' jo'maj jo'tyú'uuca'aj a'íjna i Pablo, ajta i Silas. ³⁰ Ti'quij hui'ráavi'tij, aj pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye náarinyij ti'ij Dios tyinaatú'uunyi'?

³¹ Matí'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Ántzaahuatye' i tavástara' a'íjci i Jesús, aj pu i Dios tyimuaatú'uunyi'raj, ajta a'íjma i maj ajamuán aja'chej.

³² Mati'ij mij jáa'ixaa i nyúucaria'ra' i tavástara' a'íjci i a'tíj, majta a'íjma i maj jamuán aja'chej. ³³ A'áa pu'uj tána'aj a'tzáaj tíca' a'íjna i ti tyí'cha'íica'aj, a'íi pu huo'jó'sij i maj tyí'puejtyi'huaca'aj, ajta je'en huái'huaca' a'íjna i ti tyí'cha'íica'aj, majta i maj jamuán aja'chej. ³⁴ Ti'ij ij huojó'ví'tíj i juchéj, aj pu'ij tyi-huo'cue'ej, ajta i maj jamuán aja'chej, jéehua mu huatóotyamua'vej a'íjci jime' maj ja'antzaahuaaj i Dios.

³⁵ Iiya' mu'uj a'íimaj i juéesij huo'ta'íj i xantáaru'uj, a'yaa mu tyaaté'exaa a'íjci ti tyí'cha'íica'aj ti hue'rátóonyij a'íjci i Pablo ajta Silas. ³⁶ Aj pu'ij a'íjna i ti tyí'cha'íj, a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Pablo tíjin:

—Manaata'íj i juéesij nyaj jamui'rátóonyij, pu'ríj siaj juxáahuaaj jó'ciinyej.

³⁷ Ajta a'íjna i Pablo, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj a'íjma i maj tyí'cha'íj tíjin:

—Ityájma, i tyaj romanos pu'éen, a'íi mu jéjrista' taatyáavaxij tyeítjee tzajta', majta quee xu tyi'tíj taa'íhuo'raj je'ej tyaj tyi'tíj jin tyi-tyo'tyá'itzee, mati'ij mij te'tyáanaaj. ¿Nyi íjij meri'ij támij jaxie've' maj tíi'rátóonyij avíitziij jime'? Catu iiráaju', miche' a'íimaj yeve're'nyej mata'aj a'íimaj tíi'rátóonyij.

³⁸ Mati'ij mij i xantáaru'uj a'yan tyihuo'té'exaaaj a'íjma i juéesij je'ej ti tyu'taxájtaca' a'íjna i Pablo, aj mu mij tyámua' tyu'tátziin a'íimaj i juéesij mati'ij jáamua'reeri' maj romanos jitze ajtyáma'cantaca'aj a'íjna i Pablo ajta i Silas. ³⁹ Mati'ij mij ujó'ju' a'íimaj i

juéesij mej mij utyojo'túu'uunyi' hua' jimi i maj hua'puaj, aj mu mij hue'rájtoo, majta huo'ta'íj maj eeráciinyej a'ájna a chájta'. ⁴⁰ Majta a'íimaj i maj hua'puaj, a'íi mu iiráacij jo'maj já'nami'huaca'aj, mati'ij mij a'áa jó'ju' Lidia ti ja'chej, mati'ij huo'séeraj majta ca'nyíjra'aj huo'tá'aj i maj tyá'tzaahuatye', aj mu mij jo'cíj.

17

Mati'ij tyúunyo'si'ij a'ájna a Tesalónica

¹ Mati'ij mij jo'cíj, a'ájna i Pablo ajta i Silas, a'áa mu jo're'nyej chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Anfípolis, majta a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Apolonia, mati'ij mij a'áa ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Tesalónica, jo'tij hua' tyeyúuj já'sejre' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can. ² Ajta a'ájna i Pablo a'yaa pu'uj tyu'méj je'ej ti tyeyí'tihua'aj ti tyihuó'mua'tyej, a'úu pu jo'tyájrurij hua' tyeyúuj tzajta', ti'ij a'yan atyojo're'nyej a'ájna xicáara' jitze mati'ij pua'aj juso'pii, huéeicaj sáahuaj pu tyihuó'ixaaj i yu'xarij jitze.

³ A'yaa pu tyihuá'ixaatya'ca'aj ti a'yan tyúuxie've' ti jajpuéetzij já'ra'nyij a'ájna i ti Dios ja'antyhuj, ajta ti'ij huamuí', a'yaa pu ajta tyúuxie'va'ca'aj ti huatájuurej, a'yaa pu tyihuá'ixaatya'ca'aj tijin:

—A'ájna i Jesús, i nyaj já'mua'ixaatye' a'íi pu a'íin pué'een i Círíistu'.

⁴ Séecan mu tyá'antzaahuaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, aj mu mij huo'jaahua a'íjci i Pablo, majta i Silas. Jéehua mu majta

tyá'antzaahuaaj i maj griego pué'een i maj jana'michej i Dios, majta mue'tíj i úuca a i maj jéetze' juxie've'. ⁵ Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj quee tyá'tzaahuatya'ca'aj, a'íi mu huápu'i'ij huá'anchueerej, mati'ij mij séecan tyísi i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee i maj ámana'aj huaci'ij, mata'aj mij ca'nyíjra'aj huo'tá'an i tyeítyee mej mij huatanyínyu'caj. Aj mu mij a'áa jó'ju' jo'tíj Jasón ja'chej, a'íj mu mij huáhuo i Pablo, majta i Silas, mej mij hui'rávi'tíj, majta tyu'tátuire'en i tyeítyee jimi. ⁶ Ajta mati'ij quee huo'tyoj a'íjma i maj hua'puaj, a'íj mu mij jó'jáj i Jasón, majta séecan i maj tyá'tzaahuatye', a'íjma mu jimi ahuojóotoj i maj tyityatatyíj a chájta', majta a'yan tyitye'entyijíihua tíjin:

—A'íimaj i tyétyaca a i maj tyí'jaaxiejtaj néijmi'que' i cháanacaj japua, a'íj mu jin meríj majta yará'aj, ⁷ ajta a'íjna i Jasón, tyámua' pu tyihuo'tyéje i juchéj, néijmi'i mu a'íimaj quee a'yan ricíj je'ej ti tyí'ijta i tajtúhuan, ji'nye a'yaa mu tyí'xaj ti síj ajtáhua'aj tyí'ijta, a'tíj ti a'yan ántyapuaaj tíjin Jesús.

⁸ Mati'ij a'íjma huánamuajri', je'ej mu pua'aj tyityo'tóomuajtyaca' i tyeítyee, majta i maj tyity-atatyíj. ⁹ Aj pu'ij i Jasón, majta i séecan, túmii mu tyu'tá' a'íjma jimi i maj tyityatatyíj, aj mu mij huo'tátoo.

Mati'ij a'áa jó'tyú'uuca'aj a Berea a'íjna i Pablo ajta i Silas

¹⁰ Tíca' mu i maj tyá'tzaahuatye' huo'ta'ítyaca' a'íjci i Pablo majta i Silas, mej mij jiye'tzín jó'cìinyej a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj

tijin Berea, mati'ij a'áa ja'rá'aj, aj mu mij a'úu jo'tyájrurij hua' tyeyúuj tzajta' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can. ¹¹ A'íimaj i maj Berea ja'chej, jéetze' mu tyámua' naa tyí'tyetyeiityeristaca'aj mequee a'íimaj i maj Tesalónica huacháatima'caa, naa mu tyámua' tya'ancuriáa' i nyúucarij, a'náj tina'aj mu jahuooca'aj i yu'xarij jitze mej mij jáamua'reej tipua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan je'ej maj tyi-huá'mua'tyajca'aj. ¹² A'íj mu jin mue'tíj tyá'antzaahuaj, majta mue'tíj i griego maj jitze ajtyáma'can, a'íi mu majta tyá'antzaahuaj i úucaa maj jéehua juxie've', majta i tyétyacaa. ¹³ Majta i Israel maj jitze ajtyáma'can, Tesalónica maj já'chajca'aj, mati'ij jáamua'reeri' ti i Pablo huá'ixaatya'ca'aj i nyúucaria'ra' i Dios a'ájna a Berea, aj mu mij a'áa jó'ju', mati'ij mij hu-atyóohuij maj ca'nyíjra'aj huo'tá'an i tyeítyee mej mij hua'aj jaaxiejtye'en. ¹⁴ Majta a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', a'íi mu quee á'tyeej, je'en mu jaata'ítyaca' i Pablo ti'ij jó'ra'nyij a'ájna a ti ja'va'ástimee i jájtyij ti ve'éj, ajta a'íjna i Silas, ajta i Timoteo, a'áa mu jo'tyá'itzee a'ájna a Berea. ¹⁵ Majta i maj Pablo jamuán huajú'ca'aj, a'íi mu jamuán ujó'ju' a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Atenas. Mati'ij támij huariá'cij, ajta i Pablo a'yaa pu tyihuo'táhuaviiri' maj a'yan tyaaté'exaatye'en a'íjci i Silas majta i Timoteo maj jiye'tzín uja'rá'ciinyej a'ájna a Atenas.

Ti'ij Pablo a'áa jo'tyávaaca'aj a Atenas

16 Ti'ij Pablo óoche' hua'cho'va'caj a'ájna a Atenas, jéehua pu tyinyú'caca' i jutzájta' a'ájna jime' ti huo'séj i hua' diosij i maj iiratyé'tya'ajma'caa néijmi'que' a chájta'. 17 A'íj pu jin i Pablo tyihuá'ixaatya'ca'aj hua' tyeyúuj tzajta' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta i séecan jamuán i Dios maj na'michej. A'náj tina'aj pu tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjma i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj a'ájna jo'tij tyaja'tuíhuaj tá'yi'ij. 18 Séecan mu a'áa jo'tyú'uuca'aj i maj tyúumua'tyej i maj a'yan hua'tamuá'muaj tijin epicúreos, majta séecan estoicos maj hua'tamuá'muaj, a'íi mu mij huatyóohuij maj tyu'xáj a'íjci jamuán i Pablo. Séecan mu mij a'yan tyí'xajtaca'aj tijin:

—¿Ji'nye tyí'xaj mu ti jéehua tyi'tyáxajta?

Majta séecan a'yan tijin:

—Cuxáa tyí'ta'ixaatye' séej jime' i nyúucarij ti séej Dios jimi já'ma'can.

A'yaa mu tyí'xajtaca'aj, ji'nye Pablo pu tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjci jitze ma'can i Jesús, ajta je'ej maj tyityaatájuurij. 19 Mati'ij mij yo'ví'tij a'ájna jo'maj jóosi'rihua'aj a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Areópago, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi je'ej tyí'rij tyaj jáamua'reej tyi'tíj ti pué'een mu paj jájcuan tyí'tamua'tyej? 20 Ji'nye petyí'ta'ixaatye' tyi'tíj jime' tyej quee yó'itej, tyá'xie've' tyaj jáamua'reej je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij.

21 Majta néijmi'i i maj Atenas já'ma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can i maj meríj a'áa

jo'cháatima'caa a Atenas, a'íj mu namuajraca'aj majta tyuu'ixáatye'ej je'ej ti jájcuan tyi'tíj ricij.

²² Aj pu'ij Pablo aje'ta' huatyéechaxij hua' tza-jta' i maj aja'tyúusiiria'ca'aj a'ájna a Areópago, ti'quij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Mua'aj Atenas siaj já'ma'can, a'yaa nu tyaja'muasej siaj jéehua huá'tzaahuaty'e' i judioosij tyámua'. ²³ Ji'nye nyati'ij majo'cha'canya'aj jo'siaj jóosi'rii, séej nu huaséj ti jitzán a'yan tyé'yu'si' tijin: “Tyámua' tu tya'tá'caa i Dios tyaj quee jamua'tyej.” A'íjci i siaj quee jamua'tyej, tyámua' xu tya'tá'caa, a'íj nu nyij nyáaj jamuaaté'exaatye'ej.

²⁴ 'A'ájna i Dios i ti jaatyátaahuaca' i cháanacaj tyaj japuan séejre', ajta néijmi'i i ti íiyan tyí'sejre', a'íi pu a'ín pué'een i ti tyí'ijta néijmi'que' u tajapuá, ajta néijmi'que' i cháanacaj japua. Capu a'yun chej i Dios íiyu'uj tyeyúuj tzajta' i tyétyacaa maj jaatyátaahuaca'.

²⁵ Capu a'yan tyúuxie've' maj tyi'tíj jin jahuiiria'aj, ji'nye a'íi pu néijmi'caa tatá'caa tyej tyij júurij tá'ra'nyij, ajta tatá'caa i áacaj tyej tyij ucayáatiyi'can, ajta tyitató'caa néijmi'i i ti tyitá'itziitye'.

²⁶ 'A'yaa pu i Dios jáaruuj maj séej mana'aj jitze eerányej i tyáataj néijmi'i i tyeítyee, mej mij néijmi'que' séjre'ej íiyan i cháanacaj japua. Ajta a'yan tyihuo'xá'pu'i'ntari'tzej a'chu maj á'tijti're'en, ajta jo'maj jo'cháatime'nyij.

²⁷ Siata'aj sij jáahuoonyij i Dios, siaj sij jáatyoonyij, capu ajta muja' imuáj já'sejre' ityájma jimi. ²⁸ A'yaa pu tyí'een, ji'nye a'íj

tu jimi júurij i Dios, tyej tyij mahuací'ca'an, tyej tyij tyajta séjre'ej, mati'ij majta a'íimaj i maj tyí'chuicacaa mua'ajmaj jimi, i maj a'yan tyu'taxájtaca' tijin: "Ityáj tu tyajta i Dios jítze eeráma'can." ²⁹ Ji'nye ityáj tu i Dios jítze eeráma'can, capu ij juxie've' tyaj a'yan tyí'mua'ajcaj ti Dios ooroj jin taavijhua, nusu i pláataj jime', nusu tyetyéj jime'. Capu a'yan een tí'ij tyi'tíj i maj jaatyátaahuaca' i tyeítýee je'ej maj ye'ej tyéejtyoj i jumua'tzíira'aj jime'. ³⁰ A'náj imuáj capu i Dios huo'xíjtyej i tyeítýee maj quee jamua'reeriaca'aj je'ej ti tyúuxie'va'ca'aj, ajta ijíij pu a'íin huá'ijtye' néijmi'caa i tyeítýee maj tyá'antzaahuatye'en jimí i Dios. ³¹ Ji'nye i Dios pu'ríj jaataxájtaca' a'náj ti huá'xíjtye'en néijmi'caa i tyeítýee, a'íi pu huá'xíjtye'en a'íjna i a'tíj i Dios ti arí ja'antyíhuoj, ajta arí huo'taséjra ti a'yan tyi'ja'yájna a'íjci jime' ti jaatájuurityej.

³² Mati'ij jáanamujri' maj huatájuurij i mui'chítýee, séecan mu jaatyáxaahuataca', majta séecan a'yan tijin:

—A'yaa tu tyá'xie've' paj pajtáhua'aj tyitáa'ixaatye'en a'íjci jime'.

³³ Aj pu'ij i Pablo iirájraa jo'maj jóosiiria'ca'aj. ³⁴ Séecan mu i tyeítýee jamuán ujó'ju', majta tyá'antzaahuaj. A'yaa pu síj antyapuaaca'aj tijin Dionisio, i ti hua' jítze ajtyáma'cantaca'aj a'ájna a Areópago, ajta síj i íiti' ti a'yan antyapuj tijin Dámaris, majtáhua'aj séecan i maj majta tyá'antzaahuaj.

Ti'ij Pablo a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a Corinto

¹ Ti'quij té'ej i Pablo iirájraa a'ájna a Atenas, aj pu'ij a'áa ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Corinto. ² A'áa pu séej jo'tyoo ti Israel jitze ajtyáma'can ti a'yan ántyapuaaj tijin Aquila, a'áa pu já'ma'can chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Ponto. A'ájna i Aquila, ajta i íra'ra'an ti a'yan ántyapuaaj tijin Priscila, a'íi mu a'áa ja'ráacij a'ájna a Italia, ji'nye a'yaa pu tyu'ta'íjtaca' a'ájna i Claudio i ti va'cán jin tyí'ijta i romanos jimi, maj iirá'ciinyej néijmi'i i maj Israel jitze ajtyáma'can. Ajta a'ájna i Pablo, a'íi pu uhuojo'vá'muaariaca', ³ ajta a'yan cha'taj na'aj tyí'muarie'ca'aj ti'ij a'ájna i Aquila, ajta i Priscila. A'íj pu jin hua' jamuán ajo'tyá'itzee, mej mij néijmi'i tyu'muárie'en. ⁴ Ajta a'náj tina'aj mati'ij pua'aj juso'pihua'aj, a'úu pu ja'tányinyiica'aj hua' tyeyúuj tzajta', jo'tij tyihuaaja'ixa'tyahua'aj ti'ij hua'antymue'tin a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta i maj séej chuéj japua já'ma'can.

⁵ Mati'ij ará'aj a'ájna i Silas ajta i Timoteo Macedonia maj ja'ráacij, Pablo pu huatyóochej ti a'náj tina'aj tyihuó'ixaatye'en i yu'xarij jitze, ajta tyámua' tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ti i Jesús a'íin pué'een i Ciríistu'. ⁶ Majta a'íimaj camu jaxie'va'ca'aj maj jáanamuaaj, a'íj mu jin huatyóohuij maj je'ej pua'aj tyéjeeve, aj pu'ij Pablo tyu'tacá'tzij i tyúucaanaa mej mij jáamua'reej tijin mo'tyá'itzee i Dios jimi, a'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—Mua'aj xu jujíimua'aj pué'eenye'ej xá'ju'un

ti'ij jamua'antyía'sej i puéjtzij, canu nyáaj. Ajta ijíij ti yujo'que'tij ja'mej, hua' jimi nu jo'ma'aj na'mej i maj séej chuéj japua já'ma'can.

⁷ Aj pu'ij iirájraa u hua' tyeyúuj tzajta' ti'quij a'áa ja'rá'aj jo'tij ja'chej a'tíj ti a'yan ántyapuaaj tijin Justo. A'íi pu tyá'tzaahuatya'ca'aj i Dios jimi, ajta avéjri' já'chajca'aj jo'tij i tyeyúuj jo'tyéjvee. ⁸ Ajta a'íjna i Crispo, i ti tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', a'íi pu tyá'antzaahuaj i tavástara' jimi, majta néijmi'i i ihuáamua'mua'. Majta mue'tíj i maj Corinto jo'cháatima'caa, mati'ij jáanamuaajri' i nyúucarij, metyá'antzaahuaj mati'ij mij huái'huaca'. ⁹ A'tzáaj tíca', tavástara' pu huataséjre a'íjci jimi i Pablo, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Capáj tyí'tziinye'ej, póoche' paj hua'ixáatya'aj i nyúucarij, capáj ja'antyápua'cítacare'en. ¹⁰ Ji'nye nyáaj nu ajamuán yésejre', capu a'tíj mua'antymué'tij, ti'ij puéjtzij muaatá'an, majta jéehua i nyetyeítyeristyamua' yésejre' iye'ej chájta'. ¹¹ A'íj pu jin i Pablo séej nyinyi'ra'aj japuan jé'ta' a'áa já'tyeej a'ájna a Corinto, hua'mua'tyáaj a'íjci i nyúucaria'ra' i Dios.

¹² Ti'ij i Galión tyi'tyávaaca'aj tajtúhuan jime' a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Acaya, i maj Israel jitze ajtyáama'can, a'íi mu tyinyínyu'cacuca' a'íjci jimi i Pablo, mati'ij mij yo'jáj i juéesij jimi. ¹³ Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa i tajtúhuan tijin:

—A'íjna i tyáati', a'íi pu huá'mua'tyej i tyeítyee mej mij seequéj tyá'na'miche'en i Dios, ma'ajta

quee a'yan tyitatá'caa i tayi'ráj tyaj a'yan rijcaj.

¹⁴ Pu'ríj tin tyu'taxáatajche' a'íjna i Pablo, ti'ij i Galión a'yan tyihuo'té'exaaj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can tijin:

—Típua'aj tyi'tíj je'ej huá'uurenyijche', na'ríj a'tíj huajé'catajche', aj nu xaa ja'muanamuáarajche' mua'ajmaj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, ¹⁵ ajta nyúucarij na'aj pué'een i siaj jin tyí'ijta, a'yaa pu tyi'tyéevijtij siaj jujíimua'aj siana'aj jo'xá'pui'intare'en, ji'nye canu nyáaj já'xa'pui'intare' a'íjci i nyúucarij.

¹⁶ Ti'ij ij i Galión tyu'ta'íjtaca' maj néijmi'caa iirá'ityej a'ájna jo'maj jóosi'rihua'aj i juéesij.

¹⁷ Aj mu mij néijmi'i jaatyéevi' a'íjci i Sóstenes i ti tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', mati'ij mij jaatyáavaxij jiisa'puaj i tajtúhuan. Ajta a'íjci i Galión, capu jitzán juxié'va'ca'aj.

Ti'ij i Pablo ajtáhua'aj a'áa jo'mej a Antoquíia

¹⁸ Ajta i Pablo tyámua' pu óoche' tyé'tyee a'ájna Corinto. Ti'quij huo'tatyójtijej i ju'ihuáamua', ajta je'en báarcuj jitze atyájraa, a'íjma jamuán i Priscila ajta i Aquila. Mati'ij mij antacíj a'ájna séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Siria. Ti'ij quee xu uja'rayí'váacaj a'ájna a Cencrea, aj pu'ij ahuóosisaaxij ti'ij aróo'astej tyi'tíj ti jin atóoraj.

¹⁹ Mati'ij a'áa ja'rá'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Éfeso, a'áa pu i Pablo huojoohuá'xij a'íjma i Priscila ajta i Aquila, ti'quij u tyeyúuj tzajta' jo'tyájrurij, ajta je'en tyihuó'ixaaaj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can

ì maj a'úun jóosi'rihua'aj. ²⁰ A'íi mu mij jaatáhuaviiri' ti jéetze' á'tyeevi' hua' jamuán, ajta capu otyóoca'an. ²¹ Aj pu'ij huo'tatyójtje, a'yaa pu tijin:

—Típua'aj ì Dios a'yan tyá'xie've'ej, nya-jtáhua'aj nu yajamuarámuaarij.

Ti'quij ì Pablo ì báarcuj jitze atyájraa, aj pu'ij jó'raa. ²² Ti'ij ij a'áa ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Cesarea, ajta je'en a'áa jo're'nyej a Jerusalén, ti'ij huo'tatyójtje'en ì maj tyeyúuj tzajta' jusi'rii, aj pu'ij té'ej a'áa jo'mej a Antoquía. ²³ A'tzúj a'tyeevi'caj, aj pu'ij té'ej jájcuan iirájraa, ti'ij a'áa ja'tanyej jo'tij ja'chájta'najmee a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Galacia, ajta a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Frigia. A'íi pu ca'nyíjra'aj hua'tá'caria'aj néijmi'caa ì maj tyá'tzaahuatye'.

Ti'ij Apolo tyihuó'ixaaj a'ájna a Éfeso

²⁴ A'áa pu a'náj síj jo're'nyej Israel ti jitze ajtyáma'can, a'yaa pu ántyapuaaj tijin Apolo, a'áa pu já'chajca'aj chájta'naj jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Alejandría. Tyámua' pu tyee'yí'tihua'aj ti tyihuó'ixaatyen, ajta tyámua' tyiyo'iteeca'aj je'ej ti tyé'yu'si' ì yu'xarij jitze. ²⁵ Naa pu tyú'mua'reeriaca'aj je'ej ti tyá'xie've' ì tavástara', ajta naa tyuutyámua've'ej tyihuá'ixaatyaca'aj, tyámua' pu tyihuá'mua'tyajca'aj a'íjci jitze ma'can ì Jesús, ajta a'íj pu'uj mua'reeriaca'aj ì ti jin ì Juan huo'iiri'. ²⁶ A'íi pu huatyóochej ti tyihuó'ixaatyen u tyeyúuj tzajta' naa tyu'toocua'nyéej, mati'ij jáanamujri', a'ájna

i Priscila ajta i Aquila, a'íi mu jaatajé tí'ij uhuojo'vá'muaarej, aj mu mij jéetze' tyámua' tyaatá'iteeri' je'ej tí tyá'xie've' i tavástara'.
 27 Ajta tí'ij i Apolo arí jo'yi'muúicaj a'ájna a Acaya, a'íi mu i maj tyá'tzaahuatye' canyíjra'aj jaatá', aj mu mij yu'xarij huo'ta'ítyi'ri' i maj tyá'tzaahuatye' i maj a'áa ja'chej, mata'aj mij tyámua' tyeetyéjeevej. Tí'ij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Acaya, tyámua' pu tyihuo'tyáhuui a'íjma i tí Dios huo'ta' juxié'vi'ra' jime' mej mij tyá'antzaahuatye'en. 28 Ji'nye a'yaa pu tyihua'ráaje i tyeítyee i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta i yu'xarij jitze pu huo'taséjra tí Jesús a'íin pué'een i Ciriístu'.

19

Tí'ij Pablo a'áa jo'tyávaaca'aj a Éfeso

1 Tí'ij ooj i Apolo a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a Corinto, Pablo pu huáara mui'caquéj tí'ij na'aj tyi'chájta'najmee a'áa tí huataca'aj a Asia. Tí'ij ij té'ej a'áa ja'rá'aj a'ájna a Éfeso, jo'tij jéehua huojo'tyój i maj tyá'tzaahuatye'. 2 A'yaa pu tyihuo'ta'íhuo'ri' tíjin:

—¿Nyí sia'ancuriáa' i júuricama'ra' i Dios siatí'ij tyá'antzaahuaj?

Matí'ij mij a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Catu ma'yá'namuajraca'aj maj jaxajta i júuricama'ra' i Dios.

3 Aj pu'ij i Pablo a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tíjin:

—¿A'tanyíj nyúucaritze' xáai'huaca'?

Matí'ij mij a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—A'íj tu nyúucaritze' huái'huaca' i Juan.

⁴ Pablo pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Juan pu huo'ñiri' i tyeítýee mej mij seequéj tyú'mua'tyij i jutzájta', ajta a'ñi pu huá'ixaatya'ca'aj maj tyá'antzaahuatye'en a'ñci jimi i ti ooj uvé'nyesij majca'huáyee, a'ñi pu a'ñin pué'een i Jesús.

⁵ Mati'ij jáanamujri', aj mu mij huái'huaca'nyúucaritze' i Jesús. ⁶ Ajta ti'ij i Pablo hua'vá'muarie'xij i hua' mu'úutze', aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios huatyá'itzee hua' tzajta'. Mati'ij mij huatyóohuij maj tyu'xáj nyúucarij jime' i maj quee xu jaayí'tihua'aj, majta maj tyu'taxáj i Dios jitze ma'can. ⁷ A'yaa mu a'chu tamuáamuata' japuan hua'puaj i tyétyacaa ará'axcaa.

⁸ Huéecaj máxciríe' pu á'týeej ti i Pablo uja'tá'nyinyiica'aj hua' tyeyúuj tzajta', jo'tij tyihuaja'ixaatya'ca'aj quee tyí'tziinye'ej, ajta hua'tyámue'tisima'aj i tyeítýee a'ñci jime' i ti jin i Dios tyí'ijta. ⁹ Majta séecan, camu jáanamujri' i nyúucarij ti huá'ixaatya'ca'aj, sulu a'yaa mu mij je'ej pua'aj tyí'xajtaca'aj i tyeítýee tzajta'. Ti'quij i Pablo avá'raj a'ájna hua' tzajta', ajta séecan jo'ví'tij i maj tyá'tzaahuatye', a'ájna jo'maj tyihuaja'mua'tyej, jo'tij ja'chej i ti a'yan ántyapuaj tijin Tirano. A'áa pu a'náj tina'aj tyihuá'ixaatya'ca'aj, ¹⁰ a'yaa pu huaríj a'chu hua'puaj nyinyi'ra'aj ti a'yan tyihuá'mua'tyajca'aj, a'íj mu jin néijmi'i i maj a'áa jo'cháatima'caa a'ájna a Asia i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'ñi mu jáanamujri' i nyúucaria'ra'

ì tavástará'. ¹¹ Ajta a'íjna ì Pablo, va'cán pu jin tyámua' tyí'uuriajca'aj ì tyeítýee tzajta' a'íjci jitze ma'can ì Dios, ¹² tí'ij ajta a'íjna ì paanyújra' a'íjci ì Pablo, nusu tyí'caanaria'ra', tipua'aj a'tíj hua' japua áan tyojo'ojpíjxi'in ì mej tyí'cucui', aj mu mij tyámua' rinyij, majta ì tyiyáaru'uj iiráaju' ì maj hua' tzajta' séejre' ì tyeítýee.

¹³ Majta séecan ì maj Israel jitze ajtyáma'can ì maj a cáayej jitze ajcáci'ca'aj, a'íi mu hui'tamuárityahua'aj ì tyiyáaru'uj ì maj hua' tzajta' séjria'ca'aj ì tyeítýee, máaxie'va'ca'aj maj a'yan huárinyij nyúucaria'ra' jitze ì Jesús, a'íj mu jin a'yan tyihuá'jeevaca'aj ì tyiyáaru'see tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ijtye' a'íjci jitze ma'can ì Jesús ì tí jitzán ma'can tyí'xaj ì Pablo siaj iiráciinyej.

¹⁴ A'yaa mu rijcaa ì maj aráahua'puaj ará'axcaj ì maj yójmua'mua' pué'een a'íjci ì a'tíj tí a'yan ántyapuaj tijin Esceva, ì tí tyihuá'ijtya'ca'aj ì maj tyí'huüre' u tyeyúuj tzajta'. ¹⁵ Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'íjna ì tyiyáaru' tijin:

—Nyáamua'tyej a'íjci ì Jesús, nyajta nu jamua'reej a'tíj tí Pablo pué'een, arí mua'aj, ¿a'tyaanyíj siaj puírícij?

¹⁶ Tí'ij a'yan tyu'taxájtaca', aj pu'ij a'íjna ì tyiyáaru' jiyet'zín hua' jitze rájve, ajta huo'mué'tij tí'ij huo'tyényo'si'ij. Matí'ij mij huatóo'uj mamuámua'vi'ij majta tyi'puéetyi'huaj.

¹⁷ Majta ì maj a'áa já'chajca'aj a'ájna a Éfeso, ì maj Israel jitze ajtyáma'can, majta ì maj séej chuéj japua já'ma'can, néijmi'i mu jáamua'reeri' je'ej tí tyi'tíj huó'ruuj, a'íj mu jin tyu'tátziin.

Mati'ij mij jéetze' mue'tíj jaamua'aj a'íjci i tavástara' Jesús.

¹⁸ Majta mue'tíj i maj tyá'antzaahuaj, a'íi mujo'vá'ju'un mej mij huatóoxaj jéjrista' tyi'tíj maj je'ej pua'aj huáruuj, ¹⁹ majta mue'tíj i maj tyí'chahuaa, umuj tyaja'ráai'puj i tyúuyu'xaa, mati'ij mij tyu'tyáatiej, metyi'séeracaj i tyeítyee. Mati'ij mij jaatyé'itej a'chu ti tyá'najchica'aj a'íjna i yu'xarij, a'yaa pu ará'aj a'chu huá'puatyej japuan tamuáamuata' ví'ra'aj i pláataj. ²⁰ A'yaa mu i nyúucaria'ra' i tavástara' meríj jéetze' néijmi'que' tyá'mua'reeriaca'aj, majta jaséjrataca'aj i ti néijmi'i jin putyí'uurej.

²¹ Ti'ij a'yan tyu'ríj, aj pu'ij i Pablo jaaxá'pui'intarej ti uhuojo'vá'muaarej a'ájna a Macedonia, ajta a Acaya, ajta ti ooj a'áa jó'yi'ij a Jerusalén. Ajta ti'ij Jerusalén huojó'va'muáaren, juxié'va'aj pu ta'mej ti a'áa jó'me'en a'ájna a Roma. ²² Aj pu'ij i Pablo hua'puácaa huata'ítyaca' i maj jahuiire', a'íjci i Timoteo ajta i Erasto mej mij jó'ciinyej a'ájna a Macedonia, ajta a'íjna óoche' pu a'áa jo'tyóo'itzee a Asia.

Mati'ij tin tyúucuij a'ájna a Éfeso

²³ A'áa mu a'náj jéehua huatanyínyu'cacuca' i tyeítyee a'íjci jime' i maj huataséjre i maj tyá'tzaahuatye'. ²⁴ Síij pu a'íjna pué'eenye'ej i ti a'yan ántyapuaj tijin Demetrio, a'íi pu chi'ij tyí'ta'huacare'ej ti tyi'cále'en i ti pláataj tyúumua'tíj, ti a'yan huasé'rihua'aj ti'ij chi'ra'an i hua' dios ti a'yan ántyapuaj tijin Artemisa, jéehua mu mij jamue'tíjca'aj i maj jimi

tyí'muarie'ca'aj. ²⁵ A'íi pu'ij hua'ajsii a'íjma i maj jimi tyí'muarie'ca'aj, ajta séecan i maj a'yan cha'taj mana'aj eenye' tyí'muarie'ca'aj, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Tyétyacaa, mua'aj xu jamua'reej tyej tyámua' naa tyá'mue'tij i túmii a'íjci jime' i tyaj jin tyí'muarie'. ²⁶ Ajta siati'ij seríj tyí'sej siajta tyí'namuaj, je'ej ti i Pablo metyojo'xajtan tijin i dioosij tyétyacaa maj huo'taahuaca' camu je'can jime' dioosij pu'ricij, a'íj pu jin arí jéehua huo'mué'tij i tyeítjee i maj a'yan ma'can iye'ej Éfeso, ajta néijmi'que' a'áa ti huataca'aj a Asia.

²⁷ 'Je'ej pu pua'aj tyí'uurej, ji'nye a'yaa pu tyu'tái'riitarij tyaj yó'rieenyij i tyaj jin tyí'muijhuacaa, ajta i taj tyeyúuj i ti tzajta' iirájvee i tadioos ti ve'ej, a'íjna i Artemisa, a'yaa pu tyu'tái'riitarij maj quee che' jana'miche'en. Majta camu che' jaataxié've'sij a'íjci i tadioos ti ve'ej i maj jana'michej néijmi'que' a'áa ti huaca'aj a Asia, majta néijmi'que' i cháanacaj japua.

²⁸ Mati'ij a'yan tyú'namuajri', jéehua mu huatanyínyu'cacuca', majta huatyejiihuajra, a'yan tijin:

—¡Che' jusén jin júurij a'íjna i Artemisa, Éfeso ti já'ma'can!

²⁹ Capu je'ej huo'támiteera'j je'ej maj huárinyij a'ájna a chájta'. Mati'ij mij a'íjma jimi ootajé'yaca' a'íjci i Gayo majta i Aristarco i maj Macedonia já'ma'can, a'íi mu jamuán huajú'ca'aj a'íjci i Pablo, mati'ij mij huojo'sa'riéechajra a'ájna jo'maj jóosi'rihua'aj i tyeítjee. ³⁰ Ajta

ì Pablo, a'íi pu utyárutyimui'ca'aj ti'ij ty-ihuó'ixaatye'en ì tyeítyee, majta a'íimaj ì maj tyá'tzaahuatye' camu jaatá' ti utyájrutyey. ³¹ Majta séecan ì maj tyityatatyíj a'ájna a Asia, ì maj naa yó'mua'raj a'íjci ì Pablo, a'íi mu a'yan tyaata'ítyi'rej ti quee ajo're'nyinyiica'an a'ájna jo'maj jóosi'rii.

³² Majta a'íimaj ì tyeítyee ì maj jusiiria'ca'aj séecan mu seequéj tyityetyéjijhuaajsime'ej, majta séecan seequéj, majta jéetze' ará'axcaa ì maj quee jamua'reeriaca'aj je'ej maj een jime' jusiiria'ca'aj. ³³ Majta séecan ì tyeítyee ì maj jamua'reeriaca'aj je'ej maj een jime' jusiiria'ca'aj, a'íi mu tyámua' tyaaté'exaa a'íjci ì Alejandro, ì maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu ajúutajchaca' jo'maj ja've'nyejnye' ì tyeítyee. Ti'quij ì Alejandro jumuáca' jin huo'tá'ijmiejri' mej mij quee che' je'ej tyáhuaasime'en, ti'ij a'íin hua' japua huatányuunyij a'íijma ì maj Israel jitze ajtyáma'can. ³⁴ Majta ì tyeítyee mati'ij jáamua'reeri' ti a'íin Israel jitze ajtyáma'can, néijmi'i mu huatyejíihuajra a'yaa mu á'tyeej a'chu hua'puaj ooraj maj a'yan tyityetyéjijhuaaj tijin:

—¡Che' jusén jin júurij a'íjna ì Artemisa Éfeso ti já'ma'can!

³⁵ Ajta a'íjna ì ti tyí'yu'xaaa, a'íi pu huo'tá'ijmiejri' maj quee che' tyí'xajtaj, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj ì tyeítyee tijin:

—Mua'aj tyeítyee, Éfeso siaj já'ma'can, néijmi'i ì tyeítyee ì maj a'yan huacháatimee ì cháanacaj japua, a'íi mu jamua'reej ti a'íjna ì

chájta'naj antyúumua'reej ti jáacha'iin i tyeyúuj ti tzajta' iirájcaj i dios ti ve'ej, a'íjna i Artemisa, ajta i nyéerima'ra' ti tajapuá je'cáanyej. ³⁶ Capu je'ej tyí'rij ti a'tíj já'xaahuataj a'íjci, xaatapuá'cij mu siaj tyé'jijhua, caxu tyi'tíj je'ej uuriaj siaj quee tyámua' tyá'mua'reej.

³⁷ 'Ji'nye a'íimaj i tyétyacaa i siaj yahua've'vi'tíj camu já'xaahuaj i tyeyúuj, camu majta je'ej pua'aj tyá'xaj i tadioos.

³⁸ 'Típua'aj a'íjna i Demetrio, majta i maj jimi tyí'muarie', típua'aj a'tíj huá'jaaxiejvi'raj, má'maj pueej jin séejre' mu juéesij ajta séejre' jo'maj huojoxíjtye'en, miche' a'áa ja'huóonyuuste'en ajta je'en a'yan tyéejcha'íij ti síij ajta síij jujapuá huatányuunyij. ³⁹ Ajta típua'aj mua'aj tyi'tíj siajtáhua'aj huocaj, a'yaa pu tyúuxie've' maj a'áa yo'taxáj jo'maj néijmi'i jóosi'rii. ⁴⁰ Tyi'tíj ti arí je'ej huaríj ijíij a'yaa pu tyu'táci'pej maj tajitzé tyo'ojpuá'ritye'en a'íjci jime', capu métyi'tíj je'ej tyaj tyi'tíj tyu'taxáj, típua'aj mataata'íhuo' a'íjci jime' i maj huatyejíihuaajra i tyeítyee.

⁴¹ A'yaa pu tyu'taxáataj a'íjna i ti tyí'yu'xacaa, ti'ij ij hue'rá'ityaca' i tyeítyee.

20

Ti'ij i Pablo a'áa jo'mej a Macedonia ajta a Grecia

¹ Ti'ij antyipuá'riaca' i maj huóotya'xij, Pablo pu huo'tajé i maj tyá'tzaahuatye' ti'ij a'íin tyámua' tyihuo'té'exaatye'en. Aj pu'ij huo'tatyóotye'ej, ti'quij a'áa jó'raa a

Macedonia. ² Néijmi'que' pu huó'muaariaca' matí'ij mana'aj tyityeecháatima'caa a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', ca'nyíjra'aj pu hua'tá'caria'aj i nyúucarij jime' i ti jin tyihuó'ixaaj, tí'quij té'ej a'áa ja'rá'aj a'ájna a Grecia, ³ a'áa pu huéicaj máxcirie' á'tyeej. Tí'ij arí tin antyirá'sima'caj i báarcuj jitze tí'ij antára'nyij a'ájna a Siria, tí'ij a'yan tyáamua'reeri' maj a'yan tyaaxá'pu'intarej maj a'áa ye'tyécho've'en i juyáara' jitze jo'tij jo're'nyéenyijche', a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can. Aj pu'ij huariá'raa tí'ij ajtáhua'aj a'áa huatyéenyey a'ájna a Macedonia. ⁴ A'íi mu jamuán jó'ju' i Sópater yójra' a'íjci i Pirro, Berea tí já'ma'can, ajta a'ájna i Aristarco ajta i Segundo i maj Tesalónica ja'chej, ajta i Gayo Derbe tí já'ma'can, ajta i Timoteo, ajta i Tíquico, ajta i Trófimo, i Asia maj já'ma'can. ⁵ A'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' anaquéej mu jó'ju' mej mij a'áa taja'cho've'ej a'ájna a Troas. ⁶ Tyajta ityáj, tí'ij tyo'puá'riaca' i maj tyu'yé'estej a'íjci jime' i maj jacua'caa i páan tiquee cu'ustij, a'áa tu ja'ráacij a Filipos i báarcuj jitze, anxí xicáj tu jitze huo'táa'saca' a'ájna a Troas, a'áa tu tyij aráahua'puaj xicáj á'tyeej.

Tí'ij i Pablo a'áa huajo'vá'muaariaca' a Troas

⁷ Tí'ijta atyojo're'nyey i séej xicáj jitze i ta'nájcaj i itéerij, aj tu tyij tyítasiij tyej tyij huariátatare'en i páan, ajta i Pablo tyi-huá'ixaatya'ca'aj a'íijma i maj tyá'tzaahuatye'. Ji'nye a'yaa pu tyúuxie'va'ca'aj tí jó'ra'nyij yaa ariá'pua'aj, a'íj pu jin jéehua tyihuó'ixaaj 'asta

na'aj quee jé'ta' tíca' tya'rá'aj. ⁸ A'áa tu ja'tyítasiij ánimuaj i chi'ij tzajta', ti huéicaj jujapuá tyiváatimee, a'áan pu ú'taaca'aj jéehua i tatzárij jime'. ⁹ Ajta tyamuéej a'úun je'rácatyii ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Eutico, a'áan pu jo'huáayixij jo'tij ja'nácun. Ajta a'íjna i Pablo jéehua pu tyihuó'ixaa, a'íj pu jin huamué'tichej i cutzúj jime' a'íjna i Eutico, ti'quij tyámua' huápu'ij tyu'tácu, aj pu'ij ancuré'vej a'íjci jitze i chi'ij ti huéicaj jujapuá tyiváatimee, mu'chícan mu'uj mij jajriáj. ¹⁰ Aj pu'ij acájraa i Pablo, ti'ij ij ja've'vi'raxij a'íjci i tyamuéej. Ajta a'yan tyihuo'té'exaa a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' tijin:

—Caxu tyí'tziinye'ej, óoche' pu júurij.

¹¹ Aj pu'ij i Pablo ajtáhua'aj antyíraj i chi'ij tzajta', ti'quij huo'riá'taarej i páan, mati'ij jaacua'aj, ajtáhua'aj tyihuá'tyixaa, 'asta na'aj quee huatapuá'riaca'. Ti'quij jó'raa. ¹² Ajta a'íjna i tyamuéej, júurican mu jo'ví'tij, a'íj mu jin jéehua ca'nyíjra'aj huatóoa'.

Troas pu ja'rájraa ti'ij ij a'áa ja'rá'aj a Mileto

¹³ Tyajta ityáj ta'náatya'aj tu jo'c'ij i báarcuj jitze, a'áa tu ja'rá'aj a'ájna Aso, tyej tyij a'áa ya'rávi'tin a'íjci i Pablo, ji'nye ju'icán pu uja'rájraa. ¹⁴ Tyati'ij jáatyoj a'íjci i Pablo a'ájna a Aso, aj pu'ij tajamuán atyájraa i báarcuj jitze, tyati'ij tyij jó'ju' a'ájna a Mitilene. ¹⁵ A'áa tu eeráacij, yaa ariá'pua'aj tu avéjri' ja'ajtyéenyej jo'tij ja'ráahuachij ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Quío, tyati'ij tyij séej xicáj jitze a'áa ja'rá'aj a'ájna a Samos. Tyajtáhua'aj

yaa ariá'pua'aj a'áa tu ja'rá'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Mileto. ¹⁶ A'yaa tu huaríj, ji'nye Pablo pu jaaxá'pui'intarej tiquee a'áa ja'tanyéj a'ájna a Éfeso, capu ajta á'tyeerimu'ca'aj a'ájna a'áa ti huataca'aj a Asia, ji'nye jiye'tzín jime' pu ja'rá'astijmu'ca'aj a'ájna a Jerusalén, tipua'aj a'yan tyí'riitan tyaj a'áa jo'tyú'uucaj mati'ij tyí'ye'estyaa a'íjci jime' i maj jo'támua'reej ti arí a'yan tyooméj huá'puatyej japuan tamuáamuata' xicáj.

Pablo pu ca'nyíjra'aj huo'ta' a'íjma i huásij Éfeso maj já'ma'can

¹⁷ A'áa pu jo'tyaváaj i Pablo a Mileto, ti'ij huo'ta'íjtaca' maj uhuojo'tájeevej i huásij i tyeyúuj tzajta' maj tyí'huiire' a'ájna a Éfeso. ¹⁸ Mati'ij i huásij aje're'nyej, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Mua'aj xu jamua'reej je'ej nyaj tyi'tyínyecha'ij nyati'ij nyana'aj anaqueéj yetyí'tanyéj iye'ej Asia. ¹⁹ A'náj tina'aj nu yahuatyéjvee ja'mua jamuán, netyí'huiiria'aj nyajta nyacu'váaj i tavástara' jimi, a'yaa nu tya'canyeyí'nya'aj a'íjci jime' i ti jéehua je'ej pua'aj tyina'antyimué'tijcaa ajta i maj je'ej pua'aj nyooriajcuca'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can. ²⁰ Canu a'náj ootyá'itzee nyaj quee tyajá'mua'ixaatye'ej tyí'tíj ti mua'ajmaj jamuatyáhui'rii, nyetyaja'muamua'tyáaj i tyeyúuj tzajta', nyajta jo'siaj jo'cháatimee. ²¹ A'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, nyajta a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'yaa

nu tyihuó'ixaaj ti a'yan tyúuxie've' mej seequéj tyú'mua'tyij i Dios jimi, majta ja'antzaahuatye'en a'íjci i tavástara' Jesús i Ciríistu'. ²² Ajta ijíij a'áa nu jo'ma'aj na'mej a Jerusalén a'íjci jime' ti i júuricama'ra' i Dios a'yan tyinaata'íj, canu jamua'reej je'ej ti mu' tyinyaja'huírria'aj ja'mej. ²³ A'íj nu xaa mua'reej, ti jo'tij na'aj ti huachájta'tajmee, a'íjna i júuricama'ra' i Dios a'yaa pu tyí'nye'ixaatye' ti a'íin nyejcho've' i maj tzajta' tyí'tyanamuacaa ajta jéehua i puéjtzij. ²⁴ Capu nye jitze juxie've' i nyaj jin júurij, a'íj nu'uj xie've' nyaj ja'antyíci'tyij je'ej ti i Dios tyi'tíj tyinaa'íjcaj nyaj huo'té'exaatye'en i tyeítjee i nyúucaria'ra', ti'ij a'íin tyihuo'tú'uunyi' juxié'vi'ra' jime'.

²⁵ 'Ajta ijíij tyámua' nu tyá'mua'reej, tiquee che' a'tíj me' nyeje'seejran, a'íimaj i nyaj nyeríj huó'ixaaj i Dios ti jin tyí'ijta. ²⁶ A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' ijíij, canu nyáaj pué'eenye' tipua'aj tyi'tíj je'ej já'mua'uurej mua'ajmaj, ²⁷ ji'nye néijmi'i nu tyajamuáa'ixaa je'ej ti tyá'xie've' i Dios, nyajta quee a'náj tyi'tíj jamuaatyá'aviitzej. ²⁸ Tyámua' xu'uj, siata'aj huó'cha'íin néijmi'caa i maj jusi'rii i Dios jimi, jo'tij i júuricama'ra' i Dios huaja'antyíhuo mej mij a'íjma huácha'íin i maj tyá'tzaahuatye', i ti juxúure' jin huó'naniej a'íjna i Jesús. ²⁹ A'yaa nu nyáaj tyá'mua'reej nyati'ij jó'ra'nyij, séecan mu yaja'va'ju'uj muá'ju'un ja'mua jimi maj a'yan een mati'ij íira'vetyee mej tyí'tyaci'macaa, i maj a'yan tya'xié've'ej muá'ju'un maj hua'antypuá'ritye'en i maj

tyá'tzaahuatye'. ³⁰ Séecan mu avá'ju' i maj ja'mua jitze ajtyáma'can, a'íi mu hue'tzij jin tyihuá'mua'tyen, mej mij a'íjma antyimue'tin i maj tyá'tzaahuatye'. ³¹ Tyámua' xu'uj mua'aj, xo'támua'reeri' nyaj huéecaj nyinyi'ra'aj tyajamuáa'ixaa tújca'rij tzajta' nyajta tíca'rij tzajta', canu a'náj jaatáxaahuataca' nyaj tyajamuáa'ixaa na'canyeyí'nya'aj ja'mua jime'.

³² 'Ajta ijíj nye'ihuámua' Dios jimi nu jamu-
atyátoosij, ajta i nyúucaria'ra' ti jaxaj juxié'vi'ra'
jime'. A'íi pu néijmi'i pu tyi'uurej tí'ij a'íjci
jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios, ajta
néijmi'i huo'tá'sij i ti jin atóoraj a'íjma jimi i
jutyéityeristyamua'. ³³ Canu nyáaj a'náj tyi'táj
nyacua'aj típua'aj túmii, na'ríj tyihuá'caanaa.
³⁴ Sulu a'yaa xu tyá'mua'reej, nyej nyasíj nya-
muáca' jin tyu'muáriej nyej nyij jaamué'tin tyi'táj
ti juxie've' nye jimi, ajta a'íjma jimi i maj nyaj
jamuán huacíj. ³⁵ A'náj tina'aj nu jamuáa'itíiri'
ti a'yan tyúuxie've' siaj tyu'muárie'en ajta
siaj sij huo'tyáhuire'en a'íjma i maj quee
je'ej tyéejviicue', a'íj xu ú'mua'reeraj je'ej ti
tyu'taxájtaca' i tavástara' Jesús tíjin: "Jéetze'
pu tyámua' tyé'yi'ij nyaj tyi'puejva'aj quee nyaj
tyi'táj ancuriáan."

³⁶ Tí'ij a'yan tyihuo'ixáatya'aj i Pablo, aj pu'ij
tyítunutaca' ajta huatyéenyuj i Dios jimi hua'
jamuán. ³⁷ Néijmi'i mu huóoyiinixij majta
néijmi'i ji'ré'chuíixij, majta ji'tyápuí'tza'xij a'íjci
i Pablo. ³⁸ Jéehua mu juxaamuijritya'ca'aj, ji'nye
a'yaa pu tyihuo'té'exaa mej quee che' a'náj
me'yé'sejran. Aj mumij jamuán ujó'ju' jo'tíj

ja'tyájraa i báarcuj jitze.

21

Ti'ij i Pablo a'áa jo'mej a'ájna a Jerusalén

¹ A'áa mu'uj mij joovátzij i ta'ihuáamua', aj tu tyij ityáj atyáacij i báarcuj jitze, tyati'ij tyij huatátaje'yaca' a'ájna a Cos, yaa ariá'pua'aj tu a'áa ja'rá'aj a'ájna a Rodas, tyati'ij tátyij a'áa jo're'nyej a'ájna a Pátara. ² A'ájna a Pátara a'áa tu séej jo'tyoo i báarcuj Fenicia ti jó'yi'ij, a'íj tu tyij jitze atyáacij, tyati'ij tyij jo'c'ij. ³ A'áa tu joojú'ca'aj tyati'ij jaaséej a ti ja'ajhuáchij, a'yaa pu tya'rájtyapuaj tijin Chipre, a'áa tu muáca'ta' pujmua' ajcaanyej, mu tu'uj jó'ju' 'asta tyana'aj quee a'áa ja'rá'aj a Siria. Ajta i báarcuj a'áa pu je'cácaa tyu'tyájtoo i íjcaj ti tyú'tisime'ej a'ájna a Tiro, a'áa tu tyij acáacij. ⁴ Tyati'ij a'íjma huátyoj i maj tyá'tzaahuatye', aráahua'puaj xicáj tu á'tyeej tyaj hua' jamuán ajo'tyu'uj. A'íimaj mu júuricama'ra' i Dios jitze ma'can jaatá'ijmiejri' a'íjci i Pablo ti'ij quee a'áa ja'tányinyiica'an a Jerusalén. ⁵ Ti'ij mu tyojo'ma'aj aráahua'puaj xicáj jitze, aj tutyij jo'c'ij. Néijmi'i i tyétyacaa muanyíinyi'chaj, majta huayóomua'aj, a'áa mu tojóotoj jo'tij joo'ástimee i chájta'naj, a'áa tu tyij tyítunutaxij jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij, tyati'ij tyij huatyéenyuj i Dios jimi. ⁶ Tyati'ij huo'tatyóotyaj, aj tu tyij atyáacij i báarcuj jitze, majta a'íimaj huariá'cij jo'maj jo'cháatimee.

⁷ Tyati'ij jaatyáaxijtye i tyaj huajú'ca'aj i jájritze', Tiro tyaj ja'ráacij tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Tolemada, a'áa tu huo'tatyójtjej i

ta'ihuáamua', tyajta hua' jamuán séej xicáj ajo'tyu'uj. ⁸ Yaa ariá'pua'aj tu jo'cáj tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapua'aj tijin Cesarea. A'áa tu ja'tanyéj jo'tij ja'chej a'íjna i Felipe i ti tyihuá'ixa'tyee tyeítyee, a'íi pu a'íin pué'een sáij i maj aráahua'puaj ará'asej i maj tyí'huíire' i tyeyúuj tzajta', a'áa tu jo'tyá'itzee a'íjci jimi i Felipe. ⁹ A'íjna i Felipe muáacuacaa pu tyiyójmua'ca'aj i úucaa mej quee xu huíichej, a'íi mu jaxajta'aj nyúucaria'ra' i Dios. ¹⁰ A'áa tu tyij á'tyeej a'chu pua'an xicáj, ti'ij ij sáij ará'aj ti Dios jitze ma'can tyí'xajta'aj, Judea ti já'ma'can, a'yaa pu ántyapua'aj a'íjna tijin Agabo. ¹¹ Ti'ij tajimí ará'aj, aj pu'ij ja'vá'xistaca' i ti jin ahuóoji'ca'ca'aj a'íjna i Pablo, aj pu'ij a'íjci jin anóoji'quej i ju'íicaj jitze, ajta i jumuáca' jitze, ti'ij ij a'yan tyu'taxajta'aj tijin:

—A'yaa pu tyí'xaj i júuricama'ra' i Dios tijin a'ájna a Jerusalén, a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu tyeetyáji'que'sij a'íjci i ti ja'a'rij a'íjci i maj jin ahuooji'ca'ajma'aj muá'ci'ij, majta huo'tátuiire'sij a'íjma i maj séej i chuéj japua já'ma'can.

¹² Tyati'ij a'íj huánamuajri', ityáj majta i maj Cesarea já'ma'can, néijmi'i tu jaatáhuaviiri' a'íjci i Pablo ti'ij quee ujó'yi'can a Jerusalén.

¹³ Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'íjna i Pablo tijin:

—¿Ji'nye setyityúuyin siajta nyaxaamujritye'? A'yaa nu tyé'nyaca'nyej, canu a'íj nyana'aj jime' maj naatyáji'que'en, sulu nyej nyajta huámui'nyij a'ájna Jerusalén a'íjci jime' i nyaj jahuíire' i tavástara' Jesús.

14 Ji'nye catu jaatáviicue'ri' tyaj jaatyá'itzen, tyaatá' tu'uj tyij, a'yan tyetyatajéevej tijin:

—Che' a'yan atyojo're'nyej je'ej ti tyá'xie've' i tavástara'.

15 Ti'ij a'yan tyu'ríj aj tu tyij tyámua' huátaruuj, tyati'ij tyij ujó'ju' a'ájna a Jerusalén. 16 Séecan mu tajamuán jó'ju' i maj tyá'tzaahuatye' Cesarea maj já'ma'can, a'íi mu a'áa tojo're'nyijtyej jo'tij ja'chej a'íjna i tyáati' ti a'yan ántyapuaj tijin Mnasón, Chipre ti já'ma'can, i ti arí á'tyeej ti tyá'tzaahuatye'.

Pablo pu uyá'muaarej a'íjci i Jacobo

17 Tyati'ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, naa mu tyámua' tyitaatyéeje jutyámua'vi'ra'aj jime' a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye'. 18 Yaa ariá'pua'aj pu i Pablo tajamuán ujó'mej tyej tyij a'íj ujo'vá'muaarej a'íjci i Jacobo, majta i huáasij néijmi'i mu a'áa jo'tyú'uuca'aj. 19 Aj pu'ij i Pablo huo'tatyójtyej, ti'quij té'ej tyámua' naa tyihuá'tyixaa néijmi'caa je'ej ti tyi'tíj huáruuj a'íjna jitze ma'can i Dios, a'íjma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can, 20 Mati'ij a'íj huánamuajri', aj mu mij tyaatatyójtzi'rej i Dios. Majta a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Pablo tijin:

—Cási' ta'ihuáara', papu'ríj metyooséj, a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, mue'tíj mu meríj tyá'antzaahuaj, néijmi'i mu a'yan tyá'xie've' maj a'yan tya'rá'astej je'ej ti tyo'yú'xaca' i yu'xarij jitze a'íjna i Moisés. 21 Majta a'yan tyihuó'ixaaaj néijmi'caa i maj séej chuéj japua ja'chej i maj majta Israel jitze ajtyáma'can, paj muáaj a'yan tyihuá'mua'tyej maj quee a'yan

rijcaj je'ej ti tyaaxájtaca' a'íjna i Moisés, pajta a'yan tyihuá'ixaatye' maj quee ja'antysi'sichej i junavíj i juyójmua', majta quee a'yaa mana'aj tyaá'sime'ej i juyi'ráj. ²² ¿Ji'nye tyana'aj tyij tyu'taxájtaj mati'ij jáamua'reej i tyeítyee paj períj ya'uvé'nyej? ²³ Tyámua' pu jéetze' naa paj a'yan huárinyij je'ej tyaj tyimuaaté'exaatye'sij. Yaa mu muáacuaj huatyu'uj tajamuán i tyétyacaa, i maj ja'antyci'sij i maj jin atóoraj i Dios jimi. ²⁴ Pata'aj hua'antiyivi'tíj, pata'aj huá'jajcuare'en hua' jamuán, pajta hua' japua tyu'náachitan, mata'aj mij huo'yéj. Aj mu mij néijmi'i jamua'reeren tiquee a'yan tyi'ja'yájna je'ej maj tyi'muaxaj muéetzij, sulu paj pajta muáaj ja'astej i yu'xarij i maj jin tyi'ijta. ²⁵ Majta i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, i maj majta meríj tyá'antzaahuaj, tu'ríj tyihuo'ta'ítiyi'ri' i tyaj a'yan tyaaxá'pui'intarej maj quee jacua'caa i hue'ra'aj maj jáamu'vejritaca', majta quee jacua'caa i xúure'ej majta i hue'ria'ra' i maj jaatyácue'mi'in. Majta quee juxana'ciria'aj séecan jamuán.

Matí'ij jaatyéevi' a'íjci i Pablo u tyeyúuj tzajta'

²⁶ Aj pu'ij i Pablo huojoví'tíj i tyétyacaa i maj muáacuaj, yaa ariá'pua'aj pu huóojajcuarej hua' jamuán ti'quij utyájruij u tyeyúuj tzajta' ti'ij huo'té'exaatye'en a'náj maj ja'antyci'sij i maj jin atóoraj, mej mij tyu'támu'vejritaj síj ajta síj.

²⁷ Ti'ij arí tin aráahua'puaj xicáj tya'ra'astísima'caj, séecan i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj Asia ja'chej, a'íi mu jaaséej

a'íjci i Pablo i tyeyúuj tzajta', mati'ij mij ca'nyíjra'aj huo'ta' maj huatanyínyu'caj i tyeítyee. Aj mu mij ootáztzunaxij i Pablo jimi, ²⁸ a'yan metyi'tyejíhuaj tijn:

—Mua'aj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, siataatáhuire'. A'íi pu a'ín pué'een i tyáati' ti néijmi'que' majo'cha'can, seequéj tyihua'mua'tyéé néijmi'caa i tyeítyee je'ej tiquee tyi'tyéevijtij tajimí, ajta maj quee ja'rá'astej je'ej ti tyo'yú'xaca' i Moisés, ajta je'ej pua'aj tyá'xaj a'íjci i tyeyúuj. Ajta séecan i griego utyéevi'tij i tatyeyúuj tzajta', capu tzáahuatyí'ra'aj tyícha'ij i taj tyeyúuj jitze.

²⁹ A'yaa mu tyí'xajtaca'aj, ji'nye anaquéej mu meríj jaaséjraca'aj a chájta' a'íjci jamuán i Trófimo Éfeso ti já'ma'can, a'ij mu jin a'yan tyí'mua'ajcaj ti i Pablo a'úun ya'tavi'tístiraa u tyeyúuj tzajta'.

³⁰ Néijmi'que' i chájta'naj jitze, jéehua mu huatanyínyu'cacuca', aj mu mij i tyeítyee ará'aj muahuáachisima'aj. Mati'ij mij jaatyéevi' a'íjci i Pablo, majta ji'rajáanajra u tyeyúuj tzajta', majta je'en jiye'tzín tye'tyáanaxij a ti ja'pueertajmee.

³¹ Mati'ij meríj tin jaje'catacuj a'íjci i Pablo, ti'ij jáamua'reeri' a'íjna i xantáaru' ta'nájcaj tijn néijmi'que' mu nyinyu'cacuj a'ájna a chájta' Jerusalén. ³² Aj pu'ij a'íjna xantáaru' ta'nájcaj hua'ajsi i juxantáaru'ustyamua', ajta a'íjma i maj anxityej xantáaru'uj tyí'ijtya'ca'aj, mati'ij mij ujó'huaachij jo'maj jo'tyú'uuca'aj i tyeítyee. Mati'ij jaaséej a'íjci i xantáaru' ta'nájcaj majta a'íjma i xantáaru'ustyamua'mua', aj mu

mij jaatáxaahuataca' i maj jatyáva'ra'aj a'íjci i Pablo. ³³ Aj pu'ij ajtyáxiiriaca' i xantáaru' ta'nájcaj, ti'ij ij jaatyéevi' a'íjci i Pablo, ajta jaata'íjtaca' maj ja'náji'que'en hua'puácaa jime' i cadéenaj. A'tzúj a'tyéevi'caj ti'quij tyu'ta'íhuo' a'tíj ti pué'eenye'ej ajta tyi'tíj ti je'ej huáruuj. ³⁴ Majta a'íimaj i tyeítýee, séecan mu seequéj tyityetyéjijhuasime'ej, majta séecan seequéj, a'íj pu jin quee je'ej já'miteerastya'ca'aj a'íjci i xantáaru' ta'nájcaj je'ej ti tyo'xá'pui'intarej, ji'nye jéehua mu je'ej tyáhuaasime'ej, a'íj pu jin jaata'íjtaca' maj já'anvi'tij a'ájna jo'maj je'ráatyij i xantáaru'uj. ³⁵ Mati'ij a'áa ja'rá'aj jo'tij ja'cachetzíici'huajme, a'íimaj i xantáaru'uj mu'huatyechóoj mu ayootoj a'íjci i Pablo, ji'nye jéehua mu i tyeítýee jama'cujca'aj, ³⁶ majta néijmi'i i maj cújta' huajú'ca'aj, a'yaa mu tyitye'ejijhuasime'ej tijin:

—Che' huámu'nyij.

Ti'ij Pablo jujapúa huatanyúj

³⁷ Mati'ij ju'tyarújtye'sima'caj a'íjci i Pablo jo'maj je'ráatyij i xantáaru'uj, aj pu'ij i Pablo a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i xantáaru' ta'nájcaj tijin:

—¿Nyi i'ríj nyej tyu'taxáj cíira'tzuj ajamuán?

Ajta a'ájna i xantáaru' ta'nájcaj, a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—¿Nyi peeyí'tin i hua' nyuucáaj i griego?

³⁸ ¿Nyi pequee muáaj a'íin pué'een i paj Egipto já'ma'can, i ti ará'týeej ti huá'jaxiejtya'ca'aj i tyeítýee, i ti ajta huojoví'tij a'ájna jo'tij quee

já'tyi'tij muáacuaj ví'ra'aj maj ará'asej i mej tyí'tyacui'caa?

³⁹ Aj pu'ij i Pablo a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu Israel jitze ajtyáma'can, a'áa nu jiríj ja'chej a'ájna a Tarso, i chájta'naj ti jéehua juxie've' a'áa ti huataca'aj a Cilicia, jéehua nu muahuavii paj naatá' nyaj tyihuo'té'exaatye'en i tyeítýee.

⁴⁰ Aj pu'ij jaatá' ti tyihuo'té'exaatye'en, ti'quij i Pablo huatyéechaxij a'ájna jo'tij ja'cachetzíici'huajme, ajta i jumuáca' jin huo'tá'ijmuejri' maj quee che' je'ej tyáhuaasime'en. Mati'ij quee che' je'ej tyahuáasima'caj, aj pu'ij hua' nyuucaaj jin tyu'taxájtaca' i hebreos, a'yan tijin:

22

¹ —Nye'ihuáamua' siajta nyahuáasimua', xáanamujri' je'ej nyaj tyajamuaaté'exaatye'sij i nyúucarij nyaj jin nyajapuáj huatányuusij.

² Mati'ij jáanamujri' ti a'íj jin tyihua'ixaatya'ca'aj i hebreos nyuucaaj jime', aj mu mij jéetze' huatyápua'riaca' i maj je'ej tyáhuaasime'ej. Ajta i Pablo a'yaa pu tyihua'tyé'ixaatye'sima'aj tijin:

³ —Nyáaj nu Israel jitze ajtyáma'can, a'áa nu jo'nié'huaca' a'ájna a Tarso a'áa ti ja'ajtyáma'can a Cilicia, a'yaa nu huave'sej iye'ej Jerusalén, nyajta tyi'huányamua'aj a'íjci jimi i Gamaliel, i ti a'yan tya'róonajchij i nyúucarij je'ej maj tyo'yú'xaca' i tahuásimua'ci'ij. A'náj tina'aj nu a'yan tyáhuoosij je'ej nyaj tyeetyáhuire'en i Dios, néijmi'i jime' i nyaxiéjnyu'caa, a'yájna

siati'ij néijmi'i mua'aj ijíij tyaá'sij. ⁴ Jájcuaj imuáj nu a'yan tyihuá'huooca'aj nyej nyij huó'cui'nyij a'íjma i maj jájcuan jin tyá'tzaahuatye', nyajta néijmi'caa huavívi' i tyétyacaa, nyajta i maj úucaa nyej nyij hue'tyáanaj. ⁵ A'íjna i ti tyihuá'ijtye' a'íjma i puaríij, majta néijmi'i i huásij a'íi mu jamua'reej. A'íi mu yu'xarij tyinaatapíj nyej nyij tyihuo'tátuiire'en i nye ihuáamua' Israel maj jitze ajtyáma'can, Damasco maj ja'chej, nyajta a'áa ja'tanyéj nyej nyij huó'huoonyij a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', nyej nyij uhuaja'rávi'tij a'yájna iye'e'ej Jerusalén tyej tyij puéjtzij huo'tá'an.

Pablo pu huá'ixaatye' je'e'j ti tye'entyíhuo i tavástara'

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ 'Nyati'ij a'áa joomá'caj juyéj jitze, nu'ríj avéjri' joomá'caj a Damasco a'tzáaj tacuaríixpuaj, aj pu'ij jiye'tzín ca'nyíin jin uje'cátatzariaca' u tajapuá, ti'quij nie'riá'naj. ⁷ Nyati'ij nyij eetávej a chóota'. Nyajta je'en a'tíj huánamuajri' ti a'yan tyinaatajé tijin: “Saulo, ¿ji'nye een jime' je'e'j pua'aj pényoorej?” ⁸ Nyati'ij nyij tyu'ta'íhuoj a'yan tijin: “¿A'tanyíj papué'een nyavástara?” Ajtáhua'aj a'yan tyu'tánamuajrej tijin: “Nyáaj nu a'íin pué'een i Jesús Nazaret nyaj já'ma'can, a'íjna i paj muáaj meyo'vajran.” ⁹ Majta i maj nyaj jamuán huajú'ca'aj, a'íi mu majta jaaséej i ti huatátzariajraa, a'íj mu'uj quee huánamuajri' i nyúucarij ti tyí'nye'ixaatya'ca'aj. ¹⁰ Nyati'ij nyij tyu'ta'íhuo' a'yan tijin: “¿Ji'nye náarinyij

nyavástara'?" Aj pu'ij i tavástara' a'yan tyinaaté'exaaj tijin: "Ájchesij, pata'aj i paj pooj huaméj a'ájna a Damasco. A'áa mu néijmi'i muojo'té'exaatye'sij je'ej paj huárinyij." ¹¹ Ji'nye na'racúunyij nu na'raa a'íjci jime' i tatzárij, a'íj mu jin a'íimaj i maj nyaj jamuán huajú'ca'aj mana'naví'raj mu' mij nyojo'vi'tij a'ájna a Damasco.

¹² 'Síij pu tyáati' a'áa jo'tyávaaca'aj ti a'yan ántyapuaj tijin Ananías, i ti naa tyí'tyevistaca'aj ajta ja'tzaahuatya'ca'aj a'íjci i yu'xarij Moisés ti jo'yú'xaca', néijmi'i mu naa yó'mua'rajca'aj i maj Israel jitze ajtyáama'can i maj a'áa já'chajca'aj a'ájna a Damasco. ¹³ Ananías pu a'áa nyojo'tyéesej, ti'ij ará'aj a'yaa pu'ij tyinaaté'exaaj tijin: "Nye'ihuáara' Saulo, ancuriáa' ajtáhua'aj jájcuan i paj jin atányeerej." Ti'ij a'yan tyinaatajé aj nu nyij jiye'tzín atányeeriaca', nyati'ij nyij jaaséj. ¹⁴ Ajta a'yan tyinaaté'exaaj tijin: "Í hua' Dios i tahuásimua'ci'ij, a'íi pu mua'antyíhuoo muéetzij pej pij jáamua'reej je'ej ti tyá'xie've', pata'aj jaaséj a'íjci i tiquee a'náj tyi'tíj jin ootyá'ítzee i Dios jimi, pajta jáanamujaj je'ej ti tyí'xaj. ¹⁵ Muáaj paj a'íin pué'eenye'ej puá'mej i paj a'íj jin antyía'mua'reeriaj puá'mej néijmi'que' i cháanacaj japua, jitzán ma'can i tavástara', pata'aj huó'ixaatye'en je'ej paj períj tyi'tíj tyu'séj, pajta je'ej paj tyú'namuajri'. ¹⁶ Ajta ijíij, capáj jéehua tyi'chó've'ej. Ájchesij, pata'aj huái'huaj nyúucaritze' i tavástara', ti'ij a'íin tymuaatú'uunyi' i paj jin ootyá'ítzee i Dios jimi."

Pablo pu huá'ixaatye' je'ej ti tyu'ta'íjtyi'huaca'

a'íjma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can

¹⁷ 'Nyati'ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, aj nu nyij utyájrurij i tyeyúuj tzajta' nyej nyij huatyényuunyij i Dios jimi, aj nu nyij tyu'séj. ¹⁸ A'íj nu huaséj i tavástara' ti a'yan tyinaaté'exaa'j tijin: "Ca'nácan, eerá'jra' jiye'tzín jime' a'yájna Jerusalén, ji'nye camu muá'antzaahuatye'sij je'ej paj tyihuo'té'exaatye'sij nye jitze ma'can." ¹⁹ Aj nu nyij a'yan tyaaté'exaa'j tijin: "Nyavástara', a'íi mu a'yan tyá'mua'reej nyej nyáaj majo'cha'canya'aj néijmi'que' hua' tyeyúuj tzajta', nyajta hue'tyáanamua i maj muéetzij mua'tzaahuatya'ca'aj, nyajta hua'tyáva'ra'aj. ²⁰ Ajta mati'ij a'íj huajé'caj i Esteban i ti muahuiiria'ca'aj, ajta tyí'xajtaca'aj a jitze ma'can, nyáaj nu a'áa jo'tyávaaca'aj, a'yaa nu tyá'xa'pui'intaria'ca'aj maj jaajé'caj, nyáaj nu nyajta tyú'cha'ij i tyihuá'caanaa a'íjma i maj jaajé'caj." ²¹ Ajta i tavástara' a'yaa pu tyinaaté'exaa'j tijin: "Áricuj ma'úrutyij, ji'nye nyamuaata'ítyij imuáj tyeítjee tzajta' i maj séej chuéj japua já'ma'can."

Ti'ij i xantáaru' ta'nájcaj jacha'íica'aj a'íjci i Pablo

²² A'yaa mu'uj úhuiixij i maj móoj jatyánamuajrasima'aj, mati'ij mij huatyóohuij maj huatyejíhuajra'nyij a'yan tijin:

—A'mújna mu tyéviij, capu juxie've' ti júurij, xaajé'caj ta'aj ij quee che' majá'hua'tan íyan i cháanacaj japua.

23 A'yaa mu'uj jéetze' tyityetyéjijhuasime'ej, majta i tyúucaanaa jútye' tyojó'raara'aj, majta i chuéj jútye' jó'raaraaj. 24 Aj pu'ij i xantáaru' ta'nájcaj tyu'ta'íjtaca' maj ju'tyátoonyij a'íjci i Pablo jo'maj je'ráatyij i xantáaru'uj, ajta huo'ta'íj maj je'riá'vaxi'in, ta'aj ij tyu'taxáj je'ej maj een jime' tyityetyéjijhuaj i tyeítyee. 25 Matí'ij meríj jaatyají'ca'aj mej mij je'riá'vaxi'in, aj pu'ij i Pablo a'íj a'yan tyaata'íhuo'ri' i xantáaru' ta'nájcaj ti a'áa jo'tyávaaca'aj tíjin:

—¿Nyi a'yan setyityaatáci'pej siaj sij je'riá'vaxi'in i a'tíj Roma ti já'ma'can, siajta quee jamua'reeriaj tyi'tíj siaj jin pújoorej?

26 Tí'ij a'yan tyáanamujri', a'íjna i anxityej xantáaru'uj ti tyí'ijtye', a'áa pu jo'mej a'íjci jimi i xantáaru' ta'nájcaj, a'yaa pu'ij tyaaté'exaa tíjin:

—¿Ji'nye parinyij a'íjci jime'? A'íjna i tyáati' a'áa pu ja'ajtyáma'can a Roma.

27 Aj pu'ij i xantáaru' ta'nájcaj a uré'nyej i Pablo jimi, tí'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿Nyi a'yan tyi'ja'yájna paj a'áa ja'ajtyáma'can a Roma?

Aj pu'ij i Pablo a'yan tyu'tanyúj tíjin:

—Jee xaa nyu'uj.

28 Ajta i xantáaru' ta'nájcaj a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Jéehua nu nyáaj tyu'nájchitaca' nyej nyij huatyényaromaanotaj.

Tí'ij ij i Pablo a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—A'áa nu nyáaj jiyo'nié'huaca'.

29 Aj mu mij a'íimaj eeráxiiriaca' i maj je'ria'vaaxi'nyijche' i Pablo, ajta a'íjna i

xantáaru' ta'nájcaj, ti'ij jáamua'reeri' ti Roma já'ma'can, tyámua' pu tyu'tátziin ti je'ej tyeetyají'que'ej i cadéenaj jime'.

Pablo pu a'úu jo'tyéechaxij jo'maj je'ráatyij i maj tyí'ijta

³⁰ Yaa ariá'pua'aj, i xantáaru' ta'nájcaj, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti jáamua'reej je'ej maj een jime' tyá'xajtzi'raca'aj a'íjci i Pablo, aj pu'ij jirájtoo, ajta tyu'ta'íjtaca' maj tyúusiire'en a'íimaj i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', majta néijmi'i i maj tyityatatyíj. Aj pu'ij hua' jimi áyoovi'tij.

23

¹ Pablo pu hua'ráasej a'íjma i maj tyityatatyíj ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Nye'ihuáamua', ti'ij na'aj yatij je're'nyej, canu tyi'tíj jin je'ej tyé'nyamua'astij i Dios jimi menyo'cha'can.

² Aj pu'ij a'íjna i Ananías, i ti tyihuá'ijtye' a'íjma i puaaríj, a'í pu huo'ta'íj maj ja'ancáveenyij a'íjci i Pablo. ³ Ajta i Pablo a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—Dios pu muéetzij mua'ancávesij, mu paj quee ma'úumua'rej. Muáaj paj a'íj jin antyía'mua'reej pej pij no'xíjtye'en a'íjci jime' je'ej ti tyí'ijta i yu'xarij, ¿ji'nye pej pij a'yan tyá'mua'reeriaj pahuá'ijtye' maj na'ancáveenyij?

⁴ Majta a'íimaj i maj uje'rátya'ca'aj, a'yaa mu tyaatajé tijin:

—¿Ji'nye pej pij je'ej pua'aj tyé'jee a'mújcij mu ti jéetze' juxie've' i Dios jimi?

⁵ A'yaa pu i Pablo tyihuo'té'exaa j tijn:

—Nye'ihuáamua', canu jamua'reeriaca'aj ti a'múu a'ín pué'een i ti jéetze' juxie've' i Dios jimi, ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijn: “Capáj je'ej tyé'jeevej a'íjci i ti tyi'tyéjvee i tyeítvee jimi.”

⁶ Aj pu'ij i Pablo jáamua'reeri' tijn séecan mu i maj tyityatatyíj saduceos pué'eenye'ej, majta séecan fariseos, aj pu'ij ca'nyíin jime' a'yan tyu'tanyúj tijn:

—Nye'ihuáamua', nyáaj nu fariseo pué'een, hua' jitze nu eeráma'can a'íjma i fariseos, majta ijíj ná'xijtye' a'íjci jime' nyaj jacho've' a'náj maj huatájuuritaj i mu'chítvee.

⁷ Tí'ij i Pablo a'yan tyu'taxájtaca', aj mu mij huatyóohuij maj tyi'huó'ihuo' a'íimaj i fariseos, majta a'íimaj i saduceos, mati'ij mij jé'ta' huacíj i maj jusíria'ca'aj. ⁸ Ji'nye i saduceos a'yaa mu tyí'xaj maj quee che' huatájuuritaj i mu'chítvee, majta a'yan tijn maj quee séejre' i júuricamej i maj tyi'huíire' u tajapuá, majta a'íimaj i fariseos néijmi'i mu a'íjci tyá'tzaahuatye'. ⁹ Néijmi'i mu tyéjijhuasime'ej, majta je'cáj i maj tyi-huá'mua'tyej i yu'xarij jitze, i maj majta fariseos jitze ajtyáma'can, a'í mu ájhuiixij mati'ij mij a'yan tyu'taxájtaca' tijn:

—A'íjna i tyáati' capu tyi'tíj je'ej huáruuj, tyij quee síj tyaaté'exaa i júuricamej ti tyi'huíire' u tajapuá, tipua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan, tyiche' quee jimi rányuuca'an i Dios.

¹⁰ Majta meríj jéetze' nyinyu'cacuca'aj, a'íjna i xantáaru' ta'nájcaj tyi'tziinya'ca'aj tipua'aj meetyáto'sixi'in a'íjci i Pablo, a'íj pu jin huo'ta'íj i xantáaru'uj maj je'ráavi'tij mej mij majtáhua'aj uyo'tyátoonyij jo'maj je'ráatyij i xantáaru'uj.

¹¹ Séej tíca'rij tzajta' pu i tavástara' huataséjre a'íjci jimi i Pablo, a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin:

—Huatyá'ca'nyej mua' tzajta' Pablo, ji'nye a'yájna pati'íj períj nyaj jime' tyihuó'ixaaj iye'ej Jerusalén, a'yaa paj cha'taj tyihuá'ixaaty'e'en a'ájna a Roma.

Mati'ij jaaxá'pui'intarej je'ej maj tyeejé'caj i Pablo

¹² Yaa ariá'pua'aj, séecan mu i Israel maj jitze ajtyáma'can a'yan tyaaxá'pui'intarej maj jaajé'caj a'íjci i Pablo, a'yaa mu tyitya'tóoraj maj quee tyú'cua'nyij, majta quee huaye'en, 'asta mana'aj quee jaajé'caj a'íjci i Pablo. ¹³ A'chu mu huá'puatyej ará'asej i tyétyacaa i maj a'yan tyitya'tóoraj. ¹⁴ A'íjma jimi mu ujó'ju' i maj tyihuá'ijtye' i puaríj, majta a'íjma jimi i huásij, mati'ij mij a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—Ityáj tu tyeríj a'yan tyaaxá'pui'intarej tyej quee tyi'tíj cua'nyij, 'asta tyana'aj quee jaajé'caj a'íjci i Pablo. ¹⁵ Ajta ijíj, mua'aj majta i séecan i maj tyityatatyíj, xatáhuaviij i xantáaru' ta'nájcaj tí'ij ariá'pua'aj ya'ráavi'tij a'íjci i Pablo ja'mua jimi, a'yan setyu'taxáatan yee siata'aj tyámua' naa tyee'íhuo', tyajta ityáj tyámua' tu éenye'ej tá'ju'un tyej tyij jaajé'caj tí'ij quee xu ya'uvé'nyej.

16 Ajta i yójra' i ihuáaria'ra' a'íjci i Pablo, a'íi pu jáamua'reeri' je'ej maj tyi'táj tyí'xa'pui'intaria'ca'aj, ti'ij ij ujó'mej jo'maj je'ráatyij i xantáaru'uj, aj pu'ij jaaté'exaa a'íjci i Pablo. 17 Pablo pu séej huatajé i maj anxityej xantáaru'uj tyí'ijtye', ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Ánvi'tichij mu tyamuéej a'íjci jimi i xantáaru' ta'nájcaj, ji'nye tyi'táj pu jaaté'exaatye'ej.

18 Ti'quij i ti anxityej xantáaru'uj tyí'ijtye', yo'ví'tij i xantáaru' jimi ta'nájcaj, ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íjna i Pablo ti eetyánami' naatáhuaviiri' nyaj ya'ráavi'tij a jimi a'íjci i tyamuéej, ji'nye tyi'táj pu muaaté'exaatye'sij.

19 Aj pu'ij i xantáaru' ta'nájcaj ja'náavi' i muáca'ra'an jitze a'íjci i tyamuéej, ti'quij je'ráavi'tij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí pénye'ixaatya'mu'?

20 A'yaa pu tyaaté'exaa i tyamuéej tijin:

—A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu jaaxá'pui'intarej mej mij ariá'pua'aj muaatáhuavii i Pablo, pej pij já'anvi'tij hua' jimi i hua' juéesij mata'aj nu'uj mij tyámua' tyámua'reej i maj jitzán tyí'pua'uritye'. 21 Capáj huá'tzaahuatya'aj, ji'nye huá'puatyej mu a'chu ará'asej i tyétyacaa i maj je'tyécho've'ej i juyéj jitze avíitzij jime', a'yaa mu tyaaxá'pui'intarej maj quee tyi'táj cua'nyij, majta quee ye'en 'asta mana'aj quee jaajé'caj a'íjci i Pablo, ajta ijíij

mu'rij tyámua' huóoruuj, a'íj mu'uj mij cho've' je'ej paj muáaj tyu'taxájtaj.

²² Aj pu'ij i xantáaru' ta'nájcaj jaata'ítyaca' i tyamuéej tí'ij jó'ra'nyij, a'yaa pu tyaata'íj tíquee a'tíj ixáatye'ej je'ej tí arí a'íj tyu'té'exaaj.

Pablo pu jó'vi'tichiihuaca' a'íjci jimi i Félix

²³ A'íjna i xantáaru' ta'nájcaj hua'puácaa pu huatajé i maj anxityej xantáaru'uj tyí'ijtye', ajta a'yan tyihuo'ta'íj maj hua'puaj anxityej i xantáaru'uj tyámua' huá'uurej i maj juí'icán, majta huéecatyej japuan tamuáamuata' maj ave'tyé'tya'aj, majta hua'puaj anxityej i maj chúun tyu'ísima'aj muá'ju'un, mej mij a'áa jó'ju'un a'ájna a Cesarea tíca' a'tzáaj arámuaacuaj tyoomá'caj i tíca'rij. ²⁴ Ajta pu huo'ta'íj maj séej eetyésiiratye'en i cahuáayu' i Pablo tí japuan ave'quéej, a'yaa pu tyihuo'íjcaj maj tyámua' eenye' ajóotonyij a'íjci jimi i tajtúhuan tí a'yan ántyapuaj tíjin Félix.

²⁵ A'íjma pu jimi yu'xarij huata'ítyaca' a'yaa pu tyá'xajtaca'aj tíjin:

²⁶ “Nyáaj Claudio Lisias, yaa nu muatyojtye' muéetzij Félix mu paj huápuí'ij naa huasé'rin pajta tajtúhuan jin tyi'tyéjvee. ²⁷ A'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu jaatyéevi' a'íjci i tyévi'ij majta je'en jajé'catajche', ajta nyati'ij jáamua'reeri' tí romano pué'een nyáaj nu nyij ajo're'nyej nyahua'ajvi'tíj i nyaxantáarustyamua', nyati'ij nyij japuan huatanyúj. ²⁸ Nyajta jamua'reerimu'ca'aj je'ej maj een jime' tyá'xajtzi'raca'aj, a'íj nu jin yo'ví'tíj hua' jimi i juéesij i maj tyá'xa'puí'intare'. ²⁹ Aj nu

nyij jáamua'reeri' maj a'íjci jin tyá'xajtzi'raca'aj i yu'xarij ti tyihuá'ijtye' a'íjma, capu tyi'tíj jin ootyá'itzee mej mij jaajé'caj, nusu mej mij a'íjci jin je'tyáanaaj a'íjci i a'tíj. ³⁰ Ajta nyati'ij jáamua'reeri' maj séecan i Israel maj jitze ajtyáma'can a'yan tyitya'tóoraj maj jaajé'caj, muéetzij nu nyij muaata'ítyi'ri' a'íjci i tyévi, nyajta nu huo'ta'íj i maj tyá'xajtzi' maj muéetzij muaaté'exaaty'e'en tyi'tíj maj jin tyá'xajtzi'."

³¹ Majta a'íimaj i xantáaru'uj, a'yaa mu huaríj je'ej ti tyihuo'té'exaaj i xantáaru' ta'nájcaj, tíca' mu yo'ví'tíj a'íjci i Pablo, mati'ij mij a'áa yo're'nyijtyej jo'tíj a'yan tyaja'rájtyapuaaj tíjin Antípatris. ³² Yaa ariá'pua'aj mu huariá'cij i maj ju'icán huajú'ca'aj jo'maj ja'chej i xantáaru'uj, majta i mata've'tye'tye' jamuán mu ujó'ju' a'íjci i Pablo. ³³ Mati'ij ará'aj a'ájna a Cesarea aj mu mij jaatátuii i yu'xarij a'íjci i tajtúhuan majta a'íjci i Pablo. ³⁴ Tí'ij i tajtúhuan jo'jívvej a'íjci i yu'xarij, aj pu'ij tyu'ta'íhuo' jo'tíj já'ma'cantaca'aj i Pablo, ajta tí'ij jaamua'réeriaj ti Cilicia já'ma'can, ³⁵ a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin:

—Aj nu muanamuajran tipua'aj meríj uvé'nyej i maj a jitze tyí'pua'ritye'.

Ajta tyu'ta'íjtaca' maj jáacha'íin i xantáaru'uj a'ájna jo'tíj i Herodes je'rájcaj.

24

Pablo pu jujapuá huatanyúj a'íjci jimi i Félix

¹ Anxí xicáj pu tyoomá'caj, tí'ij Ananías i ti tyí'ijta u tyeyúuj tzajta' a'áa ja'rá'aj a'ájna a Cesarea, majta séecan jamuán i huásij, ajta

hua' jamuán sáij ti hua' japua huatányuunyij, ti a'yan ántyapuaj tijin Tértulo. A'íi mu ajo'tyáhuixij i tajtúhuan jimi, mej mij tyi'táj jitzán ujpuá'ritye'en a'íjci i Pablo. ² Mat'íj ayo're'nyijtye a'íjci i Pablo, a'íi pu i Tértulo huatyóochej ti tyaaxájtzi', a'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i Félix tijin:

—Tyóoche' tu tyámua' tyí'tyechajca'aj naa taxáahuaj pati'ij pooj muáaj tyi'ta'íitya'ca'aj, jéehua paj tyámua' tyéjtyoova'aj a tzajta', tyej tyij jéetze' tyámua' yetyityecháatime'nyij. ³ Néijmi'i tu a jimi tya'ancuriáa'vej a'náj tina'aj ajta jo'tij na'aj, tyámua' tu tyí'muatyojtzi're' muéetzij Félix paj tajtúhuan pué'een, pajta jéehua tyámua' naa tyí'uurej. ⁴ Ajta tyata'aj quee jéehua mua'itzaaj, a'yaa nu tyí'muahuaviij paj a'tzúj táanamuj i tyaj tyimuaaté'exaatye'sij. ⁵ A'yaa tu tyéetyoj a'mújcij mu tyáati', ti jéehua je'ej pua'aj tyí'uurej, ajta néijmi'que' i cháanacaj japua ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i tyeítyee i maj Israel jitze ajtyáma'can mej mij huóonyo'si'tye'en, a'íi pu ajta antyúumua'reej a'íjma jimi i maj ja'tzaahuatye' a'íjci i Nazaret ti já'ma'can. ⁶ Ajta pu huatóotyesej ti jaatyáxaahuataj i tyeyúuj, a'íj tu jin jaatyéevi' tyej tyij jo'xíjtye'en a'yájna tí'ij tyé'yu'si' i yu'xarij jitze. ⁷ Ajta a'íjna i xantáaru' ta'nájcaj i Lisias, a'íi pu a'úun jo'tyájruij ti'quij tá'jajnyi'ri' ca'nyéjrij jime'. ⁸ I'ríj paj muáaj asíj tyee'íhuo' pej pij jáamua'reej ti a'yan tyi'ja'yájna néijmi'i i tyaj jitzán tyí'pua'ritye'.

⁹ Majta i Israel maj jitze ajtyáma'can i maj ajo'tyú'uuca'aj, a'yaa mu majta tyí'xajtaca'aj ti

a'yan tyi'ji'ré'can jime'. ¹⁰ Aj pu'ij i tajtúhuan ju-muáca' jin jaaté'exaa a'íjci i Pablo ti'ij tyu'taxáj, ti'ij ij Pablo a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Jéehua nu nyetyámua've'ej nyaj japua hu-atányuusij muéetzij jimi, ji'nye nyáamua'ree paj períj á'tyeej paj juées jin tyi'tyéjvee a'íjna chuéj japua. ¹¹ F'ríj paj muáaj asíj tyu'íhuo' pej pij jáamua'reej tijin oochán pu tamuáamuata' japuan hua'puaj xicáj tyooméj nyaj a'áa ja'rá'aj a'ájna a Jerusalén nyej nyij huatyényuunyij i Dios jimi. ¹² Camu náatyoj a'tíj je'ej pua'aj nyetyi'jeevacaj, canu nyajta huá'tya'xi'ca'aj i tyeítyee i tyeyúuj tzajta', canu nyajta jo'maj jóosi'rii, nyajta quee ca'nyíjra'aj hua'tá'caria'aj aja'hua' yee i chájta'naj jitze. ¹³ A'íimaj i tyeítyee camu je'ej a'náj tyéejtyoosij maj jaataséjrataj i maj jin nye jitze tyí'pua'ritye'. ¹⁴ Ajta a'yaa nu xaa tyaataxájta, canu jaatyá'avaataj, nyáaj nu jahui're' i hua' Dios i nyahuásimua'ci'ij a'íjci jime' i juyéj ti jájcuaj, i maj a'íimaj a'yan tyí'xaj tijin nyasíj nu'uj jájtyo, ji'nye a'yaa nu néijmi'i tyá'tzaahuatye' je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, ajta je'ej maj tyo'yú'xaca' i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can. ¹⁵ A'yaa nu cha'taj nyana'aj nyáaj tye'ejchó've' i Dios jimi mati'ij a'múumaj a'íjci jime' i maj hu-atájuuritaj i muí'chítyee, a'íimaj i maj tyámua' tyí'tyetyeítyeristaca'aj, majta i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íica'aj. ¹⁶ A'íj nu jin tyí'tyese' a'náj tina'aj nyej nyij ji'réenya'aj majo'cha'canye'en i Dios jimi, nyajta i tyeítyee jimi.

¹⁷ 'Ti'ij tyoomá'caj a'chu pua'an nyinyi'ra'aj

nyaj majo'cha'can, naariá'raj jó'nyaj já'ma'can nyej nyij túmii tyu'tapuéjve'en, nyajta tyu'támu'vejritaj i Dios jimi. ¹⁸ A'yaa nu nyij rijcaj mati'ij séecan naaséj i maj Israel jitze ajtyáma'can Asia maj ja'ráacij, nyati'ij nyeríj huányajajcuarej a'yájna tí'ij tyúuxie've', capu i'ríj aja'ja'tiitaca'aj, camu mij majta ju'itziitya'ca'aj. ¹⁹ A'yaa pu tyúuxie've' mej mij a'íimaj yeve're'nyej a jimi mej mij nye jitze tyo'ojpuá'ritye'en, tipua'aj a'yan tyi'tíj metyí'mua'reeriaj nye jimi. ²⁰ Na'ríj mequee, miche' a'múumaj jaataxáj tipua'aj tyi'tíj jin no'tyá'itzeerej nyati'ij a'áa jo'tyávaaca'aj hua' jimi i hua' juéesij i maj Israel jitze ajtyáma'can. ²¹ Ca' a'íj jin no'tyá'itzee nyati'ij ujo'tyávaaca'aj hua' jimi, nyati'ij a'yan tyu'taxájtaca' ca'nyiin jime' tijin: "Ijij xu mua'aj ná'xijtye', ji'nye nyetyá'tzaahuatye' a'íjci jime' i maj majtáhua'aj huatájuuritaj i muí'chítyee."

²² Tí'ij a'íj huánamuajri', a'íjna i Félix, tyámua' pu tyú'mua'reeriaca'aj je'ej tí ajóo'en i maj tyá'tzaahuatye' jimi, a'íj pu jin jaatapuá'citaca', ajta a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Tipua'aj arí yará'astij i xantáaru' ta'nájcaj a'íjna i Lisias, aj nu nyij tyámua' tyá'mua'reeren tyi'tíj siaj jin tyá'xajtzi'.

²³ Aj pu'ij i Félix a'íj huata'íj i xantáaru' tí anxityej xantáaru'uj tyí'ijtye' tí ooj jacha'icaj a'íjci i Pablo, ajta a'tzúj cíi tyaatá'an mej mij a'íimaj jáamuaarej i maj jamua'tyej, majta tyi'tíj jaatá'an tí tyá'itziitye'.

24 Tì'ij tyoomá'caj a'chu pua'an xicáj, ajtáhua'aj uvé'nyej a'íjna i Félix, ajta jamuán i íira'ra'an ti a'yan ántyapuaaj tijin Drusila, i ti Israel jitze ajtyáma'can. Tì'ij ij jaata'íjtaca' a'íjci Pablo, ajta je'en jáanamujri' je'ej ti a'íin tyí'xajtaca'aj a'íjci jitze ma'can i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een. ²⁵ Ajta ti'ij i Pablo a'yan tyaaté'exaa ti tyámua' tyí'chajca, ajta tyámua' tyi'huóocha'íin, ajta a'yan tyaaté'exaa ti Dios puéjtzij huo'tá'sij a'íjma i maj a'yan séejre' iye'ej cháanacaj japua, a'íj pu'ij tyu'tátziin a'íjna i Félix, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Jó'ra' ííjij. Nyajtáhua'aj nu muaatájeevij tipua'aj nyeríj huata'íci'pa'aj.

²⁶ Ajta a'íjna i Félix a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti i Pablo túmii jaatá'an, a'íj pu jin mue'tíj jaatacho'vej ti'ij jamuán tyu'xáj ²⁷ Hua'puaj nyinyi'ra'aj pu mutyojo'mej, ti'quij Félix eerájraa ti tyi'tyávaaca'aj tajtúhuan jime', ti'quij té'ej síij tye'entyájrurij ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Porcio Festo. Ajta a'íjna i Félix, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti tyámua' tyu'tyá'itzeere'en a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj pu jin quee ji'rájtoo a'íjci i Pablo.

25

Tì'ij Pablo ajoovi'tichiihuaca' a'íjci jimi i Festo

¹ Aj pu'ij i Festo a'áa ja'rá'aj ti'ij tye'entyájrurtyej tajtúhuan jime', huéecaj xicáj pu á'tyeej a'ájna a Cesarea, ti'ij ij té'ej a'áa jo'mej a Jerusalén. ² Majta a'íimaj i maj tyihuá'ijtye' u tyeyúuj tzajta', majta séecan i

maj Israel jitze ajtyáma'can i maj viváajma'aj jin tyityatatyíj, a'íi mu ajo're'nyej a'íjci jimi i Festo, mej mij tyi'tíj jin tyaaxájtzi' a'íjci i Pablo. ³ A'yaa mu tyá'huaviiraca'aj a'íjci i Festo ti jaata'íjta maj yo'ví'tij a'íjci i Pablo a'ájna a Jerusalén. Majta a'yaa mu tyí'mua'ajcaa a'íimaj maj aye'tyécho've'en aja'hua' i juyéj jitze mej mij jaajé'caj. ⁴ Ajta a'yaa pu tyihuo'té'exaaj a'íjna i Festo ti i Pablo óoche' nami'huaj a'ájna a Cesarea, ajta a'íin a'yan tyí'mua'ajcaa tiquee a'chu tyoomá'caj tí'ij jusíj a'áa jo'ma'aj ja'mej. ⁵ A'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—A'íj pu jin, miche' a'íimaj i maj tyityatatyíj ja'mua jimi ujó'ju'un nyaj jamuán a'ájna a Cesarea, típua'aj i Pablo tyi'tíj jin á'itzeeria'aj, a'áa pu i'ríj mej mij jitzán tyo'oju'pua'aritye'en.

⁶ A'íjna i Festo a'yaa pu ujá'tyee a'chu arahuéicaj xicáj, nusu tamuáamuata' xicáj a'ájna a Jerusalén, aj pu'ij té'ej huariá'raa a'ájna a Cesarea. Yaa ariá'pua'aj pu'ij acáayixij hua' jamuán i juéesij, ajta je'en jaatacho'vej a'íjci i Pablo. ⁷ Tí'ij i Pablo utyájrurij, aj mu mij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj a'áa ja'rácij a Jerusalén, a'íi mu ajtyáxiiriaca', mati'ij mij jéehua tyaaxájtzi'ri', ajta quee huatái'riitariaca' maj jaataxáj típua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan nusu quee. ⁸ Aj pu'ij i Pablo tyu'taxájtaca' tí'ij jujapúa huatányuunyij, a'yaa pu tijin:

—Canu tyi'tíj jin ootyá'itzee a'íjci jimi i huá'yu'xaa i maj Israel jitze ajtyáma'can, canu nyajta a'íjci jimi i hua' tyeyúuj, canu nyajta

tyi'tíj jin ootyá'itzee a'íjci jimi i ti tyihuá'ijtye' i romanos.

⁹ Ajta a'íjna i Festo, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj maj tyámua' yó'sejraj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj pu jin a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿Nyi páaxie've' paj a'áa jó'me'en a Jerusalén, nyata'aj a'áa mojo'xá'pui'intari'tze'?

¹⁰ Pablo pu a'yan tyu'tanyúj tíjin:

—Yá'nyaj huatyéjve hua' jimi i maj jahuiire' i ti tyihuá'ijtye' i romanos, a'yaa pu tyi'tyéevijtij siaj jaaxá'pui'intare'en a'yájna, ji'nye papu'ríj jáamua'reej, nyaj quee tyi'tíj jin ootyá'itzee a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can. ¹¹ Típua'aj tyi'tíj jin no'tyá'itzeerej tí'ij a'yan tyi'tyéevijtij maj naajé'caj, canu huatyényanasij sulu miche' naajé'caj, na'ríj quee a'yan tyi'ja'yájna je'ej mati'ij meríj tyinaaxájtzi'ri', capu a'tíj huatóoci'puaj ti nyéetzij tyu'tátuire'en hua' jimi. Nyámuahuavii ti a'ín jaaxá'pui'intare'en i ti tyihuá'ijtye' i romanos.

¹² Ajta a'íjna i Festo, a'íjma pu jamuán tyu'taxájtaca' i maj tyá'xa'pui'intare', aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Pablo tíjin:

—Muáaj paj jahuoo ti a'ín jaaxá'pui'intare'en i ti tyihuá'ijtye' i romanos, a'íjci jimi paj jo'ma'aj puá'mej.

Tí'ij Pablo a'áa jo'tyávaaca'aj a'íjci jimi i Agripa

¹³ Tyoomá'caj a'chu pua'an xicáj, mati'ij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Cesarea, a'íjna Agripa i ti rey jin tyi'tyávaaca'aj, ajta a'íjna i Berenice, mej mij

jaatatyójtje'en a'íjci i Festo. ¹⁴ Ji'nye jéehua mu á'tyeej a'ájna, Festo pu jaaté'exaa a'íjci i rey je'ej ti tyáaruj a'íjci i Pablo, a'yan tijin:

—Síij pu i tyáati' eetyanámi'huaj ja'raa, ti'ij i Félix eerájraa i ti jin tyi'tyávaaca'aj. ¹⁵ Ajta nyati'ij a'áa jó'catyii a Jerusalén, a'íimaj i maj tyí'ijta hua' tyeyúuj tzajta', majta i huásij i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu tyinaataséjra i maj jitzán tyí'pua'ritye', majta je'en naatáhuaviiri' nyaj puéjtzij jaatá'an. ¹⁶ A'yaa nu tyihuo'té'exaaaj a'íjci jime' tiquee tyi'tá'caa i hua' yi'ráj i romanos ti a'tíj huámu'nyij, mequee xu anaquéej jamuán tyu'xáatan i maj jimi tyi'tíj jitzán pua'ritye', ti'ij junyúuca a jin jujapúa huatánuunyij. ¹⁷ A'íj nu jin, mati'ij mujo'vá'ju'un nye jimi, canu á'tyeej, sulu yaa ariá'pua'aj nu acáayixij hua' jamuán i juéesij, nyati'ij nyij jaata'íjtaca' maj aye've'vi'tij i Pablo. ¹⁸ Majta a'íimaj i maj jitzán tyí'pua'ritya'ca'aj, camu a'yan tyu'taxájtaca' je'ej nyati'ij nyáaj tyí'mua'ajcaa. ¹⁹ A'íj mu'uj jin tyá'xajtzi'raca'aj a'íjci jime' i juyi'ráj i ti jitzán tyá'tzaahuatye', majta a'íjci jime' i a'tíj Jesús ti huamuí', ti i Pablo a'yan tyá'xaj tijin: “Óoche' pu júurij a'íjna i Jesús.” ²⁰ Ajta nyéetzij capu je'ej ná'miterastya'ca'aj je'ej nyaj huárinyij a'íjci jime', aj nu nyij jaata'íhuo'ri' a'íjci i Pablo tipua'aj ujó'yi'mu'uj a'ájna Jerusalén mej mij jaaxá'pui'intari'tze'en a'íjci jime'. ²¹ Aj pu'ij a'yan tyinaatáhuaviiri' ti a'íin jo'xíjtje'en i romanos ti tyí'ijtye', nyati'ij nyij jaata'íjtaca' ti ooj eetyánami'huaj, 'asta quee huatái'riitarej nyaj jaata'ítyej a'íjci jimi.

²² Aj pu'ij i Agripa a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Festo tijin:

—Nyajta nu nyáaj janamuajramui' a'íjci i tyáataj.

Ajta i Festo a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Ariá'pua'aj paj janamuajran.

²³ Yaa ariá'pua'aj mu a'áa ja'rá'aj a'íjna i Agripa, ajta a'íjna i Berenice, naa mu éenye'ej tyu'tyoochéetye'ej, mati'ij mij a'úun jo'tyájrurij hua' jamuán i maj viváajma'aj jin tyityatatyíj i xantáaru'uj. Ajta i Festo jaata'íjtaca' maj aye've'vi'tij a'íjci i Pablo. ²⁴ Yaa pu tyu'taxájtaca' a'íjna i Festo tijin:

—Agripa mu paj rey, siajta mu siaj tajamuán yetyúusiire', xaaséj a'mújcij mu tyévi. Néijmi'i i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj a'áa ja'chej a Jerusalén, majta i maj iye'ej huacháatimee a'yájna Cesarea, néijmi'i mu a'yan tyá'huo ti huámui'nyij a'mújna mu tyévi. ²⁵ A'yaa pu nyéetzij tyiná'miteeraste' tiquee tyi'tíj jin ootyá'itzee mej mij jaajé'caj. Ajta a'mújna, a'yaa pu tyinaatáhuaviiri' ti a'ín jaaxá'pui'intare'en a'íjna i ti tyihuá'ijtye' i romanos, a'yaa nu nyij tyu'muá'aj tijin nyiche' jaata'ítyej a'ájna a Roma. ²⁶ Ji'nye capu je'ej ná'miteeraste' je'ej nyaj ye'ej tyaata'ítyi're' a'íjci i ti tyihuá'ijtye' i romanos a'íjci jime' i tyévi, a'íj nu jin yajavé'vi'tij ja'mua jimi, nyajta muéetzij jimi, Agripa, mu paj rey, pata'aj tyee'íhuo' ti'ij tyámua' tyo'támiteere'en nyej nyij tyaata'ítyi're'. ²⁷ A'yaa pu nya'asej tiquee tyi'tíj huiire' tipua'aj nyequee jo'yú'xan

je'ej maj ye'ej tyi'tíj jitzán tyí'pua'ritye', nyej nyij a'yaa nyana'aj tyaata'ítujej.

26

Pablo pu jujapuá huatanyúj a'íjci jimi i rey Agripa

¹ Aj pu'ij i Agripa a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Pablo tíjin:

—Í'ríj paj tyu'taxáj pata'aj ajapua huatányuunyij.

Ti'quij i Pablo ajméjca'taca', ajta huatyóochej ti a'yan tyu'taxáj tíjin:

² —Agripa rey paj pu'é'een, naa pu nya'asej nyaj yahuatyéjvee ajimi, nyej nyij nyaj japua huatányuunyij néijmi'i jime' i maj jin tyi'nyaxajtzi' i maj Israel jitze ajtyáma'can. ³ Pajta períj jamua'reej je'ej ti een i huá'yi'raj i maj Israel jitze ajtyáma'can, pajta jamua'reej i maj jime' tyúu'ixaatye'. A'íj nu jin a'yan tyí'muahuaviij paj náanamuj tyámua' naa.

⁴ 'Néijmi'i i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj a'áa ja'chej jó'nyaj já'ma'can, a'íi mu tyámua' tyá'mua'reej je'ej nyaj ye'ej tyi'tyínyecha'íica'aj nyati'íj nyana'aj tyu'pá'ri'istariaca'. ⁵ Majta mu jamua'reej, típua'aj hua'ráanajchi, í'ríj maj a'yan tyu'taxáj yee a'yaa nu'uj nyeríj tyi' fariseo, a'íjna i tayi'ráj ti jéetze' tyési'. ⁶ Ajta ijíj ya mu meríj nyeve'vi'tij, mana'xijtye' a'íjci jime' nyaj jacho've' a'íjci i ti Dios jin atóoraj i tahuásimua'ci'ij jimi. ⁷ Majta a'íimaj i tatyéítyeristyamua' i maj tamuáamuata' japan

hua'puaj ará'asej, a'íi mu majta jacho've' 'asta na'aj quee atyojo're'nyej a'ájna xicáara', a'íj mu jin jana'michej i Dios, néijmi'i tújca'rij tzajta', majta tíca'rij tzajta' mu jahuiire'. Agripa rey paj pué'een, nyáaj nu a'yan cha'taj nyana'aj tye'ejchó've' a'íjci, a'íj mu mij jin ijíj tyí'nyaxajtzi'. ⁸ ¿Ji'nye siaj sij quee mua'aj tyá'tzaahuatye' ti Dios huo'tájuuritye'sij i maj merij huácuij?

⁹ 'A'yaa nu nyajta nyáaj tyí'mua'ajcaa jájcuaj imuáj ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj nyaj néijmi'i huo'tá'ijmuj i maj ja'tzaahuatye' a'íjci i ti a'yan ántyapuaj tijin Jesús Nazaret ti já'ma'can, ¹⁰ a'yaa nu nyij huaríj a'ájna a Jerusalén. A'íimaj i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', a'íi mu yu'xarij naatapíj i nyaj jin huatányaci'puaj nyaj mui'caa eetyáanaaj i maj tyá'tzaahuatye', ajta mati'ij huá'cui'caria'aj, nyáaj nu nyajta a'yan tyá'xie'va'ca'aj. ¹¹ Mue'tíj nu puéjtzij hua'tá'caria'aj mej mij jaatapuá'citaj i maj ja'tzaahuatye'. A'yaa nu huá'uuriajca'aj néijmi'que' hua' tyeyúuj tzajta', nyajta jéehua hua'ajcha'íria'ca'aj, jo'tij na'aj nu huáyí'caa mati'ij mana'aj tyityeecháatima'caa nyej nyij je'ej pua'aj huó'uurej.

Pablo pu huo'té'exaa i tyeítyee ti'ij tyá'antzaahuaj i Jesús jimi

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² 'A'íj nu jin ujó'mej a'ájna a Damasco, ji'nye a'íimaj i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', a'íi mu naata'ítyaca', majta naatá' i nyaj jin a'yan huárinyij. ¹³ A'yaa nu tyí'mua'ixaatye',

muáaj paj rey, a'áa nu joomá'caj i juyéj jitze a'tzáaj tacuaríixpuaj nyati'ij jaaséej ti tajapuá uje'cányeeri'ciriaca', ajta jéetze' á'taaca'aj quee i xicáj, a'íi pu néijmi'que' nye jitze rátatzavej, ajta hua' jitze i maj nyaj jamuán huajú'ca'aj. ¹⁴ Tyati'ij tyij néijmi'i eetavátzij, aj nu nyij a'tíj huánamuajri' ti ajo'tanyúj hua' nyuUCAaj jime' a'íjma i hebreos a'yan tíjin: “Saulo, Saulo, ¿ji'nye pej pij je'ej pua'aj nyoorej? Muáaj paj asíj jahuoo i puéjtzij.” ¹⁵ Nyati'ij nyij a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin: “¿A'tanyíj paj pué'een nyavástara'?” Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj tíjin: “Nyáaj nu a'íin pué'een i Jesús, i paj je'ej pua'aj joorej. ¹⁶ Ájchesij, huatyéjchaxij, a'yaa nu een jime' huataséjre ajimi, nyej nyij tyimuaa'íjcatye'en a'íjci jime' i paj naatyáhuu'ire'en, pajta huo'té'exaatye'en i tyeítyee je'ej paj períj tyu'séj nyej jimi, pajta a'yan tyihuo'té'exaatye'en je'ej nyaj nyooj tyi'tíj tyimuaataséjratye'sij. ¹⁷ Nyáaj nu ajapua huatányuusij a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, nyajta a'íjma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'íjma jimi nu ijíj muaata'ítyij. ¹⁸ A'yaa nu tyimuaata'ítyij pata'aj hua'tanyéjnye'ritye'en, mej mij quee che' tíca'riste' ciínyej, sulu mata'aj nyéeri'iste' mahuací'ca'an, tí'ij quee che' i tyiyáaru' tyihuá'ijtye'ej, sulu mej mij a'yan huárinyij je'ej ti i Dios tyá'xie've', mata'aj nyéetzij majta ná'antzaahuatye'en, aj pu xaa Dios tyihuo'tú'uunyi'raj i maj jin quee xá'pui' huaríj, tí'ij ajta huo'ci'tyij mej mij a'áa jo'tyá'ítzeere'en jo'tíj

ì Dios tyejé'ijtaj.”

Pablo pu a'yan huaríj je'ej ti tyi'tíj tyu'séj

¹⁹ A'yaa pu'ij, Agripa rey paj pu'éen, nyá'astej a'íjci ì ti tajapuá já'sejre', ²⁰ nyati'ij nyij anaquéej huo'té'exaa a'íjma ì maj a'áa jo'cháatimee a'ájna a Damasco, nyajta je'en a'íjma ì maj Jerusalén ja'chej, nyajta néijmi'que' a'áa ti huataca'aj a Judea, nyajta ì maj séej chuéj japua já'ma'can, jéehua nu huó'ixaaj mej mij seequéj tyú'mua'tyij ì jutzájta', mata'aj mij Dios jimi ja'séeria'aj muá'ra'nyij, majta a'yan huárinyij ti'ij séjre'ej tíjn mu'ríj seequéj tyityaajú'. ²¹ A'íj mu jin ì maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu naatyéevi' u tyeyúuj tza-jta', majta nyeje'catamui'ca'aj. ²² Ajta ì Dios pu naatyáhuii a'íj nu jin nyóoche' tyámua' éenye'que' séejre', nyajta nyooj tyihuá'ixaatye' néijmi'caa ì tyeítyee, ì maj cíle'en, nyajta ì maj huásij. Canu séej tyi'tíj huó'ixaaj, a'íj nu'uj je'ej ti tyaaxájtaca' a'íjna ì Moisés, majta a'íimaj ì maj tyí'xajtaca'aj ì Dios jitze ma'can, a'íjci jime' je'ej ti tyi'rinyíiche'. ²³ A'yaa mu tyu'taxájtaca' ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj ti ì Ciriístu' huámui'nyij, ajta je'en a'íin pue'éenye'ej ta'mej ì ti anaquéej huatájuuritaj ì mui'chítyee tza'ajta', ajta je'en huo'té'exaatye'ej ì ti jin Dios huo'tyáhuiire'en ì tyeítyee ì maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta ì maj séej chuéj japua já'ma'can.

Pablo pu tyí'tyese' je'ej ti tyaamue'tin ti'ij tyá'antzaahuatye'en a'íjna ì rey Agripa

24 Ti'ij a'yan tyu'taxájtaca' i Pablo, aj pu'ij jiye'tzín huajíjhuaca' a'íjna i Festo tijin:

—Pablo puá'timue' muáaj. Papu'ríj hu-
atyá'timue'ri' i paj jéehua tyiá'mua'tyej.

25 Ajta i Pablo a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Festo tajtúhuan paj pué'een, canu nyatimue',
i nyaj nyeríj jaataxájtaca' tyámua' pu een ajta
a'yan tyi'ja'yájna. ²⁶ A'mújna mu rey Agripa,
tyámua' pu tyá'mua'reej a'íjci jime', a'íj nu
jin quee tyi'tzínnye'ej nyetyi'xaj jiisa'puaj, ji'nye
tyámua' nu tyá'mua'reej ti a'múu ajta néijmi'i
mua'reej, ti quee tyi'tíj je'ej huaríj avíitziij jime'.

²⁷ ¿Nyi pequee ja'tzaahuatye' muáaj Agripa rey
paj pué'een, je'ej maj tyu'taxájtaca' a'íimaj i
maj tyí'xajtaca'aj i Dios jítze ma'can? Nyáaj nu
jamua'reej tijin petyá'tzaahuatye'.

28 Ajta Agripa a'yan tyu'tanyúj tijin:

—¿Nyi a'yan petyí'mua'tzej yee a'íj pu'uj jin
tyá'antzaahuaj i paj cíi pana'aj tyináa'ixaaj i
nyúucarij?

29 Ajta i Pablo a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Típua'aj cíi na'aj na'ríj jéehua á'tyeevi'in,
Dios pu a'yan tyá'xie've' paj quee muáaj pana'aj
tyá'antzaahuatye'en, sulu majta mu séecan i
maj nyanamuj ijíj, mej mij néijmi'i a'yan
tya'rá'astej a'íjci i Jesús nyati'íj nyáaj, mequee
a'yan tyitya'najiqui'huajma'aj i cadéenaj jime'.

³⁰ Aj pu'ij ájchej a'íjna i rey, ajta a'íjna
i tajtúhuan, ajta i Berenice, majta néijmi'i
i maj a'úun je'rátya'ca'aj. ³¹ Aj mu
mij a'tzúj eeracínyej jujíimua'aj mej mij

tyi'huóo'ixaatye'en a'íjci jime', a'yaa mu tyúu'ixaatya'ca'aj tijin:

—A'mújna mu tyévi, capu tyi'táj je'ej huáruuj mej mij jaajé'caj, capu ajta a'yan tyi'tyéevijtij ti'ij eetyánami'huaj.

³² Ajta i Agripa a'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i Festo tijin:

—F'ríitacaj pu tyaj jaatátoonyijche' a'íjci i tyáataj, tipua'aj quee a'yan tyá'huocajche'en ti a'íin jaaxá'pui'intare'en i ti tyihuá'ijtye' i romanos.

27

Matí'ij jaata'ítyaca' a'íjci i Pablo a'ájna a Roma

¹ Matí'ij jaaxá'pui'intarej maj taata'ítyej a'ájna a Italia, a'ájna i Pablo, majta séecan i maj nami'huaca'aj, néijmi'i mu séej jimi huatátuihuaca' i xantáaru' ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Julio, a'íi pu tyihuá'ijtya'ca'aj i xantáaru'ustyamua'mua' a'íjci i ti tyihuá'ijtye'. ² A'áa tu atyáacij báarcuj jitze chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Adramitio, ajta i báarcuj pu'ríj jó'yi'muijca'aj után jitze pujmua' ti'ij a'áa jo're'nyej jo'maj báarcuj jo'tyú'uuej a'áa ti huataca'aj a Asia. Síj pu ajta tajamuán huama'ca'aj ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Aristarco, a'áa pu já'ma'can a'ájna a Tesalónica, chájta' a'áa ti ja'ajtyáma'can a Macedonia. ³ Yaa ariá'pua'aj tu a'áa ja'rá'aj jo'tij báarcuj jo'tyéecha'caj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Sidón, jo'tij a'ájna i Julio tyámua' tyiyo'tyééje a'íjci i Pablo, ji'nye

jaatá' ti huó'muaarej i ju' amíincustyamua' mej mij a'íimaj tyámua' tyeetyéjeevej a'íjci i Pablo. ⁴ Tya'ti'ij tátyij iiráacij a'ájna a Sidón, tyati'ij tyij a'áa jo're'nyej jo'tij ja'ajhuáchij ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Chipre, ji'nye yaa pujmua' pu aja'vá'aacaca'aj. ⁵ Aj tutyij antacíj a'ájna véjri' jájtyij ti ja'va'ástimee, a'áa ti huataca'aj a Cilicia, ajta Panfilia, tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Mira, chájta'naj a'áa ti ja'ajtyáma'can a Licia.

⁶ Ajta a'ájna i xantáaru'uj ti tyí'ijtya'ca'aj, séej pu a'áa huátyoj i báarcuj Alejandría ti já'ma'can ti ajta Italia jó'yi'ij, aj pu'ij a'íin taata'íj tyaj atyáciinyej a'íjci jitze tyej tyij huaju'caj. ⁷ Tá'tyee tyaj xájtari' huaju' a'íjci jitze i báarcuj, ajta taatatyési'huarij tyaj a'áa ja'rá'astij jo'tij ja'ráahuachij a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Gnido. Óoche' pu aja'vá'aacaca'aj a'ájna pu-jmua' a tyaj joojú', a'áa tu véjri' ajcaanyej a'ájna a Salmona, tyajta a'áa pujmua' je're'nyej jo'tij ja'ajhuáchij ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Creta, ⁸ tyati'ij tyij mujóju' tyési'huacan jime' a'ájna jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij, tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj báarcuj ti jo'tyéecha'caj ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin jo'tij jo'cuá'naj ti i'ríj ti óochaxij, a'ájna véjri' chájta'naj ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Lasea.

⁹ Tu'ríj á'tyeevi'ca'aj tyaj huajú'ca'aj, ajta arí tyú'tziinyi'ria'ca'aj a'ájna jo'tyaj joojú'ca'aj, ji'nye pu'ríj véjri' putyí'ríjcaa i ti jitzán huaséevi'ij tá'yi'ij. A'íj pu jin i Pablo a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

10 —Mua'aj tyétyacaa, a'yaa pu tyiná'miteeraste' nyéetzij ti jéehua tzáinyi're', tipua'aj taajú'caj, tyiyo'riésij i báarcuj, tyajta i íjcaj, ajta tyá'ca'nyej tyej tyajta ityáj atyájcui'nyij.

11 Ajta i xantáaru'uj ti tyí'ijtya'ca'aj, jéetze' pu ja'antzaahuaj a'íjci i a'tíj i báarcuj ti tyimuárie'rij, ajta a'íjci i ti antyúumua'reej i báarcuj jime', ajta a'íjci i Pablo capu ja'antzaahuaj. 12 Ajta jo'tyaj ja'rá'aj capu naa hua'éenya'aj tyej tyij a'áa já'tyeevi'cajche' ti'ij pua'aj huaséevi'ij tá'yi'ij, néijmi'i mu tin a'yan tyí'mua'ajcaa maj iirá'cáinyej a'ájna mej mij a'áa ja'rá'astij a Fenice, báarcuj ti jo'tyéecha'caj, Creta ti tyaja'rájtyapuaj, a'áa pu séjria'ca'aj ti'ij na'aj ujtyapuáj pujmua', ajta áatyej pujmua', tyej tyij a'áa já'tyeevi'in ti'ij na'aj tyu'séevi'ij tá'yi'ij.

Ti'ij apúutzarij huo'táa'saca' i jájritze'

13 A'yaa mu tyí'mua'ajcaj tijin i'rij tyaj huaju'un, ji'nye cíi pu'uj tya'na'áacarejyi'caa áatyej pujmua', aj mu mij jo'cáj a'áa mu véjri' ja'ajtyéenyej jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij a'ájna a Creta. 14 Ajta capu a'chu a'tyéevi'caj ti'ij ca'nyíin yejtyapuáj pujmua' je'rá'aacariaca' aj pu'ij jaatají'tzej i báarcuj, 15 ti'quij jaatátajchaca'. Tyajta quee pu jáaruuj tyaj huaju'caj i áacaj tza-jta', aj tu tyij huatáta'a ti tá'antinyij i áacaj. 16 Aj tu tyij huárita' ajcaanyej jo'tij cíléenye' i chuéj já'ajnyeej ti a'yan tya'rájtyapuaj tijin Cauda, jo'tij quee jéehua jó'aacaca'aj, ajta i báarcuj ti cíleen tyej tyajta jaajásima'aj, tyési'huacan tu jin ja'antyítoj i báarcuj jitze ti ve'éj. 17 Matí'ij

ja'antyítoj, aj mu mij ja'vá'ji'quej cójnari jime' i báarcuj jitze ti ve'éj. Majta meríj tyí'tziinya'ca'aj i ti arí tin tya'ajcachaaj i séj japua, a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijn La Sirte, aj mu mij tyi'tíj ootyáxiixij ti'ij huatajíyo'rej majta jaatá' ti i áacaj hua'antinyij. ¹⁸ Yaa ariá'pua'aj, óoche' pu jéehua huá'aacaca'aj, mati'ij mij huatyóohuij maj tye'tyáhua'xij a jáata' i íjcaj ti tyú'tisime'ej i báarcuj. ¹⁹ Ti'ij huéeicaj xicáj tyoomá'caj, aj mu mij tye'tyáahua'xij i jumuáca' jime' néijmi'i a'chu ti tyú'tisime'ej i báarcuj. ²⁰ Jéehua tu á'tyeej tyej quee che' jaséj i xicáj, tyajta i xú'ra'vetyee, ajta óoche' pu huá'aacaca'aj, majta viiyaca'aj, tu'ríj a'yan tyí'mua'ajcaa tyej quee che' je'ej rinyij.

²¹ Tyajta tyeríj á'tyeevi'ca'aj tyej quee che' tyi'tíj cua'ajcaa, aj pu'ij i Pablo huatyéechaxij hua' tzajta' ti'ij ij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijn:

—Mua'aj tyétyacaa, siana'aj tzij ná'antzaahuatye'nyijche' siaj quee uja'ráci'ca'nyijche' a'ájna a Creta, catu a'yan tyojo'rienyíche' i íjcaj. ²² Ajta ijíj jéehua nu já'muahuavii siaj ca'nyíjra'aj huatóoa'an mu jutzájta', ji'nye capu a'tíj mu'nyij, tyij tyajta i báarcuj jo'riésij. ²³ Tíca' pu sñj nye jimi huataséjre i ti jahuiire' i Dios i nyej nyajta nyáaj jahuiire' nyajta jitzán ajtyáma'can. ²⁴ A'yaa pu tyinaaté'exaaaj tijn: “Pablo, capáj tyí'tziinye'ej, ji'nye a'yaa pu tyúuxie've' ti i tajtúhuan jaaxá'pui'intare'en i maj jin tyí'muaxajtzi', ajta i Dios pu juxié'vi'ra' jin huo'tyáhuiire'sij mej mij néijmi'i júurij muá'ra'nyij i maj ajamuán huaju'

í báarcuj jitze.” ²⁵ A'íj pu jin tyétyacaa siata'aj ca'nyíjra'aj huatóoa'an mu jutzájta', ji'nye nyáaj nu í Dios jitze tyí'ca'nyej nyajta tyá'tzaahuatye' tí a'yan tye'mej je'ej tí a'íin tyinaaté'exaa. ²⁶ Tyajta tyóoche' tu a'áa ja'rá'astij jo'tij ja'ajhuáchij.

²⁷ Séej tíca'rij jitze, tí'ij tyoomá'caj a'chu hua'puaj iteerij, óoche' pu jáatajchisima'aj í áacaj í báarcuj, a'íjci japua í jájtyij tí a'yan tyaja'rájtyapuaaj tíjin Adriático, tí'ij atyojo're'nyej a'tzáaj jé'ta' tíca', a'íimaj í maj jajmuárie'rij í báarcuj, a'íi mu jáamua'reeri' tyaj tyeríj tin ará'astisima'aj jo'tij ja'ajhuáchij.

²⁸ Matí'ij mij jaatyé'itej í cójnari jime' a'chu tí ootí' í jáata', seityéj japuan tamuáamuata' japuan arásevij meetroj pu atyátí'ca'aj, matí'ij ajca'huáye ujú'caj majtáhua'aj mu jaatyé'itej, pu'rij seityéj japuan aráahua'puaj meetroj atyátí'ca'aj.

²⁹ Matí'ij mij muáacuacaa atyáahua'xij í tyapúusti' tí jo'tóovijmee cítzata' í báarcuj tí'ij aróoca'nyej, ji'nye metyí'tziinya'ca'aj tipua'aj tya'ajtó'oj í tyetyéj jitze, majta huatyóohuij maj huatyényuunij í Dios jimi tí'ij jiye'tzín huatapua'rej. ³⁰ Séecan mu í maj tyí'huíria'ca'aj a'yan tyá'xie'va'ca'aj maj iiráciinyejche' í báarcuj jitze, a'íi mu a'yan tyityatóosejrataca' maj ja'tyáhua'xij í tyapúusti' tí jo'tóovijmee, maj majta quee a'yan huaríj, ma'cájtoo mu'uj í báarcuj í tí cíleen mej mij a'íjci jitze huatyóohuíre'en.

³¹ Aj pu'ij Pablo a'yan tyaaté'exaa a'íjci í xantáaru'uj tí tyí'ijtya'ca'aj, ajta a'íjma maj jamuán huajú'ca'aj tíjin:

—Típua'aj mequee a'íimaj yahuatyá'ítzeere'en

i báarcuj jitze, capu je'ej tyu'tái'riitarij ti jamuáahuiire'en.

³² Aj mu mij i xantáaru' ja'antivéjchaca' i cójnari i ti jin arátapi'huaca'aj i báarcuj ti cíleen, ti'ij ij atyéjvej a jáata'.

³³ Ti'ij arí tin tapuá'rij, Pablo pu ca'nyíjra'aj huo'ta' i hua' tzajta' mej mij tyi'tíj huácua'nyij, a'yan tijin:

—Pu'rij hua'puaj iteerij tyooméj siaj tyi'cho've' je'ej ti tyi'tíj rinyij, siajta quee me'tyajá'cua'. ³⁴ Nyaja'muahuavii siaj cíi tyi'tíj tyú'cua'nyij. A'yaa pu tyúuxie've', tipua'aj a'yan setyá'xie've'ej ti jamuáahuiire'en, ji'nye capu tyi'tíj je'ej já'mua'uurej.

³⁵ Ti'ij a'yan tyu'taxáataj, aj pu'ij i páan tyi'íj, ti'ij ij tyaatatyójtzi'rej i Dios néijmi'i meeséeracaj i tyeítyee. Ti'ij jé'ta' jo'tatáaraj i páan aj pu'ij huatyóochej ti jáacua'nyij. ³⁶ Aj mu mij néijmi'i ahuóoca'an, mati'ij mij majta a'íimaj tyú'cuaa. ³⁷ A'yaa tu ará'axcaa hua'puaj anxityej japuan huééicatyej japuan tamuáamuata' japuan arájseej i tyaj arátya'ca'aj i báarcuj jitze. ³⁸ Mati'ij tyu'cuá'aj a'chu ti hua'ránajchaca', aj mu mij ja'tyájríee a jáata' a'íjci i tyeríicuj ti'ij quee che' a'chu tyíjetyej i báarcuj.

Ti'ij i báarcuj ajo'cájrurij a jáata'

³⁹ Ti'ij huatapuá'riaca', camu che' huamuájtyajca'aj jo'tij putyajá'rijcaa, mati'ij mij jaaséej jo'tij ja'ajtyásaata', a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj a'áa yoojáj i báarcuj jo'tij jó'saata'. ⁴⁰ Mati'ij mij tya'ráveechixij i

cójnari i maj jin je'ejtápa'xi'ca'aj i báarcuj, metye'tyáahua'xij a jáata', majta je'en ja'ajca'an i cíxurij i ta'ancáavii i báarcuj jitze jo'tij jóonyee tí'ij i áacaj ja'ajnáan a'íjna jime' i cíxurij, aj pu'ij i báarcuj ajtyáxiiriaca' jo'tij ja'ajtyásaata'.
⁴¹ Ajta séj jitze pu tya'ajcaachaca', capu che' i'riitaca'aj maj jaatóoriaxi'in jo'tij jóonyee. Ajta i cítzata' i báarcuj, pu'ríj tyána'chisima'aj a'íjci jime' ti ca'nyíin jime' ajtyáxijrihua'aj i jájtyij.

⁴² Majta a'íimaj xantáaru'uj, mahuá'cui'cujca'aj néijmi'caa i maj eetyánami'huaca'aj, mej mij quee huatóo'uunaj muajóosima'aj mana'aj. ⁴³ Ajta i xantáaru'uj tí tyí'ijtya'ca'aj, a'íi pu a'yan tyá'xie'va'ca'aj tí japuan huatányuunyij a'íjci i Pablo, a'íj pu jin quee huo'ta' maj huó'cui'nyij, sulu a'yaa pu tyu'ta'íjtaca' maj anaquéej antajój i maj jaayl'tihua'aj, mej mij a'áa ja'rá'astij jo'tij jó'saata', ⁴⁴ majta i séecan ciyéj japua mu huatajóxij, majta séecan ciyéj japua tí pá'tzaa i báarcuj jitze ta'ajtaná'xij. A'yaa tu néijmi'i tyityaja'rá'aj ujitzé pujmua' capu a'tíj atyáamu'i'.

28

Tí'ij Pablo a'áa jo'tyávaaca'aj a Malta

¹ Tí'ij arí néijmi'caa taahuírria'aj, aj tu tyij jáamua'reeri' tí a'yan tya'rájtyapua'aj a'ájna tíjin Malta. ² Majta i maj a'áa já'chajca'aj, tyámua' mu tyitaatyéeje ityájma. Matí'ij mij óonie'j, aj mu mij taatajé tyaj huatátapuiste'en, ji'nye mevíiyaca'aj, ajta huáseevi'ij. ³ Ajta a'íjna i Pablo, ciyéj pu huaria'sii tí'ij ja'nájto'nyij

atá'taaj, aj pu'ij cú'cu'uj áan je'ráanyej i tiéj tza-jta', ti'quij i Pablo anáachej i muáca'ra'an jitze. ⁴ Majta a'íimaj i maj a'áa ja'chej, mati'ij jaaséej i cú'cu'uj i ti anja'cáhuuicaj i muáca'ra'an jitze i Pablo, a'yaa mu tyúu'ixaatya'ca'aj síij ajta síij tijin:

—A'íjna i tyéviij tyij quee a'íin pué'een i ti tyi'tyacui'caa, pu'ríj jáahuu tiquee atyáamu' a jáata', ma' ajta i Dios capu tyu'tá'sij ti júurij já'ra'nyij.

⁵ Ti'quij i Pablo jaatacá'tzij i jumuáca' antieepuaj, a'áan pu'ij huatyáavatzij i cú'cu'uj, capu tyi'tíj je'ej jáaruuj. ⁶ Néijmi'i mu a'yan tye'ejchó'va'ca'aj ti i muáca'ra'an huatyájaanyijche', nusu ti huatámu'nyuiche', ajta mati'ij tyu'chó've'ej, mati'ij jaaséj tiquee tyi'tíj je'ej jáaruuj, aj mu mij seequéj tyu'muá'aj, majta a'yan tyu'taxájtaca' ti i Pablo dios pué'eenye'ej.

⁷ A'ájna véjri' chuéj pu ria'námi'huajma'caa a'íin ti ja'a'rica'aj i Publio i ti tajtúhuan pué'eenye'ej a'ájna, a'íi pu tyámua' tyitaatyéje ajta tyámua' naa tyitaaxá'pueeri' huéecaj xicáj jitze. ⁸ Ajta a'íjna i táatajra' a'íjci i Publio tyi'cui'ca'aj, jéehua pu pistaca'aj, ajta juhuúria'ca'aj. Ti'quij i Pablo jáamuaariaca', ajta jaatáhuaviiri' i Dios ti'ij huarúj, aj pu'ij ja'vá'muariej áan mu'úutze' ti'quij huarúj. ⁹ A'íj mu jin majtáhua'aj séecan ujo'vá'ju' i maj tyi'cucui'ca'aj i maj a'áa jo'cháatíma'caa, ajta pu a'íjma tyú'huaaj. ¹⁰ Tyámua' mu tyitaatyéje, ajta tyati'íjtá tyámua' huátaruuj tyej

tyij jó'ciinyej, néijmi'i mu tyitaatapuéjvej a'chu ti tyitá'itziitya'ca'aj i tyaj jin jó'ciinyej.

Ti'ij i Pablo a'áa ja'rá'aj a Roma

¹¹ Tyati'ij huéecaj máxcirie' á'tyeej a'ájna, aj tu tyij séej jitze atyáacij i báarcuj ti ajta a'áa jo'tyá'itzeeria'ca'aj 'asta na'aj quee che' huáseevi'ij, a'áa pu já'ma'cantaca'aj a'ájna i báarcuj a Alejandría. Majta tyi'tyán antyiu'pu'ca'aj a ti jóonyee i báarcuj i maj a'yan huasé'rihua'aj ti'ij dioosij, síij ti a'yan ántyapuaaj tijin Cástor, ajta i síij tijin Pólux. ¹² Tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj a báarcuj ti jo'tyéecha'caj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Siracusa, jo'tyaj huéecaj xicáj á'tyeej. ¹³ Tyati'ijtá tyij jo'cáj, a'áa tu tyij ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Regio. Yaa ariá'pua'aj áatyey pujmua' pu va'tá'aacaca'aj ca'nyíin jime', tyajta séej xicáj jitze tu a'áa ja'rá'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Puteoli. ¹⁴ A'áa tu séecan jo'tyoo i ta'ihuáamua', a'íi mu mij taatajé tyaj a'áa huatyá'itzeere'en hua' jamuán séej iteerij, a'yaa tu a'íjci jin huaríj tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Roma. ¹⁵ Majta a'íimaj i ta'ihuáamua' i maj a'áa ja'chej, mu'ríj jamua'reeriaca'aj tyaj tyeríj ajooju'caj, a'íj mu jin eeráacij a chájta' mej mij ta'antynájche, a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin El Foro de Apio, ajta a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin las Tres Tabernas. Ti'ij i Pablo huo'séj, aj pu'ij tyaatatyójtzi'rej i Dios, ajta jéetze' huatyóoca'an i jutzájta'. ¹⁶ Tyati'ij a'áa ja'rá'aj a Roma,

maatá' ti i Pablo jujíme' nami'huaj, ajta síij na'aj jacha'íica'aj i xantáaru'.

Tí'ij i Pablo tyihuó'ixaaj a'ájna a Roma

¹⁷ Tí'ij huéicaj xicáj tyoomá'caj, Pablo pu huo'tacho'vej i maj tyihuá'íjtye' i maj Israel jitze ajtyáma'can a Roma maj ja'chej. Matí'ij tyúusiij, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Nye'ihuáamua', canu tyi'tíj je'ej huáruuj a'íjma jimi i tyeítyee, canu nyajta tyi'tíj jin ootyá'itzee i huá'yi'raj jitze i tahuásimua'cí'ij. A'yaa nu éenya'ca'aj, matí'ij naatyéevi' a'ájna a Jerusalén, nyajta je'en a'íjma jimi huatátuiihuaca' i romanos. ¹⁸ Matí'ij tyinaa'íhuo'raj aj mu mij támij a'yan tyá'xie'va'ca'aj maj naatátoonyij, ji'nye camu tyi'tíj huátyoj i ti jin a'yan tya'ránajchi mej mij naajé'caj. ¹⁹ Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'íi mu huóonyuustej, aj nu nyij jaatáhuaviiri' ti a'íin no'xá'pui'intari'tze'en i tajtúhuan, tyij nyajta quee tyi'tíj jin tyihuá'xajtzi' a'íjma i nyetyeítyeristyamua'. ²⁰ A'íj nu jin a'yan tyaatáhuaviiri' nyaj yajamuaatyéesej, nyajta tyajamuá'ixaatye'en, ji'nye nyáaj nu a'yan cha'taj nyana'aj tyé'cho've' i Dios matí'ij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj nu jin a'yan huatyéjve na'nají'qui'huaj i cadéenaj jime'.

²¹ Matí'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Capu ityájma a'tíj mu tyitojo'ta'ítyi'ri' muéetzij jime' a'ájna a Judea, camu majta i ta'ihuáamua' i maj a'áa ja'rácij, capu a'tíj tyi'tíj jin tyí'muaxajtzi'. ²² Ajta ityájma ta'ránajchi

tyaj muáanamujaj je'ej paj tyí'mua'tzej, ji'nye néijmi'que' tu a'yan tyá'mua'reej ti je'ej pua'aj namuajre' a'íjna i nyúucarij ti jájcujaj i paj jaxaj i tyeítjee jimi.

²³ Mati'ij mij jaaxá'pui'intarej a'náj maj tyúusiire'sij, mue'tíj mu mij ajtyáxiiriaca' i tyeítjee jo'tij i Pablo jo'tyávaaca'aj. Ti'ij na'aj íiya' tyu'tyóochej 'asta chúmua' ímuáj pu jaat-apuá'citaca' ti tyihuó'ixaaj a'íjci jime' ti Dios tyí'ijta néijmi'que'. Tyi'tyasa'ca'aj ti huo'mué'tin mej mij ja'antzaahuatye'en a'íjci i Jesús, a'íj pu jitze tyihuá'ixaatya'ca'aj i Moisés ti jo'yú'xaca', ajta i maj tyo'yú'xaca' i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can. ²⁴ Séecan mu ja'antzaahuaj je'ej ti Pablo tyihuá'ixaatya'ca'aj, majta séecan camu ja'antzaahuaj. ²⁵ Mati'ij quee pu jáaruuj je'ej maj tyo'xá'pui'intare'en, a'íj mu mij jo'cixij. A'yaa pu tyihuo'té'exaaj a'íjna i Pablo tijin:

—Xá'pui' pu tyu'taxájtaca' a'íjna i júuricama'ra' i Dios, ti'ij a'yan tyihuo'té'exaaj i já'muahuasimua'ci'ij a'íjci jitze ma'can i Isaías tijin:

²⁶ Áricuj huojoté'exaatye' a'íjma i tyeítjee. Tyij majta jéehua tyú'namuajri', camu yo'itéej muá'ju'un.

Tyij majta jéehua tyí'sej, camu a'náj tyi'tíj séjran.

²⁷ I hua'muatziira' pu arí je'ej pua'aj huaríj.

Majta unámi'huajmee i junaxiéeta',
majta aranámi'huajmee i jujíise',
mej mij quee atanyéjnye'rij,
majta quee iityanamúárajme'nyij,
majta quee yo'itéej muá'ra'nyij,

mej mij quee nye jimi mujo'vá'ju'un,
nyata'aj nyij nyáaj tyihuó'huaatye'en.

²⁸ Siata'aj a'yan tyáamua'reej mua'aj, ijíj ti yajooméj, Dios pu arí huo'tá'sij i maj séej chuéj japua já'ma'can, mej mij a'íimaj ja'ancuriá'an i ti jin Dios atóoraj ti hua' japua huatányuunyij, a'íi mu xaa janamuajran.

²⁹ Ti'ij i Pablo a'yan tyu'taxájtaca', aj mu mij jo'cáj i maj Israel jitze ajtyáma'can, jéehua mu tyojo'xáatajraa jujíimua'aj.

³⁰ Ajta a'íjna i Pablo, a'áa pu hua'puaj nyinyi'ra'aj á'tyeej u chi'táj i maj huatóonyej, jo'tij néijmi'caa jimi tyámua' tyí'tyevistaca'aj i maj jamuariacaria'aj. ³¹ Jéehua pu tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjci jime' ti Dios néijmi'i jin antyúumua'reej íyan i cháanacaj japua, ajta u tajapuá, ajta tyihuá'mua'tyahua'aj a'íjci jitze ma'can i tavástara' Jesús, ajta quee a'tíj ja'itziitya'ca'aj.

**I nyúucarij ti jájcua ti a'ijna á'xaj i
Tavástara' i Jesús ti Ciríistu' pue'een ajta
Salmos
Cora, Santa Teresa: I nyúucarij ti jájcua ti a'ijna
á'xaj i Tavástara' i Jesús ti Ciríistu' pue'een ajta
Salmos New Testament+**

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cora, Santa Teresa

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

4f03662f-a4e0-5c7c-a13b-0b7002b5b8f6